

ПОСІБНИК З ПРАВ ЛЮДИНИ ДЛЯ МІСЦЕВИХ І РЕГІОНАЛЬНИХ ОРГАНІВ ВЛАДИ ТОМ 1

БОРОТЬБА
З ДИСКРИМІНАЦІЄЮ

Версія французькою: Manuel sur les droits de l'homme pour les élus locaux et régionaux. Vol.1

Дозволяється відтворювати текст цієї публікації за умови зазначення повної назви та джерела, тобто Ради Європи. Стосовно використання в комерційних цілях або перекладу однією з неофіційних мов Ради Європи звертайтеся за адресою електронної пошти publishing@coe.int.

Поліграфія та графічний дизайн: OPTEMIS

Фото: Рада Європи — Shutterstock

Редакція: Лютий 2019 р.

ПОСІБНИК З ПРАВ ЛЮДИНИ

ДЛЯ МІСЦЕВИХ І РЕГІОНАЛЬНИХ
ОРГАНІВ ВЛАДИ

ТОМ 1

**БОРОТЬБА
З ДИСКРИМІНАЦІЄЮ**

Усі ці тексти доступні на зазначеному
нижче вебсайті, який регулярно
оновлюється ініціативами,
розробленими європейськими
місцевими та регіональними органами
влади у сфері прав людини.

www.coe.int/congress-human-rights

Додаткова інформація:

Рада Європи

Конгрес місцевих і регіональних ор-
ганів влади

Моніторинговий комітет

Congress.monitoring@coe.int

Тел.: +33 3 88 41 21 10

Зміст

Гудрун МОСЛЕР-ТЕРНСТРЕМ, Президентка Конгресу місцевих і регіональних органів влади Ради Європи	5
Гаральд БЕРГМАНН, речник Конгресу з прав людини	7
Передмова	9
НАВИЩО ВИДАВАТИ ПОСІБНИК З ПРАВ ЛЮДИНИ?	13
Навіщо займатися питанням прав людини?	14
Як можна скористатися посібником з прав людини?	15
Що таке права людини?	16
Роль місцевих і регіональних органів влади: що на практиці означають положення про права людини для вашого міста чи регіону?	17
Як ви можете відреагувати на місцеві виклики у сфері прав людини?	19
Чому питання недискримінації — центральне у сфері прав людини на місцевому рівні?	21
БІЖЕНЦІ — ШУКАЧІ ПРИТУЛКУ — МІГРАНТИ — ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНІ ОСОБИ (ВПО)	25
ЧАСТИНА I Визначення	26
ЧАСТИНА II Які їхні права?	31
ЧАСТИНА III Виклики на практиці	33
ЧАСТИНА IV Заходи реагування	35
Сприяння інтеграції у вашу спільноту	35
Забезпечення належним житлом	46
Посилення інтеграції на ринку праці та в економіці	51
Захист уразливих груп (жінки, неповнолітні без супроводу)	59
Забезпечення кращого доступу до освіти	63
Протидія мові ворожнечі та проявам насильницького екстремізму	68
ЧАСТИНА V Рекомендації	74
ЧАСТИНА VI Довідкові тексти та додаткова література	77
РОМИ — МАНДРІВНИКИ	79
ЧАСТИНА I Визначення	80
ЧАСТИНА II Які їхні права?	82
ЧАСТИНА III Виклики на практиці	85

ЧАСТИНА IV Заходи реагування	88
Програми підтримки місцевих органів влади від Ради Європи	88
Інтеграція в життя місцевої громади (включаючи житло та участь у політичному житті)	91
Інтеграція та захист ромських дітей	97
Доступ до освіти	102
Служби охорони здоров'я	106
Інтеграція в ринок праці	109
Боротьба з антициганізмом та підвищення обізнаності про ромську культуру / ідентичність	111
ЧАСТИНА V Рекомендації	117
ЧАСТИНА VI Довідкові тексти та додаткова література	120
ЛГБТІ	123
ЧАСТИНА I Визначення	124
ЧАСТИНА II Які їхні права?	128
ЧАСТИНА III Виклики на практиці	130
ЧАСТИНА IV Заходи реагування	132
Доступ до соціальних прав і послуг (включаючи працевлаштування, медичне обслуговування та житло)	132
Розвиток місцевого та регіонального законодавства	136
Підвищення обізнаності, освіта, видимість та включення в процеси розробки політики	139
Співпраця між органами влади	146
Безпека та конфіденційність	148
ЧАСТИНА V Рекомендації	151
ЧАСТИНА VI Довідкові тексти та додаткова література	153
ПОСИЛАННЯ НА ЦИТОВАНІ ІНІЦІАТИВИ	155

Гудрун МОСЛЕР-ТЕРНСТРЕМ

Президентка Конгресу місцевих і регіональних органів влади Ради Європи (2016–2018 рр.)

Вже ніхто не ставить під сумнів роль місцевих і регіональних органів влади як важливих і провідних діячів у сфері захисту прав людини.

У ролі регіональної та європейської представниці я мала змогу спостерігати прогрес, що був досягнутий у сфері просування прав людини в наших муніципалітетах та регіонах. Як членкиня Конгресу місцевих і регіональних органів влади з 2009 року, я пам'ятаю, як важко нам було на самому початку відстоювати захист прав людини як прерогативу не

лише національних урядів; на нашу думку місцеві та регіональні органи влади повинні розділити відповідальність за реалізацію прав людини на низовому рівні.

Сьогодні, як перша жінка-президент Конгресу, я пишаюся напрямком, у якому розвивалися ідеї завдяки відданості та невтомній роботі членів Конгресу та наших партнерів у сфері прав людини. Виконуючи свої різні функції — мерів, радників і губернаторів, — члени Конгресу відповідають за низку таких державних послуг, як освіта, охорона здоров'я та надання житла, які пов'язані з дотриманням прав людини.

Зараз питання полягає в тому, як краще забезпечити права людини у процесі реалізації місцевої політики, яка найбільше впливає на громадян у наших громадах.

Виконання цих зобов'язань — завдання не просте. Ми повинні виконувати наші обов'язки у сфері прав людини на тлі економічної кризи, безпрецедентних потоків мігрантів і зростання екстремізму. Щодня ми стикаємося з конкуруючими інтересами різних соціальних груп, і нам необхідно вирішувати суперечливі ситуації недискримінаційно, прозоро й інклюзивно, дотримуючись при цьому прав людини.

Міжнародні стандарти у сфері прав людини постійно розвиваються; набувають чинності нові міжнародні договори, які охоплюють нові покоління прав людини. Тому для всіх політиків вкрай важливо йти в ногу з такими змінами.

Що нам, як місцевим і регіональним представникам, потрібно знати, щоб поважати права людини у повсякденній діяльності? Які можливості відкривають перед нами права людини? Які обов'язки вони передбачають? І з якими викликами нам доведеться зіткнутися?

Я відчула, що сприяння пошуку розв'язання цих проблем — не лише мій обов'язок як Президентки Конгресу, котрий об'єднує понад 150 000 місцевих і регіональних органів влади в 47 європейських державах, а й моя пристрасть у ролі віцепрезидентки регіонального парламенту Зальцбурга. Ми з Гаральдом Бергманном, речником Конгресу з прав людини й мером Мідделбурга (Нідерланди), віримо, що рішення можна знайти шляхом вивчення широкого спектра успішних прикладів просування та захисту прав людини на низовому рівні, які впроваджуються різними місцевими органами влади в державах-членах Ради Європи.

Так народилася ідея цього посібника.

Під час його підготовки ми отримали цінну підтримку від Комісара Ради Європи з прав людини, Європейського агентства з питань основоположних прав та Інституту прав людини та гуманітарного права Рауля Валленберга. Я висловлюю їм найщирішу подяку за чудову роботу та співпрацю.

Головною темою цього посібника ми вирішили зробити право на недискримінацію і присвятили його окремим групам людей, які потребують нашої особливої уваги, як-от біженцям, шукачам притулку, мігрантам і ВПО, ромам і мандрівникам, ЛГБТІ.

Ми твердо переконані, що, аби забезпечити стабільність і соціальний прогрес у всій Європі, на всіх рівнях уряду нашою політикою має керувати солідарність. Для досягнення цієї мети ми заохочуємо представників місцевої та регіональної влади, а також персонал територіальних адміністрацій використовувати цей посібник у своїй повсякденній роботі, в інтересах добробуту громадян і зміцнення демократії на низових рівнях.

Перетворімо сьогоднішні виклики на завтрашні можливості!

Гаральд БЕРГМАНН

Речник Конгресу з прав людини

Як речник з прав людини Конгресу місцевих і регіональних органів влади Ради Європи, мер міста Мідделбург у Нідерландах і, що найважливіше, як громадянин, який твердо відданий фундаментальним цінностям і правам, на яких була побудована Європа, я з гордістю представляю Посібник з прав людини для місцевих і регіональних органів влади.

Під егідою Плану дій Конгресу з прав людини на 2016–2017 рр. цей Посібник — це практичний посібник, що підготовлений для представників місцевої

та регіональної влади, які приймають рішення, що спрямований на підвищення обізнаності, наводить приклади найкращої практики та надає конкретні вказівки щодо того, як формувати підхід до прав людини в наших муніципалітетах і регіонах. Наразі конгрес — єдиний міжнародний орган, який розробив такий інструмент для просування прав людини на місцевому та регіональному рівнях.

Після вступу про застосування прав людини в політиці на низовому рівні, у посібнику аналізуються виклики, які стоять перед місцевими та регіональними органами влади, і представлені найкращі практики.

У центрі уваги цього видання посібника — право на недискримінацію, зокрема, щодо трьох цільових груп: біженців, шукачів притулку, мігрантів і ВПО; ромів і мандрівників; ЛГБТІ.

Вибір цих фокус-груп був схвалений Моніторинговим комітетом Конгресу після тривалих консультацій з його членами під час обговорення Плану дій Конгресу з прав людини на одному із засідань у 2016 році. Відтоді робота над цим Посібником — регулярний пункт порядку денного Комітету. І вже скоро Комітет буде запрошено обговорити вибір тем для наступного видання.

Я хотів би наголосити, що цей Посібник не має на меті бути й ніколи не буде вичерпним ні щодо вибору тем, ні щодо прикладів найкращої практики. Він радше розроблений як незавершена робота, розвиток якої триватиме, оскільки з'являються нові пропозиції та досвід, що збагачують її.

Тематичний аналіз цих трьох груп складається з шести розділів: коротке визначення відповідної групи, опис прав її представників, виклики, з якими вони стикаються на практиці, добірка найкращих практик, які успішно реалізуються в європейських містах і регіонах, і нарешті — довідкові тексти та література.

Загалом ми зібрали понад 65 практичних прикладів із більше ніж 23 країн, починаючи від маленьких сіл і закінчуючи транскордонними регіонами.

Під кожним практичним прикладом ви знайдете контактні дані відповідального органу влади. Ми спонукаємо вас скористатися контактною інформацією та звернутися до органів влади, залишити свої відгуки, обмінятися інформацією та обговорити можливу співпрацю в майбутньому. Зрештою, практичні приклади створені для того, щоб надихнути й заохотити вас розробити власну політику, що заснована на правах людини, або адаптувати наведені тут приклади до ваших місцевих потреб.

Ми також посилаємося на кілька місцевих, національних і міжнародних ініціатив, розроблених організаціями, асоціаціями та НУО. Вони також можуть стати відправною точкою для співпраці з вашою громадою.

Нам не потрібно заново винаходити колесо: ініціативи та найкращі практики вже існують, і всі ми щодня маємо справу з питаннями, що містять компоненти прав людини. Цей посібник показує, що просування погляду на права людини в нашій повсякденній роботі не обов'язково означає застосування більшої кількості ресурсів або наявність юридичних і технічних обмежень. Натомість врахування компонента прав людини — це політична можливість зміцнити соціальну згуртованість і посилити ефективність нашої політики.

Як мер я обов'язково використовуватиму цей посібник у своїй роботі й спонукую до цього і вас.

ПЕРЕДМОВА

Цей посібник — результат колективного обговорення в Експертній групі з прав людини на місцевому рівні під головуванням речника Конгресу Гаральда Бергманна, до якого я мав можливість долучитися у ролі науковця та експерта.

Ідея цієї роботи, яку я вивчав у власному дослідженні, полягає в тому, що міста та регіони забезпечують права людини, але також можуть допомогти переосмислити їх, працюючи в безпосередній близькості до різноманітних ситуацій і проблем, що виникають у просторі міста та регіону. Тобто міста і регіони — не просто виконавці, а радше, і дедалі частіше, — головні герої у сфері прав людини.

Усе більша кількість місцевих і регіональних лідерів займається правами людини, тісно співпрацюючи з науковцями, експертами та правозахисними установами, тому що ці люди зрозуміли, що права людини можуть посилити їхню здатність керувати містами та регіонами з метою кращої розбудови міст і регіонів.

Щоб допомогти досягти тієї самої мети і вам, у цьому посібнику пояснюється, який вигляд повинен мати правозахисний підхід до врядування: знати свої обов'язки як державного органу, але також розв'язувати питання та проблеми з точки зору прав людини. Заснований на правах людини підхід має залучати не лише вас, але й тих, хто працює з вами та для вас. У контексті свого дослідження я провів багато бесід, особливо з персоналом органів влади міст. З їхніх історій та ідей я дізнався, як, займаючись правами людини у своїх звичайних операціях, вони змогли не просто захистити права людини, але й, що дуже важливо, використовувати їх для відповіді на різноманітні потреби людей.

Цей посібник зосереджений на трьох групах: біженці, шукачі притулку, мігранти та ВПО; роми й мандрівники; ЛГБТІ. В Експертній групі ніколи не було сумнівів, що ці три групи стали об'єктом посилення ворожнечі. Права людини зобов'язують усіх нас брати на себе відповідальність і діяти. Коли ворожнеча стає всеохопною, виникає напруга, яка ставить під загрозу не лише права окремих груп, але і якість життя всіх людей, які населяють наші міста та регіони.

Добре функціонуючий підхід до прав людини передбачає залучення членів цих трьох груп до розробки місцевих дій і політики, спрямованої на задоволення їхніх потреб. Ради та інші спільні проекти, що проілюстровані в цьому посібнику, можуть допомогти досягти цієї мети. Асоціації, які надають право голосу членам цих груп, можуть надати багато інформації про конкретні потреби, котрі необхідно задовольнити у вашому місті та регіоні.

Ви можете подумати, що це дорого, але цей посібник показує, як можна досягти практичних розв'язань таких питань, як право на житло чи охорону здоров'я, навіть маючи невеликі ресурси, за умови, що ті, хто може і хоче допомогти, залучені з самого початку.

Водночас подумайте про те, щоб залучити до розмови всі ваші міста та регіони. Якщо існує ворожнеча проти цих або будь-яких груп, необхідно це визнати, оскільки боротьба з нею стає частиною рішення, яке ви можете запропонувати щодо будь-якого порушення прав людини, для зміцнення довіри та солідарності у вашій громаді. Права людини можуть стати корисною платформою для цієї розмови, оскільки вони стосуються всіх, а не лише деяких, і їх слід розуміти саме як такі. Нам усім потрібні права людини, і в якийсь момент нашого життя вони можуть знадобитися нам ще більше через нашу людську вразливість.

Як і будь-яка хороша розмова, ця розмова також має базуватися на фактах. Посібник знайомить з ініціативами, які кидають виклик міфам і стереотипам. У разі потреби деякі з прикладів, що наведені у цьому посібнику, можна використати для обговорення позитивного впливу прав людини на місто й регіон. Права людини можуть допомогти покращити життя в районах, оживити малі міста і підтримувати позитивний і справедливий економічний розвиток у спосіб, який принесе користь усім.

Мені було приємно працювати над цим проектом разом з іншими членами Експертної групи, і я справді сподіваюся, що посібник, який розвиватиметься з кожним наступним виданням, допоможе вам будувати кращі міста та регіони.

Доктор Мікеле Гріґоло, викладач соціології
Університет Ноттінгем Трент (Ноттінгем, Велика Британія)

Навіщо видавати посібник з прав людини?

НАВІЩО ЗАЙМАТИСЯ ПИТАННЯМ ПРАВ ЛЮДИНИ?

Права людини — універсальні. Вони стосуються нас усіх, але вас — особливо. Незалежно від того, чи ви — обраний народом політик, чи член адміністрації, чи працюєте на місцевому або регіональному рівні. Як представник державного органу або державний службовець, ви відіграєте центральну роль у гарантуванні прав своїх громадян. Права людини передбачають обов'язки, але, перш за все, вони створюють можливості. Розумін-

ня та інтеграція прав людини у вашу повсякденну роботу — це не просто засіб виконання ваших юридичних зобов'язань. Навпаки, дотримання прав може означати більш ефективну політику, більшу соціальну згуртованість. Це обов'язково веде до більшої задоволеності громадян, більш стійкого та позитивного іміджу вашої адміністрації та може підвищити економічний розвиток, участь громадян і просувати ваш політичний імідж.

Інтеграція прав людини — це не лише добра справа, а й політична можливість

Здійснюючи свої повноваження, ви вживаєте дії та приймаєте рішення, які стосуються повсякденного життя ваших громадян і, отже, здійснення їхніх основних прав. Простіше кажучи, права людини стосуються відносин між громадянами й органами державної влади. Ваш рівень управління — найближчий до громадян, той, з яким люди взаємодіють щодня. Ваші рішення безпосередньо впливають на них. Ви перебуваєте на тому рівні, який найкраще знає проблеми, з якими вони стикаються, і як знайти довгострокові рішення в інтересах ваших громадян. Водночас ви також відповідальні перед своїми громадянами та в першу чергу відповідаєте за захист їхніх прав. Ця відповідальність — незаперечний факт. Ви — борець за права людини: незалежно від рівня повноважень вашої влади, ви щодня

захищаєте та просуваєте права своїх громадян.

Визнання цієї відповідальності та використання можливості поставити права та інтереси ваших громадян у центр вашої політики — це саме те, що ми називаємо підходом, заснованим на дотриманні прав людини. У часи фінансових скорочень, збільшення компетенції та нових політичних викликів, таких як прийом та інтеграція біженців, радикалізація чи депопуляція сільської місцевості, ви можете запитати: Але як щодо витрат на права людини? Насправді дотримання прав людини не обов'язково означає наявність додаткових фінансових витрат.

Часто йдеться про переосмислення, переоцінку та адаптацію того, що ви робите та як ви це робите. Розуміння

прав людини та їхня інтеграція у розробку політики — не лише інструмент для покращення впливу наявної політики, але й для розв'язання нових проблем: краще, швидше та, що важливо, дешевше. Вам не потрібно заново винаходити колесо, а натомість варто спиратися на вже наявні структури та політику. Обмінюйтеся досвідом зі своїми колегами або зв'яжіться з громадськими організаціями, асоціаціями чи навчальними закладами у вашому місті чи регіоні. Вони підтримуватимуть вас своїм досвідом протягом усього процесу! Будьте впевнені, що реалізація прав людини — справа менш складна і не така дорога, як ви думаєте.

Цей посібник покаже вам, чому це так і як діяти рішуче.

Підхід, заснований на дотриманні прав людини, дозволяє краще розв'язувати поточні проблеми й запобігати майбутнім. Діяти зараз завжди дешевше, ніж реагувати на наслідки проблем,

Ви знали?

... що сьогодні країни по всьому світу приєдналися до сотень договорів про права людини:

Деякі з них — універсальні договори, наприклад, «**Міжнародний Пакт про громадянські та політичні права**» (1966 р.)

Деякі стосуються груп, які потребують спеціального захисту. Наприклад, «**Конвенція про права дитини**» (1989 р.)

А деякі обмежені певними регіонами. Наприклад, «**Європейська конвенція з прав людини**» (1950 р.)

які будуть не лише фінансовими, а й політичними й соціальними.

ЯК МОЖНА СКОРИСТАТИСЯ ПОСІБНИКОМ З ПРАВ ЛЮДИНИ?

Посібник з прав людини дозволить вам зрозуміти права людини та їхні наслідки для вашого міста чи регіону, незалежно від того, чи ви представляєте місцевий чи регіональний орган влади, який приймає рішення, чи є працівником адміністративного персоналу. Він дозволить вам краще зрозуміти аспек-

ти прав людини у вашій повсякденній роботі й зрозуміти, як ви можете реагувати на виклики стійким чином, одночасно захищаючи права людини ваших громадян. Після розділу, який ілюструє, що таке права людини та що вони означають для вас на практиці, вичерпна колекція найкращих практик

місцевих і регіональних органів влади покаже вам, як вжити рішучих дій. Незалежно від того, чи ви брали активну участь у сфері прав людини чи ні, і незалежно від розміру чи повноважень вашого органу влади, цей посібник базується на добірці проєктів, політик та ініціатив у сфері прав людини, що були започатковані вашими колегами в різних країнах, а також надає вам практичні поради щодо того, як реагувати

на подібні проблеми у вашому місті чи регіоні.

Цей посібник — практична інструкція, що покаже вам, що таке підхід, заснований на дотриманні прав людини, що це означає на практиці, чому він може бути корисним для вас і як він може дозволити вам рішуче реагувати на місцеві проблеми.

ЩО ТАКЕ ПРАВА ЛЮДИНИ?

Права людини притаманні всім людям, незалежно від їхнього правового статусу негромадян, біженців, мігрантів чи іноземців, незалежно від того, чи це жінки, чоловіки, діти, люди похилого віку чи інваліди, незалежно від релігії, етнічного походження, політичних поглядів чи сексуальної орієнтації. Усі ми маємо однакові основні права і свободи, захищені законом, просто тому, що ми — люди. Ці права — **універсальні та егалітарні**, тобто вони застосовуються скрізь і однакові для всіх.

Концепція прав людини не ідеалістична і не розпливчата. Вона представляє чіткі правові зобов'язання, які накладаються на держави та на їхні органи на всіх рівнях управління.

Після проявів жорстокості у Другій світовій війні держави вирішили визнати наявні концепції у сфері прав людини через письмові правові норми, що призвело до прийняття «Загальної декларації прав людини» в 1948 році

та сотень міжнародних договорів і декларацій про права людини в наступні десятиліття.

Розвинулася **міжнародна система прав людини**, за якою: Держави розробляють і ратифікують договори, що встановлюють права людини, і створюють міжнародні органи, які наглядають за їх виконанням, як-от ООН або Рада Європи. Коли держава ратифікує міжнародний договір з прав людини, тобто підписує та виконує його на національному рівні, зобов'язання щодо прав людини в ньому набувають чинності так, ніби вони — національне законодавство. Вони стають обов'язковими для держави (включно з усіма субнаціональними органами влади) відносно всіх людей, які перебувають на відповідній території.

Сьогодні широкий спектр прав людини гарантується законом у вашій країні, що впливає не лише з міжнародних договорів, а й з вашої конституції, національ-

ного законодавства та судових рішень. Звісно, ці права охоплюють основні положення, такі як заборона тортур, свобода вираження поглядів або право на недискримінацію, які зазвичай називають **громадянськими та політичними правами**. Водночас існують також

економічні, соціальні та культурні права, такі як право на достатнє житло, освіту чи охорону здоров'я. Ці положення можна знайти в різних правових текстах, але на практиці вони мають однакову важливість і дію, і всі вони взаємозалежні та взаємопов'язані.

РОЛЬ МІСЦЕВИХ І РЕГІОНАЛЬНИХ ОРГАНІВ ВЛАДИ: ЩО НА ПРАКТИЦІ ОЗНАЧАЮТЬ ПОЛОЖЕННЯ ПРО ПРАВА ЛЮДИНИ ДЛЯ ВАШОГО МІСТА ЧИ РЕГІОНУ?

Як громадяни ми маємо права та обов'язки. Можливо, нам доведеться платити податки або проходити військову службу, але при цьому держава надає нам послуги, гарантує безпеку, забезпечує наші права і свободи. Ці права відповідають повноваженням, які все частіше делегуються державою місцевим і регіональним органам влади, які здійснюють їх за принципом самоврядування.

Права людини — частина вашої компетенції, і ви виконуєте міжнародні зобов'язання на практиці.

Лише держави ратифікують міжнародні договори з прав людини, але на практиці зобов'язання у сфері прав людини означають спільну відповідальність між усіма органами влади. Незалежно від того, чи ви місцевий чи регіональний політик, державний службовець чи державний діяч, дії якого безпосередньо впливають на громадян, майте на увазі таке:

Недотримання не тільки завдає

шкоди населенню, але може спричинити національні та міжнародні правові наслідки.

Тож де ці аспекти прав людини присутні у вашій щоденній роботі? Яким би не був рівень самоврядування у вашій країні, ваші повноваження завжди відповідають правам людини. Подумайте про свої повноваження, незалежно від того, чи вони спільні, чи автономні, і спробуйте визначити сфери політики, які включають поняття прав людини. Загальні сфери можуть включати житло, охорону здоров'я, освіту, соціальне забезпечення, безпеку та громадський порядок або містобудування. Перелік тем, які безпосередньо стосуються прав людини всіх ваших громадян, — нескінченний.

Як другий крок, розгляньмо **групи, які потребують особливої уваги**, оскільки вони можуть зіткнутися з дискримінацією в доступі до своїх прав або тому, що їхні права просто частіше порушуються:

діти, люди похилого віку, національні меншини, люди з обмеженими можливостями чи мігранти.

Діти, люди з обмеженими можливостями, люди похилого віку — **у певний момент свого життя всі ми входимо до групи, яка потребує особливої уваги. Тож не думайте про меншини як про «інших», натомість спробуйте поставити себе на їхнє місце!**

Визначивши деякі компетенції та групи, давайте тепер подивимося, на що деякі міжнародні зобов'язання з прав людини можуть перетворитися на практиці:

Право на житло: забезпечення доступу та збереження належних місць проживання для всіх членів вашої громади, **незалежно** від їхнього походження, етнічної або національної приналежності;

Право на освіту: забезпечення того, щоб усі громадяни віддавали своїх дітей до школи, яка відповідає **національним** стандартам;

Право на охорону здоров'я: полегшення доступу до закладів охорони здоров'я для всіх людей у вашому місті / регіоні, навіть якщо вони не мають документів, прописки чи страхування. Права людини скрізь **однакові**, але природно, що умови, за яких ці права забезпечуються, відрізняються.

Аналогічно — різні контексти вимагають різних рішень. Дивлячись на обов'язки місцевої та регіональної влади щодо прав людини, ніколи не може бути єдиного найкращого підходу до

Ви знали?

... що одне зобов'язання у сфері прав людини може означати чотири різні обов'язки

ПОВАЖАТИ: Утримуватися від порушення прав людини, наприклад, від заборони релігійним громадам мирно збиратися.

ЗАХИЩАТИ: Переконатися, що треті сторони не порушують права, наприклад, гарантувати, що інші не перешкоджають дітям ходити в школу.

ВИКОНУВАТИ: Сприяти здійсненню прав і свобод, наприклад, створити посаду омбудсмена або антидискримінаційні установи в місті.

ЗАЛУЧАТИ: Звертатися до своїх громадян, забезпечуючи їхні права, наприклад, організувати круглі столи, висловлювати погляди своїх громадян і підкреслювати їхню роль у реагуванні на проблеми у сфері дотримання прав людини.

розв'язання проблеми. Також не існує жодного універсального порогу, за якого виконується певне право. Ви найкраще знаєте потреби своїх громадян, наявні виклики та найефективніші підходи до їх вирішення. Підхід, що ґрунтується на до-

триманні прав людини, означає розуміння поняття прав людини у вашій роботі та бачення тривалого впливу, який матиме політика, що враховує права людини, не лише для безпосередніх бенефіціарів, але й для всього населення. Забезпечення прав людини не обов'язково означає

дорогу політику чи реформи: організація одноденного заходу, підтримка місцевої асоціації або просто виступ і чітка заява для преси можуть мати величезний вплив.

ЯК ВИ МОЖЕТЕ ВІДРЕАГУВАТИ НА МІСЦЕВІ ВИКЛИКИ У СФЕРІ ПРАВ ЛЮДИНИ?

Ви оцінили свій контекст, розглянули проблему, зацікавлених сторін і компонент прав людини, то що ж далі? Як ви реалізуєте політику, засновану на правах людини, на практиці? Яких би груп чи прав не стосувалась ваша запланована діяльність, проєкт чи політика, втілення заходів реагування — не завжди проста справа!

Звісно, труднощі в реалізації залежать від вашого місцевого контексту. У будь-якому випадку, перш ніж продовжити, пам'ятайте про наведені нижче операційні проблеми й заздалегідь подумайте, як найкраще до них підійти.

Прийом біженців — відродження села

(Мільваш, департамент Коррез, Франція)

Наприкінці 2015 року мер муніципалітету Мільваш вирішив прийняти 60 біженців у своєму селі з 800 жителями. «Це був не просто гуманітарний жест, а й проєкт місцевого розвитку», — стверджує він. На кошти, отримані за прийом новоприбулих, було створено чотири нових робочих місця, вдалося відремонтувати будинок престарілих (без підвищення місцевого податку на 10%) і не допустити закриття класу початкової школи.

Переконати вашу адміністрацію

Навіть якщо права людини ніколи не стояли у вашому порядку денному, ви напевно вже реалізували заходи, які стосуються прав людини. Однак, багатьом зміцнення підходу, що ґрунтується на правах людини, може здатися схожим на вихід на «нову територію». Вашому персоналу може бракувати

знань і досвіду; може навіть виникнути опір застосуванню нових підходів. Забезпечення навчання, оптимізація внутрішньої комунікації та обмін досвідом з іншими міськими чи регіональними органами влади можуть мати вирішальне значення для подолання проблем.

Переконати на політичному рівні

Звісно, рішення продовжити політику, орієнтовану на права людини, також може викликати серйозний політичний опір. Зрозуміло, що передусім це стосується вашого електорату. Далеко не всі можуть схвалювати прийом біженців у вашому місті, виділення житла для ромів чи організація щорічного прайду. І це — нормально. Важливо говорити про факти замість уперед-

жень і залучати своїх громадян до прийняття цих рішень. Також важливо проговорювати те, як і чому потрібно проводити політику в галузі прав людини, і наголошувати на довгострокових перевагах таких заходів. Водночас у вашій місцевій чи регіональній раді може виникнути опір щодо необхідної фінансової та технічної підтримки вашої політики.

Пошук рішень із зацікавленими людьми

Існує третя проблема: як насправді розробити та ефективно реалізувати політику чи проєкт, пов'язаний з правами людини? У всіх питаннях загалом і у питанні про те, як насправді «займатися правами людини», зокрема, **обмін передовим досвідом** — ключовий.

Під час багатьох заходів Конгресу на досвіді було доведено, що триступенева модель — найефективніший спосіб інтеграції прав людини на місцевому та регіональному рівнях.

Оцінка місцевого контексту, відповідних питань і визначення задіяних аспектів прав людини; врахування передового досвіду; формування нової або адаптація наявної політики.

У процесі реалізації рішень вашим колегам у різних частинах Європи інколи доводиться не лише стикатися з однаковими (пов'язаними з правами людини) проблемами, але й долати згадані вище перешкоди. Не існує єдиного універсального рецепта, але дуже часто обмін досвідом — найе-

фективніший і найменш витратний спосіб роботи з новими темами або

підходами, як-от з правами людини.

ЧОМУ ПИТАННЯ НЕДИСКРИМІНАЦІЇ — ЦЕНТРАЛЬНЕ У СФЕРІ ПРАВ ЛЮДИНИ НА МІСЦЕВОМУ РІВНІ?

Підхід, що ґрунтується на правах людини, означає захист прав усіх шляхом інтеграції «погляду на права людини» у щоденну роботу. Однакові права для всіх означають, що незалежно від раси, етнічного походження, статі, релігії, політичних поглядів чи сексуальної орієнтації, усі люди у вашому місті чи регіоні можуть користуватися однаковими правами, отримувати послуги однаковим чином і не зазнавати дискримінації прямо чи опосередковано. Дискримінація відбувається на індивідуальному чи інституційному рівні, прямо чи опосередковано, але вона не завжди є наслідком поганих намірів чи неналежних дій. У кожній громаді кожен становить частину тієї чи іншої групи: релігійної, етнічної чи мовної. Ми можемо бути новоприбулими або мати інвалідність, бути частиною національної меншини або просто потребувати спеціальної допомоги через старість. Коротко кажучи, перебування в групі може зробити нас більш уразливими, що ускладнює доступ до наших прав.

Це — різноманітність і характерна риса всіх суспільств. Розуміння відмінностей і запровадження механізмів, що запобігають нерівному поводженню, не лише лежать у центрі розробки політики

у сфері прав людини, а і є ключем до вирішення багатьох глобальних викликів з (іноді негативними) локальними наслідками. Дуже часто радикалізація, расизм, злочини на ґрунті ненависті, а також проблеми з прийомом та інтеграцією біженців — це результат дискримінації та соціальної ізоляції. Недискримінація сама собою — право людини; але ця концепція одночасно стосується багатьох інших тем і прав, особливо якщо розглядати вашу повсякденну роботу на місцевому рівні.

Тому Конгрес місцевих і регіональних органів влади Ради Європи вирішив присвятити перше видання Посібника з прав людини темі недискримінації на місцевому рівні. Протягом багатьох років права людини були частиною широкого кола діяльності (будь то моніторинг місцевої та регіональної демократії, співробітництво чи спостереження за виборами) цієї установи, як загальноєвропейської асамблеї, котра представляє понад 150 000 місцевих і регіональних органів влади в Європі. Занепокоєння, які виникають під час щоденної взаємодії Конгресу з місцевими особами, які приймають рішення, все частіше повертаються до прав людини та ролі певних груп у громаді.

У результаті широких консультацій Конгрес вирішив зосередити увагу в першому виданні посібника на тому, як розв'язати проблеми, пов'язані з правами людини, що стосуються біженців, шукачів притулку, мігрантів і внутрішньо переміщених осіб; ромів і мандрівників; ЛГБТІ.

Як ви можете знайти адекватні рішення щодо житла для біженців у вашій громаді? Як можна покращити рівень відвідування школи ромськими дітьми? Які права мають геї, лесбійки та трансгендери та як ці права слід інтегрувати в діяльність міста / регіону? Як місцеві та регіональні органи можуть сприяти успішному спільному життю та соціальній згуртованості?

Розділи стосуються таких трьох областей:

- **пояснення прав людини** та що це означає для вас на практиці;
- **визначення ключових проблем**, пов'язаних із рівноправною участю кожного в житті громади;
- **наведення конкретних прикладів** передового досвіду.

Біженці

**Шукачі
притулку**

Мігранти

**Внутрішньо
переміщені
особи (ВПО)**

ЧАСТИНА I **Визначення**

Право шукати притулку, тобто право на захист від судового переслідування, — концепція, яка існувала з давніх часів і зараз закріплена в багатьох основних конвенціях з прав людини¹. Біженці, шукачі притулку, мігранти та внутрішньо переміщені особи — це чотири категорії, які часто використовують-

ся як синоніми. Усіх їх об'єднує те, що вони покинули місця свого постійного проживання. Однак, кожна з чотирьох правових категорій передбачає різний статус і відповідні права, що важливо розуміти перед тим, як розробляти політику.

БІЖЕНЦІ

Біженець — це особа, яка має обґрунтовані страхи переслідування через расу, релігію, національність, належність до певної соціальної групи чи політичні переконання, яка перебуває за межами країни свого громадянства і через свій страх не може або не бажає ско-

риститися захистом цієї країни. Іншими словами, особа вважається біженцем з моменту, коли їй надається право на захист від судового переслідування зі сторони третьої держави (або в окремих ситуаціях Верховного комісара ООН у справах біженців).

ШУКАЧІ ПРИТУЛКУ

Шукачі притулку подали заяву на захист як біженці в певній державі, але все ще чекають на визначення свого статусу. Держави запровадили різні системи та процедури для визначення того, чи відповідає особа статусу біженця. У певних ситуаціях особі, яка не отримує статусу біженця, все ж може бути надано право

залишитися в цій державі, якщо така особа стикається з реальним ризиком зазнати серйозної шкоди після повернення до країни походження. Ця специфічна форма захисту називається «додатковим захистом».

МІГРАНТИ

Мігрант — це будь-яка особа, яка переміщується або перемістилася через міжнародний кордон або в межах держави від свого звичного місця проживання, незалежно від правового статусу цієї особи, незалежно від того, чи таке переміщення добровільне чи вимушене, не зважаючи на причини переміщення або тривалість перебування. Мі-

гранти можуть бути **звичайними**, тобто вони отримали необхідний дозвіл на в'їзд до країни призначення. Якщо вони не підпадають під цю категорію, ми говоримо про **мігрантів без документів**. **Незалежно від того, чи мігранти звичайні, чи без документів, вони мають такі ж основні права людини, як і всі інші особи на вашій території.**

✘ ВИГАДКА

Мігранти крадуть робочі місця та підривають добробут державу.

✔ ФАКТ

Дослідження свідчать, що більшість мігрантів виконує роботу, якої місцеве населення уникає або до якої не має навичок. Ба більше, підтверджена реальність полягає в тому, що міграція приносить користь, стимулюючи зро-

стання, інновації та підприємництво як у країнах, звідки люди походять, так і в тих країнах, куди вони переїжджають, якщо розумно керувати міграцією. Мігранти та біженці роблять внесок в економіку і як працівники, і як підприємці, створюючи нові фірми та підприємства. Інтеграція мігрантів і біженців на ринках праці та в суспільстві спочатку може бути дорогою, але це — інвестиція з високою прибутковістю. Крім того, мігранти роблять внесок у свої рідні країни завдяки тим коштам, які надсилають додому: ці грошові перекази сприяють зростанню, розвитку громад і розширюють доступ до шкільної освіти та охорони здоров'я. Мігранти виконують роль мостів між двома місцями, передаючи знання та навички, які можуть принести користь їхнім рідним громадам.^{///}

❌ ВИГАДКА

Незаконна міграція — це кримінальне діяння.

✅ ФАКТ

Міжнародне право чітко встановило принцип, згідно з яким іноземні громадяни, єдине правопорушення яких — це порушення положень, що стосуються міграції, не повинні розглядатися приймаючими державами як злочинці чи потенційні злочинці. Незаконний в'їзд і перебування іноземця в принципі має бути адміністративним правопорушенням, а не кримінальним. Нелегальні мігранти в жодному разі не вважаються правопорушниками. Вони користуються певними правами згідно з міжнародним правом, які необхідно поважати. Це, наприклад, право на базове медичне обслуговування та освіту, право на захист від свавільного затримання, а також право не бути відправленим до країн, де їм загрожує жорстоке поводження та катування.

ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНІ ОСОБИ (ВПО)

Згідно з Керівними принципами ООН щодо внутрішнього переміщення, ВПО — це особи або групи осіб, які були змушені втекти або покинути свої домівки чи місця постійного проживання, зокрема, внаслідок або для того, щоб уникнути наслідків збройних конфліктів, ситуацій загального насильства, порушень прав людини або природних чи антропогенних катастроф, і які не перетнули міжнародно визнаний державний кордон. Хоча це нещодавнє визначення не надає правового статусу ВПО, воно розкриває два ключові елементи: примусовий характер переміщення та те, що воно відбувається в межах на-

ціональних кордонів. Саме ця остання характеристика принципово відрізняє ВПО та біженців з точки зору як статусу, так і прав.

Щоб дізнатися більше про ВПО, ви можете переглянути це коротке відео, створене УВКБ ООН, за посиланням: <https://bit.ly/2wXNB6n>

✘ ВИГАДКА

Переселенці — паразити, які зловживають гуманітарною допомогою.

✔ ФАКТ

Згідно з даними Центру моніторингу внутрішнього переміщення наразі близько 40 млн людей — внутрішньо переміщені особи, у тому числі 5 млн — у Європі: це вдвічі більше, ніж 20 років тому, і вдвічі більше, ніж біженців у світі

сьогодні. ВПО залишають свої домівки з багатьох причин, здебільшого через збройні конфлікти, переслідування та/або загальне насильство, але цей вибір завжди вимушений.

То що ж заважає їм знайти безпеку за кордоном? Деякі ВПО можуть захотіти залишитися поряд зі своїми домівками, сподіваючись, що ситуація покращиться; деякі інші просто не мають достатньо грошей або фізичних можливостей, щоб здійснити небезпечну подорож. Крім того, коли їм вдається втекти із зони бойових дій, ВПО стикаються з тими ж проблемами, що й біженці: багато з них втрачають майно, роботу, сім'ю чи друзів і будь-яке джерело доходу. Загалом дослідження свідчать, що ВПО, як правило, — одні з найбідніших людей у своїх країнах: не лише через очевидні причини, перераховані вище, а й тому, що вони часто маргіналізовані власними урядами, які відмовляють їм у їхніх основних правах і потребах. У цьому сенсі табори, поселення та гуманітарна допомога (коли вона надходить) пропонують деякі дорожочинні ресурси, від яких залежать ВПО через повну відсутність альтернативи на певний конкретний момент. Але в багатьох випадках гуманітарні організації не можуть встановити зв'язок з ВПО, які опинилися в зоні бойових дій, і тому такі ВПО не можуть отримати будь-яку гуманітарну допомогу. Хоча гуманітарну допомогу не можна вважати стійким рішенням, вона все одно є способом полегшити страждання тих, хто її терміново потребує. Довготривале розв'язання проблеми внутрішнього переміщення може бути досягнуто шляхом стійкої місцевої інтеграції, оскільки вона покращує умови ВПО: надаючи їм економічні, соціальні та політичні права, місцева влада може розширити можливості людей, які жорстоко маргіналізовані через насильство та вимушену бідність. Зрештою, як місцеві жителі, так і ВПО вииграють від цих інклюзивних заходів.

РОЗУМІЙТЕ ЧОТИРИ КАТЕГОРІЇ, АЛЕ НЕ МИСЛІТЬ ВІДОКРЕМЛЕНО!

Можуть існувати різні правові категорії, але насправді причини для виїзду з країни для багатьох людей, які прибувають в Європу, неоднозначні. Переслідування, загальне насильство, економічна та соціальна біда — усі ці фактори йдуть пліч-о-пліч і змушують людей залишати країну їхнього походження. Ми називаємо це явище змішаною міграцією. Міграція — явище, притаманне людству та невід’ємна частина європейської історії. Сьогодні ми можемо бути частиною спільноти, яка приймає; а завтра нас можуть змусити покинути місце, яке ми називаємо домом. Ніхто не тікає з рідної країни добровільно.

Біженці, мігранти...

Пам’ятайте!

Кожен біженець — мігрант, але не кожен мігрант — біженець!
Розуміння різних категорій і належне їх використання у публічному дискурсі — основний перший крок у формуванні політики.

ЧАСТИНА II Які їхні права?

Незалежно від того, чи належить особа до категорії біженця, шукача притулку, мігранта чи внутрішньо переміщеної особи, усі ці люди — частина вразливої групи, оскільки насправді їм складніше реалізувати основні права. Чому? Нова мова, культура та звичаї, незнання своїх прав чи відсутність документів роблять їх більш вразливими для експлуатації та зловживань.

МІГРАНТИ

Від самого початку всі іноземці (незалежно від їхнього статусу) отримують той самий набір основних прав людини, що й усі громадяни країни. Не статус особи, а її **присутність** на території, а разом з тим і юрисдикція вашої держави, на яку накладені зобов'язання міжнародними стандартами прав людини, дає цій людині право на захист усіх прав, закріплених у таких стандартах. Крім основних прав і свобод людини, таких як **право на життя; захист від тортур**, нелюдського або такого, що принижує гідність, поводження; **заборона рабства та примусової праці, свобода слова та зібрань; право вимагати притулку** або **поваги до при-**

Хоча обсяг прав, що надаються ново-прибулим, відрізняється у різних державах-членах Ради Європи, ми все ж повинні визначити деякі з найважливіших мінімальних стандартів щодо мігрантів, незалежно від того, чи це мігранти без документів, чи шукачі притулку, чи біженці, чи внутрішньо переміщені особи.

ватного та сімейного життя, мігранти також повинні мати доступ до соціальних та економічних прав, пов'язаних із життям та гідністю, таких як **право на належне житло та притулок; право на охорону здоров'я, соціальну та медичну допомогу; право на соціальний захист**; у випадках, коли необхідно зменшити бідність і зберегти гідність, особливо для дітей-мігрантів, **право на початкову та середню освіту; і трудові права**, як-от справедливу заробітну плату й умови праці. Очевидно, що право на недискримінацію особливо важливе: особливий статус мігрантів не виправдовує будь-якої **дискримінації за ознаками раси**, кольору шкіри, на-

ціонального чи соціального походження, статі, сексуальної орієнтації, мови,

релігії, політичних чи інших поглядів чи будь-якого іншого статусу.

БІЖЕНЦІ ТА ШУКАЧІ ПРИТУЛКУ

Окрім цих прав, біженці та шукачі притулку мають право на подальший захист. Біженці мають право на безпечний притулок, що означає, що вони не можуть бути примусово повернуті до країни, де їм загрожує небезпека (заборона видворення). Як правило, вони повинні

отримати принаймні **ті самі права та базову допомогу, що й будь-який інший іноземець, який є законним резидентом**, включаючи **право на оплачувану роботу, доступ до власності чи свободу пересування** в державі призначення.

ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНІ ОСОБИ (ВПО)

У той час як біженці офіційно захищені міжнародним правом, якщо вони шукають безпеки в іншій країні, внутрішньо переміщені особи такого захисту не мають, оскільки не мають чітко визначеного правового статусу. Натомість їм доводиться покладатися на власні уряди. Однак у багатьох випадках уряди не здатні забезпечити будь-який захист або не бажають цього робити. Через це ВПО особливо вразливі. Рекомендація Ради Європи Rec(2006)6 Комітету міністрів державам-членам щодо внутрішньо переміщених осіб містить керівні принципи стосовно внутрішнього переміщення для держав-членів Ради Європи. Окрім цієї рекомендації існують інші обов'язкові інструменти правового захисту, як-от Європейська конвенція з прав людини. Ці документи визначають права ВПО і зобов'язання урядів та інших зацікавлених органів щодо внутрішньо переміщених осіб. Відповідно до цих документів ВПО ма-

ють користуватися своїми правами як громадяни своїх країн, але перш за все як люди. Вони мають право шукати безпеки в іншій частині своєї країни, залишати свою країну, шукати притулку в іншій країні, право на визнання правосуб'єктності всюди, право на охорону здоров'я, освіту, працевлаштування, на безпеку, на свободу пересування та право на захист від примусового повернення або переселення в будь-яке місце, де їхнє життя, безпека, свобода та/або здоров'я будуть під загрозою. Словом, влада має основний обов'язок і відповідальність за надання захисту і гуманітарної допомоги внутрішньо переміщеним особам у межах своєї юрисдикції, а ВПО мають право просити й отримувати захист і допомогу від цих органів

ЧАСТИНА III Виклики на практиці

Приплив новоприбулих у ваше місто чи регіон може означати нові виклики, які вимагають нових відповідей, як в інтересах ваших громадян, так і населення, яке прибуває. Ступінь нових викликів і потреба в діях, очевидно, залежить від вашого місцевого контексту, наявної інфраструктури, політики та різних інших факторів. І все ж зрозуміло одне: забезпечити успішну інтеграцію, яка може принести тривалу користь для вашої території, можливо лише через розуміння та прийняття прав новоприбулих під час розробки політики. Як пан'європейська асамблея, що представляє понад 150 000 місцевих і регіональних органів влади в Європі, Конгрес визначив низку проблем, пов'язаних із прийомом біженців, шукачів притулку і мігрантів, які неодноразово розглядалися місцевими й регіональними особами, які приймають рішення, в рамках діяльності Конгресу.

Очевидне перше питання — це ефективна інтеграція в життя місцевої громади. Забезпечити соціальну згуртованість нелегко, оскільки новоприбулі часто не розмовляють місцевою мо-

вою, не знайомі з місцевою культурою чи звичаями або їм бракує політичної участі та розуміння національних процедур. Водночас приплив нових людей може бути викликом для постійного населення та породжувати непорозуміння й упередження. Крім того, забезпечення належного житла і доступ до оплачуваної роботи — це додаткові проблеми, на які місцеві й регіональні органи влади повинні зреагувати на ранньому етапі. Захист прав уразливих груп населення, зокрема жінок, людей з інвалідністю та неповнолітніх без супроводу, також потребує особливої уваги, як і забезпечення доступу до освіти. Ба більше, біженці, шукачі притулку і мігранти особливо вразливі до дискримінації, ворожих висловлювань або актів насильства. Занепокоєння або вагання щодо прийняття новоприбулих серед постійного населення — це нормальне явище. Однак, воно вимагає політичних дій для запобігання насильству, сприяння міжкультурному взаєморозумінню та забезпечення соціальної єдності.

Захист прав новоприбулих — не остаточна ціль! Він має фундаментальне значення для забезпечення інтеграції та соціальної згуртованості, а отже, добробуту вашої громади в цілому.

Ідеального рішення ніколи не існує, але є багато практик, які надихають і дозволяють розробити власні відповіді на різноманітні виклики, з якими може зіткнутися ваше місто чи регіон у зв'язку з прийомом та інтеграцією новоприбулих. Наведена далі добірка практик має надихнути вас діяти шляхом інтеграції або повторення підходів чи стратегій у спосіб, який найкраще відповідає вашому контексту.

ЧАСТИНА IV **Заходи реагування**

Сприяння інтеграції у вашу спільноту

Інтеграція — це багаторівневий процес. Розуміння мови, культури чи місцевої адміністрації, а також сприяння безпосереднім зустрічам й обмінам між новими та постійними групами населення, створення засобів для участі новоприбулих у громаді або просто допомога у виконанні повсякденних завдань у новому середовищі — основи, на яких ґрунтується успішне співіснування. У цьому розділі наведено кілька надихаючих ініціатив, які сприяють(-ли) кращій інтеграції новоприбулих на місцевому і регіональному рівнях, часто охоплюючи різні сектори й тематичні сфери.

Ради інтеграції мігрантів, Хіос, ГРЕЦІЯ

 Населення: 51 930^{IV}

З огляду на високий приплив мігрантів і недостатню інтеграцію в життя громади, муніципалітет Хіос (Греція) створив Ради інтеграції мігрантів, які сприяли кращому залученню новоприбулих у регіон та більш позитивному сприйняттю мігрантів серед постійного населення.

Протягом останніх кількох років у муніципалітеті Хіос спостерігався надзвичайно високий потік біженців, що збіглося з економічним спадом і зміною уявлення населення про те, що мігранти залишатимуться на острові довше, ніж очікувалося. З метою покращення економічної та соціальної інтеграції муніципалітет Хіос мав на меті позитивно вплинути на громадську думку щодо мігрантів, які прибувають на острів. У рамках реформи місцевого самоврядування (програма «Каллікратіс»), започаткованої у 2010 році, у 325 муніципалітетах Греції було створено ради інтеграції мігрантів (MIC). На них була покладена консультативна роль з питань інтеграції мігрантів у місцеві громади. До них входять обрані муніципальні радники, представники спільнот мігрантів у кожному муніципалітеті та представники відповід-

них неурядових організацій. Як попередній результат, ініціатива сприяла кращому сприйняттю мігрантів серед місцевого населення, розширенню політичної участі новоприбулих і покращенню згуртованості між обома групами.

✉ **Еммануїл Вурну**, мер Хіоса

Георгій Караманіс, віцемер Хіоса

Телефон: (+30) 6940459969

(+30) 2271350800

Ел. пошта: karamanisgeorge@yahoo.co.uk

Вебсайт: <http://www.chioscity.gr/>

СПРАП в муніципалітет Сатріано, регіон Калабрія, ІТАЛІЯ

👤 *Комуна: 3 341; місто: прибл. 1000*

Розв'язуючи проблему неформальних поселень, невелике містечко Сатріано відремонтувало історичну будівлю для розміщення біженців і підтримало місцевий кооператив, у якому працюють майже виключно колишні мігранти, намагаючись інтегрувати біженців, зупинити спад населення, що тривав десятиліттями, і повернути місто до зростання.

Сатріано, місто, населення якого скоротилося на 75% з 1960-х років, отримує 35 євро на день від Міністерства внутрішніх справ за кожного біженця, якого приймають у місті. Місцевий кооператив «Медіазіоне Глобале» (Mediazione Globale), що майже виключно складається із колишніх мігрантів, котрі отримали італійське громадянство, керує проектом прийому новоприбулих від імені муніципалітету. Кооператив допомагає біженцям купувати їжу, знаходити житло,

“

«Слава Богу, вони привезли до нас цих людей, — сказав Луїджі Маротті, 68-річний сільський ризничий, мирянин, якому доручено піклуватися про місцеву римо-католицьку церкву. — Сатріано було померло. Завдяки їм воно знову живе. Воно знову може почати зростати».

вивчати італійську мову і справлятися з повсякденними проблемами, з якими вони стикаються в новому середовищі. Завдяки ініціативі деякі з біженців знайшли роботу в муніципалітеті, а інші отримали від нього робочі гранти. Усі вони підтримують як інтеграцію біженців у громаду, так і розвиток місцевого приватного підприємництва. Більшість біженців живуть в історичній будівлі під назвою «Палаццо Кондо» (Palazzo Condo), відремонтованій за кошти Європейського Союзу. У цокольному поверсі будинку розташований денний центр для людей похилого віку. Те, що біженці

“

«Ми прагнемо зробити процес інтеграції ще кращим (...) ми хочемо, щоб шукачі притулку дійсно відчували себе громадянами Сатріано та частиною місцевої громади».

Мікеле Дрозі,
мер Сатріано

та люди похилого віку ділять одну й ту саму будівлю, — свідомий вибір з метою покращення інтеграції. Деякі етапи цього процесу вже відбуваються органічно. Сатріано сподівається розширити свою програму, переобладнавши деякі порожні будинки в місті в нові притулки, щоб прийняти ще більше шукачів притулку. Будинки будуть використовуватися або на тимчасовій основі для людей, що проїжджають, або, можливо, будуть здаватися в оренду

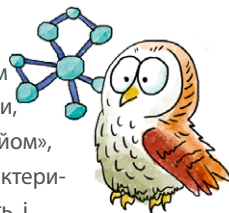
безпосередньо тим, хто вирішить залишитися. Хоч результати зусиль Сатріано великі, але інклюзивний підхід слугує моделлю для міст у всій Європі^{IV}.

✉ **Мікеле Дрозі**, мер Сатріано
Телефон: (+39) 0967543810
Факс: (+39) 0967543300
Вул. Марконі, 5, 88060,
Сатріано, ІТАЛІЯ

Мережа

СПРАР в муніципалітет Сатріано, регіон Калабрія, ІТАЛІЯ

Як Сатріано, так і безліч інших італійських міст, містечок і сіл, входять у мережу установ вторинного прийому SPRARV, куди шукачів притулку переводять після того, як вони подали заяви на отримання притулку в Італії. **SPRAR**^V було створено Національним законом № 189/2002. Ця мережа впроваджується місцевими установами, які здійснюють індивідуально розроблений «інтегрований прийом», спрямований на об'єднання вказівок і стандартів SPRAR із характеристиками й конкретними факторами, що впливають на місцевість, і потребами кожного окремого шукача притулку / групи / сім'ї, які шукають притулку, щоб досягти соціально-економічної інтеграції. Мінімальна місткість центрів — 15 осіб. У великих містах, наприклад, Мілані, Турині й Римі, центри SPRAR можуть обслуговувати кілька сотень людей.

Станом на 2 лютого 2017 року 640 проєктів (501 звичайний, 95 для неповнолітніх без супроводу, 44 для людей з психічними або іншими вадами) було розподілено серед 546 місцевих власників проєктів (482 муніципалітети, 21 провінція, 14 комун, 4 гірські громади) та профінансовано близько 25 838 місць (23 239 звичайних, 2007 для неповнолітніх без супроводу, 592 для людей з психічними або іншими вадами). Функціонування цих центрів — приклад узгодженого підходу між національним і місцевим рівнями. Переваги для міст і містечок, які відкривають установи SPRAR, включають, серед іншого, кошти та технічну допомогу від держави. Проміжний результат роботи установ SPRAR полягає в тому, що вони допомагають усім шукачам притулку краще інтегруватися в суспільство. Муніципалітети, які вирішать прийняти шукачів притулку і біженців у рамках SPRAR, швидше за все, візьмуть на себе відповідальність за проєкт, нададуть якісні послуги й посилять тривалу інтеграцію на місцевому рівні.

✉ **Марина Боццоні**, контактна особа установи SPRAR
Телефон: (+39) 3494462616; (+39) 0967543644
SPRAR Condo Satriano / Cooperativa Mediazione Globale

«Гідна праця» з працевлаштування ВПО, Харківська область, УКРАЇНА

👤 *Населення:* 2 690 755

ВПО — не гуманітарний тягар, а потенціал для розвитку регіону. Пілотний проєкт «Гідна праця» з працевлаштування ВПО успішно реалізується за підтримки влади Харківської області.

Сім'ї, які втратили все своє майно і були розміщені в приймаючих громадах, можуть досягти успіху й відновити своє життя. Проєкт «Гідна праця» підтримується Українським фондом соціальних інвестицій та Харківським фондом професійного розвитку. Він спрямований на підвищення професійних навичок ВПО з метою працевлаштування чи відкриття власної справи. Проєкт реалізується у шести містах Харківської області (Золочів, Дергачі, Лозова, Красноград, Ізюм, Богодухів) за сприяння обласної служби зайнятості.

“

«Ми повинні допомогти переселенцям у довгостроковій інтеграції та адаптації до нових умов життя у приймаючих громадах, і успішна регіональна політика є ключовим фактором у цьому процесі. Краще майбутнє для ВПО в Харківській області — це виклик і справа честі».

Юлія СВІТЛИЧНА

Приймаючі громади організували низку навчальних модулів для тих, хто бажає працевлаштуватися чи розпочати власну справу. Учасників навчають навичок самопрезентації та знайомлять з методикою ефективного пошуку роботи. За результатами навчання не менше 24 учасників отримають грант на підвищення кваліфікації або перепідготовку. Серед напрямків навчання: «Індустрія краси», «Інтернет-маркетинг» та ін.

З 2016 року переселенцям та особам, які мають статус учасників бойових дій, в рамках Харківської обласної програми сприяння будівництву та придбанню житла на 2016–2018 роки, з обласного бюджету надано матеріальну допомогу в розмірі 40% кошторисної вартості житла. Вже 97 сімей стали власниками квартири, ще 50 родин заселяться у квартири у 2018 році.

✉ **Юлія Світлична**, голова, радник
Харківська обласна рада
Телефон: (+38) 0577003235
Ел. пошта: svit_yuliya@ukr.net
Поштова адреса: Вул. Сумська, 64,
61002, ХАРКІВ, УКРАЇНА

Служби допомоги сирійським біженцям у районах Шишли та Султанбейлі, Стамбул, ТУРЕЧЧИНА^{VI}

☎ **Шишли:** 318 217; **Султанбейлі:** 302 388

Оскільки, за оцінками, 90% сирійців у Туреччині живуть за межами таборів у міських або сільських районах VIII, багато місцевих обраних муніципалітетів Стамбула забезпечують для сирійських біженців центри підтримки, в яких працюють арабомовні соціологи, психологи й фахівці з оцінки навичок і потреб, а також з метою посилення загальної соціально-економічної та політичної інтеграції та надання підтримки у питаннях притулку.

У відділі соціальних послуг муніципалітету Шишли в жовтні 2015 року відкрився Центр допомоги мігрантам. Тут працюють соціологи, соціальні працівники та психологи, які надають допомогу не лише сирійцям, а й іншим вразливим групами біженців і мігрантів у регіоні. Окрім власного центру для мігрантів муніципалітет Шишли співпрацює з низкою інших неурядових організацій, як-от Центром прав біженців, Фондом людських ресурсів і розвитку (IKGV) і Фондом здоров'я та планування сім'ї Туреччини, щоб надавати інформаційні послуги та проводити семінари з правових питань і питань здоров'я жінок для сирійців.

Муніципалітет Шишлі також координує свою роботу з Фондом соціального ринку, неурядовою організацією, очолюваною волонтерами, яка надає людям, котрі потребують допомоги, безкоштовну їжу, одяг і предмети домашнього вжитку. Щоб отримати забезпечення від фонду, сирійцям необхідно надати реєстраційну картку, яка вказує на легальне перебування в Туреччині. Муніципалітет СултанбейліVIII має Координаційний центр біженців зі штатними працівниками, включаючи деяких сирійців, які вже отримали дозвіл на роботу. Після реєстрації в управлінні безпеки сирійці йдуть до центру, де Головне управління з питань міграції (GDMM) надає реєстраційний номер разом зі спеціальним ідентифікаційним номером, котрий видав муніципалітет. Центр надає ряд послуг сирійцям, зокрема інформує їх про їхні права та проводить оцінку основних потреб.

✉ **Муніципалітет Султанбейлі**

Abdurrahmangazi Mahallesi Belediye Caddesi No. 4

Телефон: (+90) 216 564 13 00

Муніципалітет Шишлі:

Телефон: (+90) 216 444 15 68

Логістичний центр: оптимізація поставок товарів у регіон Аттика, ГРЕЦІЯ

 Населення: 3 828 434

Розв'язуючи питання про необхідність регіональної координації громадських дій та процесу збору, зберігання і постачання пожертвувань для біженців, Логістичний центр в Аттиці надає офіційні списки необхідних товарів і публікує вказівки для громадян і муніципалітетів, щоб оптимізувати процес пожертвувань і захистити біженців від шахрайства.

Цей центр першим у Греції пропонує послуги підтримки, які гарантують належне отримання та збір товарів, щоб захистити біженців від шахрайства і координувати зусилля солідарності населення. Зокрема, центр координує та керує зберіганням і постачанням товарів до закладів розміщення біженців у всьому регіоні, створюючи офіційні списки всіх необхідних товарів і публікуючи вказівки як для окремих осіб, так і для муніципалітетів, інформуючи їх про спеціальні години роботи центру для великих або габаритних пожертвувань і встановлення набору правил, аби зробити процес пожертвування максимально ефективним. Перелік необхідних матеріалів включає одяг / взуття, продукти харчування, споживчі товари (як-от одноразові тарілки й одноразові упаковки для харчів), предмети особистої гігієни, дорожні речі (спальні мішки, рюкзаки та намети), а також засоби для прибирання.

Кожна фізична особа, яка дарує такі товари, отримує квитанцію, котру можна надати до податкової служби.

Такі централізовані та регіонально скоординовані ініціативи мають велике значення у порівнянні з поодинокими фрагментованими діями як в інтересах донорів, так і реципієнтів. Також завдяки роботі цього центру ефективніше працюють і регіональні заклади розміщення. Це пов'язано з тим, що їхні потреби найкраще задовольняються, коли пожертви та громадські дії координуються централізовано. Оскільки надходять тільки ті товари, які включені до вищезазначених списків, сортування пожертвувань стає легшим. «Некорисні» предмети не займають місце в центрах розміщення, і, зрештою, вдається уникати марнування ресурсів.

✉ **Центр управління**

Зберігання та постачання товарів до центрів розміщення біженців

Мілос Ефстатіадіс, менеджер центру

Телефон: (+30) 2104819001

Факс: (+30) 2104819002

Ел. пошта: centre@patt.gov.gr

Вебсайт: <http://bit.ly/2olANgW>

Онлайн карта місцевих курсів італійської мови, Мілан, ІТАЛІЯ

 Населення: 1 368 590

З огляду на труднощі для людей з-за кордону у процесі навігації численними пропозиціями мовних курсів, місто Мілан створило вебсайт, де надається інформація про доступні курси італійської мови, таким чином полегшуючи процес пошуку курсу і вивчення місцевої мови, що є одним із наріжних каменів успішної інтеграції.

Належне володіння місцевою мовою необхідне для ефективної соціальної інтеграції новоприбулих. Однак, людині може бути складно знайти правильні курси та всю необхідну інформацію перед вивченням мови та знайомством з містом. Щоб полегшити цей процес для іноземців, які прибувають у Мілан, місто створило дуже зручний вебсайт, доступний різними мовами, щоб допомогти мігрантам краще зрозуміти інформацію про численні курси італійської мови, які пропонуються, адже всі доступні курси для іноземців чітко представлені. На вебсайті www.milano.italianostranieri.org наведено онлайн карту курсів, які пропонують італійські мовні школи. Школи також можуть завантажувати власні матеріали, відео та фотографії своїх заходів у свої профілі. Таким чином іноземні резиденти можуть знайти найбільш підходящий курс, адаптований до їхніх особистих потреб. Ко-

ристувачі можуть вибрати мовний курс з-поміж курсів, організованих різними провайдерами, наприклад організаціями громадянського суспільства, які часто пропонують безкоштовні курси та практичні семінари, і комерційними компаніями, на основі набору змінних: вартості, розкладу курсів, рівня мови й типу сертифіката, який видається.

Цю ініціативу підтримала міська рада Мілана через свій проєкт «Доступ до інтеграції та управління нею на місцевому рівні», який фінансується Міністерством праці та соціальної політики, Головним управлінням імміграційної та інтеграційної політики.

✉ **Milano Italianostranieri**

Телефон: (+39) 288448246

Ел. пошта: info@italianostranieri.org

Вебсайт: <http://bit.ly/2oJqHw1>

Легкодоступні курси французької мови^X, Лозанна, ШВЕЙЦАРІЯ

 Населення: 135 629

Щоб спростити процес вивчення місцевої мови, Bureau lausannois pour l'intégration des immigrés (BLI, Офіс інтеграції іммігрантів Лозанни) організовує легкодоступні літні курси французької мови, які люди можуть відвідувати без попередньої реєстрації та незалежно від свого походження чи соціального статусу.

З 2010 року протягом півтора місяця влітку Муніципальний офіс інтеграції іммігрантів Лозанни пропонує курси французької мови на березі Женевського озера. З понеділка по п'ятницю з 18:00 до 19:30 без реєстрації відбувається знайомство учасників з французькою мовою в невимушеній обстановці. Курси призначені для полегшення повсякденного життя: покупки, розмова про себе, як дістатися певного місця тощо, і спрямовані мають на меті сприяти участі біженців, шукачів притулку та іммігрантів у житті громади.

Особлива важливість цієї практики полягає у факті, який часто забувають, що, хоча в містах доступні численні мовні курси й новоприбулі хочуть їх відвідувати, вимоги щодо попередньої реєстрації або наявності соціального статусу часто знижують фактичний рівень участі. Ця практика виявилася успішною, тож останні сім років курси пропонувалися щоліта.

✉ **Bureau lausannois pour les immigrés**

Secrétariat général SCS Place de la Riponne 10,

Case postale 5032 1002 Lausanne

Телефон: (+41) 213157245

Ел. пошта: bli@lausanne.ch;

Вебсайт: <http://bit.ly/2G1AW5Q>**Буклет для місцевого населення: «Наважтеся зіткнутися зі своїми упередженнями», Боден, ШВЕЦІЯ**👤 **Населення:** 18 705

Муніципалітет Боден видав буклет під назвою «Наважтеся зіткнутися зі своїми упередженнями», який постійно розповсюджується серед місцевого населення. Завдяки цьому тексту місто має на меті підвищити обізнаність людей у Бодені щодо причин імміграції, ситуації іммігрантів і переваг їхньої інтеграції в місцеву громаду.

Муніципалітет Боден звернувся до Центрального статистичного бюро Швеції з проханням провести опитування з питання імміграції. В опитуванні взяли участь близько 191 людини у SFI — центрах вивчення шведської мови для іммігрантів. Результати були опубліковані в буклеті та продемонстровані як засновані на місцевій реальності факти про історію та причини імміграції у XXI столітті, про освіту та житлову ситуацію іммігрантів, а також про важливість іммігрантів як «переду-мови для майбутнього Бодена». У тексті місто наголошує на необхідності імміграції в Боден, щоб саме місто могло підтримувати економічне зростання. З огляду на дефіцит робочої сили у Швеції, іммігранти можуть значно сприяти економічному розвитку та створенню нових робочих місць і таким чином мінімізувати структурне безробіття. За словами координатора інтеграції, буклет був дуже добре сприйнятий громадянами Бодена та сприяв зустрічам між новоприбулими та постійним населенням.

✉ **Bodens kommun Stadshuset**

Kyrkgatan 24, 961 86 BODEN

Телефон: +(46) 92162000

Вебсайт: <http://www.boden.se/>

«Наважтеся зіткнутися зі своїми упередженнями» (Våga möta dina fördomar)

Онлайн-інструмент для кращого орієнтування та доступу до послуг у Відні, АВСТРІЯ

 Населення: 1 741 246

Інформація про послуги для біженців часто не є легкодоступною та непрозорою для тих, хто її потребує. Багатомовна цифрова інтерактивна карта New Here («Нью Гіа») з'єднає біженців з існуючими службами й виконує функцію центрального й легкодоступного джерела інформації. New Here була створена групою волонтерів за підтримки міської влади Відня.

Коли новоприбулі приїжджають у місто, вони часто стикаються з тими самими питаннями: Як записатися на мовні курси? Де отримати правову допомогу? Хто з лікарів говорить моєю мовою? Для інтеграції необхідні незалежність і орієнтація. New Here дозволяє користувачам самостійно зорієнтуватися в новому місті. Вони можуть знайти інформацію рідною мовою та за допомогою простих піктограм — дані про процедуру надання притулку, мовні курси чи те, як приєднатися до футбольної команди, серед сотень інших можливостей. Це не лише практичний інструмент. Він сприяє розширенню можливостей, дозволяючи біженцям самостійно облаштуватися на новому місці. New Here також підвищить стійкість і сталість громадянського суспільства, взявши на себе роботу з поширення інформації, яку останніми роками виконували НУО, що дозволить їм переорієнтуватися на основні завдання.

✉ **Кейт Томпсон**, президентка New Here
Леонард Кусколека, касир New Here
Ел. пошта: kate@newhere.org
Вебсайт: <http://www.newhere.at>

Політика багатосекторної інтеграції в Гданську, ПОЛЬЩА

 Населення: 463 754

Завдяки «Гданській моделі інтеграції»^х місто Гданськ стало першим польським містом, яке запровадило міжгалузеву політику з проактивним підходом до інтеграції біженців.

«Гданська модель» інтеграції, яка була розроблена муніципалітетом Гданська як проактивний підхід до інтеграції мігрантів, — це багатогалузева політика, розроблена міською адміністрацією та затвердженою міською радою в червні 2016 року. Понад 150 людей із 70 різних організацій (державні установи, компанії, асоціації, журналісти тощо) співпрацюють, щоб реалізувати різні заходи, зосереджуючись, серед іншого, на житлі, навчанні, доступі до роботи, освіти та мовних курсах. Проект здійснюється за підтримки Європейського Союзу та Фондів притулку, міграції та інтегра-

ції. Муніципалітет також заснував «Раду іммігрантів», що складається з 13 радників, які регулярно діляться своїми зауваженнями й консультуються з мером щодо питань, котрі стосуються шукачів притулку, біженців і мігрантів. Зараз Гданська модель знаходиться на етапі впровадження.

Бенефіціарам було надано різноманітні послуги. Було обрано асоціацію для координації дій та надання підтримки мігрантам, включаючи, тематичні конференції та семінари, наприклад, місто розробило програму «Стань наставником для біженця» та організувало круглі столи для громадян на тему міграції та інтеграції.

Гданськ — активний член мережі EUROCITIES («ЄВРОСІТИС»), зокрема Робочої групи з питань міграції та інтеграції, і отримав підтримку для впровадження своїх стратегій від партнерів мережі. Делегація міста відвідала Осло і Бремен, щоб дізнатися більше про різні підходи в цих містах і перенести практики в місцевий контекст Гданська.

✉ **Місто Гданськ**

вул. Нове Огороди 8/12

80-803 Гданськ

Телефон: (+58) 323 63 14

Факс: (+58) 302 01 34

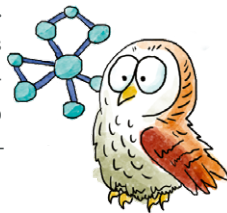
Ел. адреса: prezydent@gdansk.gda.pl

Мережа

EUROCITIES: мережа великих європейських міст

Ініціатива мережі європейських міст EUROCITIES (www.eurocities.eu), проєкт CITIES-GroW (інтеграція мігрантів через економічну діяльність у містах), надасть практичні поради лідерам міст і особам, які приймають рішення в Європі, щодо того, як найкраще вирішити виклики у сфері інтеграції мігрантів і розробити ефективні стратегії інтеграції.

Проєкт триватиме 24 місяці. Він розпочався 1 лютого 2017 року. Наступник проєкту ImpleMentoring, проєкт CITIES-GroW координуватиметься мережею EUROCITIES за підтримки Групи міграційної політики, Міграційної роботи CIC та Інституту міграційної політики та залучатиме 16 європейських міст: Афіни, Барселона, Бірмінгем, Брайтон і Гоув, Дрезден, Гданськ, Гент, Гельсінкі, Лісабон, Мюнхен, Нант, Нікосія, Рига, Роттердам, Тампере та Утрехт. Міста-учасники об'єднуються в пари (наставники / виконавці), щоб забезпечити передачу результатів і довгостроковий вплив на політику та практику. Схеми наставництва будуть

спрямовані на: встановлення відповідності між покупцями та постачальниками шляхом полегшення доступу до державних і приватних контрактів для підприємців-іммігрантів; взаємодія з підприємствами, місцевими агентствами з працевлаштування та місцевими навчальними закладами для сприяння збігу професійних навичок для працевлаштування молодих людей мігрантського походження; надання допомоги підприємцям-мігрантам; і впровадження антидискримінаційних стратегій на місцевих ринках праці.

 Подальша інформація

<http://www.eurocities.eu/eurocities/projects/CITIES-GroW&tpl=home>

Забезпечення належним житлом

Адекватне житло має дуже важливе значення для того, щоб новоприбулі почувалися як вдома та інтегрувалися в суспільство, що їх приймає. Водночас надання житла біженцям, шукачам притулку і мігрантам може викликати багато суперечок у відповідних районах та опір чи підозру серед місцевих жителів. Зважаючи на обмежені ресурси, які часто супроводжують раптові напливи новоприбулих, пошук рішень для забезпечення постійним житлом може бути складним для міст і містечок, і часто це процес вимагає інновацій. Надання гідних рішень щодо житла відповідає не лише одному з основних прав людини, але ще і є ключовим фактором для запобігання конфліктам і сприяння інтеграції в суспільство, що приймає новоприбулих.

Децентралізоване житло в приватних квартирах у Дрездені, НІМЕЧЧИНА

 Населення: 543 825

Місто Дрезден співпрацювало з однією з найбільших житлових асоціацій Німеччини Vonovia («Воновіа») і зі 132 приватними власниками, щоб розмістити шукачів притулку в приватних квартирах, а не в центрах розміщення. Завдяки цій ініціативі в Дрездені вдалося прийняти більше шукачів притулку, ніж у будь-якому іншому великому місті Німеччини.^{xi}

У контексті цієї ініціативи 3404 (61%) із 5461 біженця зараз розміщені в децентралізованих квартирах. Загалом 507 квартир надає Vonovia, а 132 — приватні власники. При оренді квартири для шукача притулку місто шукає пропозиції оренди для квартир, на які не було попиту протягом шести місяців. Ця практика корисна як для міста, так і для сімей, які проживають у цих квартирах: можливість проживати в приватній квартирі дозволяє людям зберігати власні звички, самостійно готувати їжу та відчувати себе вдома, од-

ночасно зменшуючи почуття переміщення, яке зазвичай виникає в чужому середовищі. Водночас оренда квартир у житлових кооперативів або приватних власників — значно дешевша стратегія розміщення для муніципалітету, ніж відкриття та управління центром розміщення. Труднощі, про які було повідомлено, стосуються лише скарг сусідів, наприклад, щодо розділення сміття або порушення спокою.

✉ **Дірк Гільберт**, мер міста Дрезден
Д-р Кульц-Рінг, 19, Дрезден, 01067, Німеччина
Телефон: (+49) 351-4882000
Ел. пошта: oberbuergermeister@dresden.de

Мережа

ЄВРОПЕЙСЬКА МЕРЕЖА МІСТ СОЛІДАРНОСТІ

Ця житлова ініціатива — частина зусиль Дрездена як члена «Європейської мережі міст солідарності» (Reseau europeen des villes solidaires), що пов'язана з рекомендацією 29-ї сесії Конгресу місцевих і регіональних органів влади. Ця рекомендація стала відповіддю на звернення, подане 3 жовтня 2015 року муніципалітетами Страсбурга, Катанії та Роверето.^{xii} Першим конкретним результатом ініціативи «Європейська мережа міст солідарності» був *vade-mecum* (кишеньковий довідник).^{xiii} Його метою було скласти перелік належних практик у сфері державної політики стосовно прийому та інтеграції біженців, які впроваджуються на місцевому рівні.^{xiv}

Рада Європи та програма «Міжкультурні міста» (ICC)

«Міжкультурні міста» (ICC) — це програма Ради Європи, яка допомагає місцевим органам влади розробляти політику, засновану на застосуванні нової моделі управління розмаїттям під назвою міжкультурна інтеграція. Ця модель спирається на поняття «переваги розмаїтості» — ставлення до мігрантів як до ресурсу для місцевого економічного, соціального і культурного розвитку, а не лише як до вразливих груп, які потребують підтримки й послуг. Програма «Міжкультурні міста» пропонує комплексну методологію та низку аналітичних і оціночних інструментів, включаючи Міжкультурні міста INDEX.int

✉ **Програма «Міжкультурні міста»** — Ірена ГУЙДІКОВА
Програми інклюзії та боротьби з дискримінацією — Рада Європи —
Генеральний директорат з питань демократії — Демократія
intercultural.cities@coe.int - www.coe.int/interculturalcities

Ремонт покинутих будинків для мігрантів, Ріаче,^{XV} ІТАЛІЯ

 Населення: 2 800

Колишньому «місту-привиду» Ріаче вдалося відродити місцеву економіку та громаду, водночас розв'язуючи проблему занедбаного житла, пропонуючи покинуті будинки сім'ям іммігрантів, що супроводжувалося професійним навчанням для біженців і розвитком місцевої валюти, якою будуть користуватися біженці.

П'ятнадцять років тому середньовічне село Ріаче на вершині пагорба на південному узбережжі Італії було майже містом-привидом. Будинки були занедбані, а місцева школа була на межі закриття. Село було під загрозою вимирання, оскільки під час економічного буму жителі переїхали до північної Італії та за кордон у пошуках роботи. Відтоді доля Ріаче змінилася, адже місто відкрито прийняло контрольовану кількість мігрантів, які живуть і працюють у громаді. У Ріаче проживає близько 450 мігрантів із понад 20 країн за межами Європи, що становить приблизно п'яту частину населення села.

Ця трансформація була ініційована мером Доменіко Лукано, який у 1998 році заснував асоціацію «città futura» (місто майбутнього), котра фінансувалася урядом Італії та місцевими фондами для того, щоб пропонувати біженцям покинуті квартири та навчання, наприклад, ательє, де вони могли навчитися ремісничої майстерності. Це допомогло відновити як населення, так і економіку міста. Крім того, модель Ріаче удосконалюється завдяки випуску місцевої валюти, яка сприяє місцевій економічній діяльності. Мультикультуралізм, різноманітність навичок та особистих історій, які люди принесли до Ріаче, дали місту нове дихання. У 2016 році журнал Fortune назвав мера Лукано одним із 50 найкращих лідерів світу.

 Доменіко Лукано, мер Ріаче

Тел.: +39 0964-733002

Факс: +39 0964-778016

Адреса: Площа Муніципіо, Ріаче, 89040, ІТАЛІЯ

Домовласництво, місто Ніш, район Нішава, СЕРБІЯ

 Населення: 260 237

Наявність житла і покращення житлових умов важливі для забезпечення повної інтеграції ВПО у життя муніципалітету.

У 2016 році місто Ніш інвестувало 10 млн динарів у придбання 10 сільських будинків для внутрішньо переміщених осіб за сприяння Уповноваженого у справах біженців. Контракти на житло були підписані між продавцями, родинами ВПО та мером міста Ніш Дарко Булатовичем. Ця ініціатива муніципалітету — частина активного партнерства між містом Ніш та Уповноваженим у справах біженців, що спрямоване на покращення умов життя ВПО шляхом надання їм доступу до власності. Місто Ніш і Уповноважений у справах біженців намагаються забезпечити постійне житло для внутрішньо переміщених осіб, зокрема, щороку купуючи сільські домогосподарства в околицях Ніша для ряду ВПО. З 2015 року вже забезпечено будинками 18 сімей, ще 320 сімей виявили зацікавленість у розв'язанні житлової проблеми таким чином. Сім'ї, які отримали житло завдяки допомозі міста та Уповноваженого у справах біженців, не мають права відчужувати майно протягом наступних п'яти років.

✉ **Дарко Булатович**, мер міста Ніш
Вул. 2 липня, 7, Ніш 18000
Ел. пошта: info@ni.rs
Адреса: Ле Бург, 19290, Пейрельвад

Пейрельвад, Франція

 Населення: 840

Близько 60 шукачів притулку розмістили в старому будинку престарілих, повернувши життя в село з приблизно 840 мешканцями, створивши нові робочі місця для місцевої громади та сприяючи зусиллям зберегти місцеву початкову школу відкритою.

А якщо біженці не «забирають у нас робочі місця», а натомість створюють їх? Зважаючи на це питання, П'єр Куто, мер Пейрельвада, ініціював відкриття центру прийому біженців у своєму селі, де розмістилися приблизно 60 шукачів притулку. Результат? Відвідуваність поштового відділення, яке збиралися закрити, збільшилося на 30%, оскільки кожен новий мешканець відкрив банківський рахунок. Завдяки обов'язковій реєстрації дітей-біженців у комунальній школі залишився клас, який планувалося скасувати, і створено додаткову посаду вчителя. Кількість учнів зросла з 44 до 62 у куточку провінції, який характеризується демографічною ерозією та падінням народжуваності з 1960-х років. У результаті піднялася економіка села та було створено п'ять нових робочих місць.

Цей проєкт був непростим завданням. Під час публічних зборів думки мешканців

розділилися. Багато хто боявся. Ще інші були категорично проти проєкту. Власники вторинного житла в селі дуже опиралися спробам інтеграції.

«Мене попросили провести референдум. Я відмовився», — сказав мер. Зрештою, місцеву громаду вдалося переконати в позитивному впливі на місцеву економіку та зростання, і вони прийняли новоприбулих, які швидко перетворилися на щасливих мешканців провінції.^{xvi}

✉ **П'єр Куто**, мер Пейрельвада

Ле Бург, 19290, Пейрельвад, Франція

Телефон: (+33) 5 55 94 73 13

Факс: (+33) 5 55 46 25 41

Ел. пошта: mairie@peyrelevade.fr

Пуйї-ан-Окса, ФРАНЦІЯ

👤 *Населення: 1 507*

Шукачів притулку розміщують у колишніх казармах жандармерії, чотириповерховій будівлі в Пуйї-ан-Окса, за ініціативою місцевої мерії. У ході цього проєкту було знайдене застосування для порожньої будівлі, об'єднано місцевих жителів і біженців через низку місцевих проєктів допомоги та підтримано місцеву економіку, адже біженцям було запропоновано добову допомогу, яку можна використовувати на місцевому ринку.^{xvii}

Щоб розрядити ситуацію в Кале, міністр внутрішніх справ Франції визначив близько 20 департаментів, які прийматимуть мігрантів, поки розглядатимуться їхні заяви про надання притулку. Одним із таких департаментів став Пуйї-ан-Окса, який прийняв близько 60 шукачів притулку, більшість із яких походила із Сомалійського півострова. Бернар Міллуар, мер, і Марі-Жо Бурсьє, керівниця соціальних служб громади, розповідають, що багато місцевих жителів мобілізувалися для допомоги мігрантам, пропонуючи уроки французької мови, даруючи товари, відкриваючи спортивні заклади й запрошуючи новоприбулих пообідати з ними.

Кожен із шукачів притулку отримує 11,45 євро на день як тимчасову допомогу, яка вигідна місцевим ринкам. Спочатку місцеве населення опиралося, деякі члени громади брали участь у ксенофобських акціях. Проте мер, відданий політиці інклюзії та толерантності, відреагував на ці труднощі, проілюструвавши позитивні соціально-економічні наслідки від прибуття шукачів

притулку для місцевої громади та постійно сприяючи ініціативам місцевої інтеграції. Зараз більшість місцевих жителів підтримує і вітає нових жителів громади.

✉ **Бернар МІЛЛУАР**, мер Пуїї-ан-Оксуа

Place de la liberation 21320 Pouilly-en-Auxois France

Телефон: (+33) 3 80 90 64 00

✉ **Association du centre social du canton de Pouilly-en-Auxois**

Андре ЛАПОСТОЛ, президент

Марі Жо БУРСЬЄ, директор

Espace Jean Claude Patriarche 21320 Pouilly-en-Auxois, France

Телефон: (+33) 3 80 90 86 61

Ел. пошта: csocialpouilly@libertysurf.fr

Посилення інтеграції на ринку праці та в економіці

Вихід на ринок праці відіграє ключову роль для успішної довгострокової інтеграції, оскільки він дає біженцям відчуття мети в новому суспільстві, що їх приймає. Завдяки працевлаштуванню біженці можуть зробити внесок у громаду, що їх приймає, створити соціальну мережу й отримати фінансову незалежність. Відсутність знання мови або підтвердження академічної кваліфікації — лише деякі приклади типових перешкод, з якими стикаються новоприбулі. У цьому розділі подано огляд ініціатив, які сприяли інтеграції біженців та шукачів притулку в місцеву економіку.

Дворічна ввідна програма та програма другого шансу,^{XVIII} Берген, НОРВЕГІЯ

👤 **Населення:** 278 121

Ввідний центр у Бергені пропонує повністю фінансовану державою дворічну програму навчання для біженців з метою підтримки їхньої інтеграції в трудове життя. Центр пропонує «програму навчання другого шансу» для людей з невеликим досвідом роботи або без нього, а також для матерів, які залишаються вдома.

Щоб розв'язати проблему біженців, які мають невеликий або досвід роботи або зовсім його не мають, чи недостатньо підготовлені до нових професійних умов, місто Берген реалізувало два плани дій: «Різноманітність відкриває можливості» у 1998 році та «Відповідальність кожного» у 2007 році та відкрило найбільший ввідний центр у Норвегії. Мета центру — сприяти тому, що новоприбулі мігранти беруть участь у трудовому і громадському житті, та підвищу-

вати їхню фінансову незалежність. Дворічна вступна програма, запропонована центром, надає біженцям навички норвезької мови, базове уявлення про норвезьке суспільство та готує їх до участі в трудовому житті та/або навчанні. Водночас міська влада Бергена проводить дослідження ринку праці, щоб виявити сектори, де бракує низькокваліфікованого персоналу. Ввідний центр також проводить «проект другого шансу», який націлений на біженців віком від 18 до 25 років, матерів, які залишаються вдома, або людей з невеликим досвідом роботи чи без нього. Це денна програма навчання, під час якої кожному біженцю допомагає особистий викладач. Учасники відвідують курси мотивації, дискусійні групи, отримують допомогу у виконанні домашнього завдання та проходять стажування в закладах громадського харчування чи супермаркетах. Вартість такого навчання становить приблизно 82 000 євро на одного біженця протягом п'ятирічного періоду (90% загальних витрат).

На перший погляд, може здатися, що це багато. Однак статистика показує, що ця сума становить лише незначну частину того, що норвезька система соціального забезпечення мала б заплатити, якби біженці залишилися без роботи. Ба більше, результати цих програм були позитивними, оскільки через рік після вступу до дворічної програми 55% учасників працюють або вступили до системи освіти. Після завершення програми 40% учасників знаходять роботу на звичайному ринку праці. Після закінчення програми другого шансу 50% учасників знаходять роботу або йдуть навчатися.

✉ **Центр для біженців, Берген**

Грете Бальдерсхайм, менеджерка Центру
Бредальсмаркен 15/17, Берген, 5006, Норвегія
Телефон: (+47) 55567960 / (+47) 40918795

Факс: +47 55567910

Ел. пошта: Grethe.Baldersheim@bergen.kommune.no
introduksjonssenteret@bergen.kommune.no

Рамкова програма IASC щодо довгострокових рішень для внутрішньо переміщених осіб, провінція Ван, ТУРЕЧЧИНА

👤 **Населення:** 1 096 397

Місто Ерланген і компанія «Сіменс» співпрацювали, щоб запропонувати 10 стажувань у рамках Комплексних стратегій, необхідних для ефективного вирішення потреб ВПО. За сприяння ПРООН керівництво провінції Ван працює над інтеграцією та переселенням, інфраструктурою та соціальною допомогою, соціально-економічним розвитком, підвищенням обізнаності та комунікацією, а також над питаннями співпраці та партнерства.

У Туреччині провінція Ван запустила план дій щодо внутрішнього переміщення, спрямований на висвітлення потенційних стратегій, які покращать умови життя ВПО у Вані. План базувався на широких консультаціях не лише з ВПО, але й з іншими зацікавленими сторонами, такими як органи влади округів та інші місцеві органи влади, неурядові організації (НУО), представники приватного сектору, бізнесові та професійні палати, організації роботодавців і профспілки. Однією з основних цілей плану дій стало розширення можливостей ВПО та закріплення їхньої ролі активних громадян у житті провінції. За технічної допомоги ПРООН Ван підтримав місцеву інтеграцію бідних ВПО через «розширення існуючих ініціатив»: ВПО суттєво користувалися ініціативами Адміністрації провінції Ван, реалізованими з метою підвищення добробуту домогосподарств, у тому числі продовольчим банком, «Зеленою мережею». Ці ініціативи забезпечили надання різних послуг соціальної допомоги, програми мікрокредитування та роботу наукового-дослідного та навчального центру реабілітації дітей у провінції.

✉ **Мурат Зорлуоглу**, губернатор органу влади провінції Ван і мер міста Ван, Ван Бююкшехір Беледієсі Сейіт Фехім Арвасі Махаллесі Оздемір Ск. № 5
іпекьолу / ВАН
Телефон: (+90) 444 44 65
Ел. пошта: info@vbb.bel.tr

Стажування для кваліфікованих шукачів притулку від компанії «Сіменс»,^{ХІХ} Ерланген, НІМЕЧЧИНА

Провідна практика мережі міжкультурних міст

 Населення: 108 336

Місто Ерланген і компанія «Сіменс» спільно запропонували 10 стажувань у «Сіменс» для кваліфікованих шукачів притулку. Це призвело до взаємовигірної ситуації для шукачів притулку, працівників компанії та самої компанії. Програма поширилася на 14 інших німецьких міст, і зараз в ній залучено близько 100 біженців.

У вересні 2014 року уряд Середньої Франконії звернувся до Ерлангена з проханням прийняти 300 новоприбулих біженців на додаток до біженців, які вже були в місті. Цих людей розмістили в наметах, і упевдження щодо біженців набули в Ерлангені нового політичного значення. Щоб вирішити цю ситуацію, місто Ерланген і компанія «Сіменс» спільно розробили програму оплачуваного стажування в січні 2015 року. Програма стажування включає в себе інтеграційний семінар з

відділом компанії «Сіменс», що бере участь у програмі, і «другом» (наставником), який служить додатковим контактним представником іншого відділу. Стажери зазвичай отримують мінімальну заробітну плату або переважну ставку компенсації для стажерів, що діє у відповідній місцевості. Багато з цих стажерів виявилися особливо вправними в інженерії та ІТ. Довгострокові переваги концепції стажування компанії «Сіменс» для учасників включають додаткові можливості, такі як працевлаштування на визначений строк, робота студентів-стажерів та інтеграція до спеціальних навчальних курсів або програм професійного навчання.^{xx}

Проблеми включали створення програми, яка виходила за межі попередніх правил і структур і була створена з нуля. Це включало бюрократичні структури й міжвідомчий обмін знаннями, співпрацю у сфері працевлаштування шукачів притулку, корпоративні процеси та потужну рамкову програму для стажувань. Короткостроковими й довгостроковими результатами стали зменшення кількості упереджених чутко про біженців, які поширювалися серед співробітників «Сіменс», сприяння міжкультурному обміну досвідом і знаннями, покращення робочих місць для шукачів притулку та значний внесок у довгострокову інтеграцію. Шукачі притулку пройшли інструктаж на робочому місці та самоперевірили свої професійні здібності. Співробітники компанії могли проаналізувати свою упередженість щодо біженців і мігрантів, а сама компанія могла скористатися потенціалом кваліфікованих шукачів притулку.

Нарешті, одним із найважливіших отриманих уроків є той факт, що компанії можуть запропонувати потужну підтримку зусиллям місцевої інтеграції, вони цінують переваги різноманітності та можуть бути чудовими партнерами для проєктів міжкультурної інтеграції.

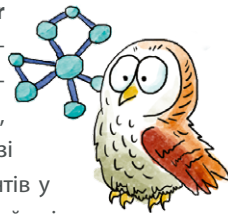
✉ **Ірма Парінгер**, менеджер із розмаїтості
Ел. пошта: irma.paringer@siemens.com

✉ **Місто Ерланген**
Сільвія Кляйн, керівниця відділу інтеграції, рівних можливостей
та розмаїтості мерії
Ратхаусплац 1, Ерланген, 91052, Німеччина
Телефон: (+49) 9131 862375
Ел. пошта: silvia.klein@stadt.erlangen.de

Мережа**ПРОЕКТ «С4І-КОМУНІКАЦІЯ ДЛЯ ІНТЕГРАЦІЇ»**

Цей проєкт — частина проєкту **C4i-Communication for Integration Project (С4і-комунікація для інтеграції)**, запровадженого Радою Європи та ЄС в 11 містах Європи (Барселона, Більбао, Амадора, Лурес, Сабадель, Патри, Ерланген, Нюрнберг, Люблін, Боткирка та Лімерик) з метою боротьби зі стереотипами та ксенофобією та сприяння інтеграції мігрантів у місцеві громади. «С4і-комунікація для інтеграції», фінансований спільно Радою Європи та Європейською Комісією (Фонд європейської інтеграції), спрямований на подолання упереджень, чуток і стереотипів за допомогою методів вірусної інформації, щоб надати засновані на фактах відповіді на поширені помилкові уявлення.^{xxi}

Проєкт АГРІВ (AGRIV), Невшатель, ШВЕЙЦАРІЯ

 Населення: 33 712

Щоб сприяти працевлаштуванню біженців і посилити економічний розвиток у сільській місцевості, проєкт АГРІВ (AGRIV) у Невшателі, підтриманий федеральними коштами, запропонував біженцям теоретичну та практичну сільськогосподарську підготовку на місцевих фермах у поєднанні з уроками мови.^{xxii}

З вересня 2015 року Регіональний офіс інтеграції та Палата сільського господарства та виноградарства кантону Невшатель працюють разом над проєктом АГРІВ, шеститижневим навчальним курсом для біженців з попереднім сільськогосподарським досвідом, який поєднує в собі уроки технічної мови, професійне навчання і короткі стажування на фермах, розташованих по всьому кантону. Таким чином біженці знайомляться з місцевими фермерами, отримують основи ведення сільського господарства в абсолютно новому контексті та набувають практичного досвіду, необхідного для інтеграції на ринок праці. Наприкінці шеститижневого стажування учасники реєструються на трудових біржах, якими керує Палата сільського господарства та виноградарства, щоб місцеві фермери були поінформовані про те, що вони можуть заощадити багато паперової роботи, найнявши компетентних біженців на місці замість залучення сезонних працівників з-за кордону.

Хоча проєкт мав позитивний вплив на всіх зацікавлених сторін, виклики, пов'язані з такою ініціативою, також стали очевидними після першої оцінки.^{xxiii} Фермери підкреслили, що існує потреба в більш тривалих періодах стажування та що заробітна плата має бути адаптована до цього конкретного контексту на-

вчання — робота. Попри ці висновки такі проекти слід заохочувати, оскільки вони визнають і відповідають потребі залучати біженців у сільське середовище.

✉ **П'єр-Іван Гуйо**, голова служби Невшатель,
служба сільського господарства
Route de l'Aurore 1, 2053 Cernier
Телефон: (+41) 32 889 37 00
Факс: (+41) 32 889 37 01
Ел. пошта: sagr@ne.ch

Програма оцінки навичок *Statushouders* (Власники статусу),^{XXIV} Амстердам, НІДЕРЛАНДИ

👤 *Населення: 813 562 в межах міста*

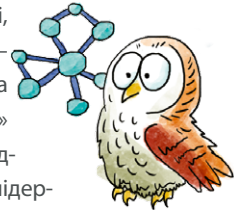
Щоб полегшити свою інтеграцію в трудове життя, біженці, які отримали право на постійне проживання в Нідерландах («власники статусу»), можуть зареєструватися в цій програмі, розробленій міською радою Амстердама. Особливістю цієї програми є її індивідуальний підхід: кожному власнику статусу призначається персональний клієнт-менеджер, який розробляє стратегію працевлаштування та інтеграції на основі індивідуального профілю «клієнта».

Програма пропонує серію зустрічей / співбесід для оцінки потреб власника статусу та допомагає таким людям у пошуку роботи / навчання / мовних курсів. Перший крок у процесі — оцінка освітньої та професійної підготовки клієнта та його знання мов. Тоді власники статусу можуть зареєструватися в «Програмі вивчення мови та орієнтації для біженців», у якій розглядаються такі питання, як робота, освіта, інтеграція та оселення в місті. Потім власникам статусу допомагають скласти резюме англійською та нідерландською мовами. Основна мета — допомогти учасникам отримати можливості, необхідні для побудови майбутнього. Призначення кожної особи клієнт-менеджеру забезпечує індивідуальну підтримку, яка відповідає потребам і навичкам біженців, і допомагає їм знайти професійні можливості в Нідерландах. У результаті учасники програми можуть швидше інтегруватися в робоче життя Амстердама, вони краще знають про можливості, які відповідають їхньому особистому досвіду і компетенціям, покращують свої мовні навички та швидко розширюють соціальну мережу.

✉ **Гаряча лінія міста Амстердам** (з території Нідерландів): 14 020
Телефон: (через «Скайп» або з-за кордону): (+31) 20 624 1111
Вебсайт: <https://www.amsterdam.nl/immigratie/vluchtelingen/information-for/>

Мережа**СОЛІДАРНІ МІСТА (ЄВРОМІСТА) (SOLIDARITY CITIES (EUROCITIES))**

Програма Statushouders — частина іншої мережі солідарності, проєкту «Солідарні міста» (Solidarity Cities). Solidarity Cities — ініціатива з управління кризою біженців, запропонована мером Афін і започаткована в рамках мережі «ЄВРОМІСТА» (EUROCITIES).^{xv} Вона має на меті створити основу, в якій представлені дії та ініціативи всіх міст, та підкреслити політичне лідерство міст у вирішенні цього виклику. Міста, які стають активними в рамках ініціативи Solidarity Cities, хочуть співпрацювати з Європейською Комісією та державами-членами, щоб вирішити ситуацію з біженцями. Ініціатива Solidarity Cities відкрита для всіх європейських міст, які бажають тісно співпрацювати одне з одним і віддати солідарності у сфері прийому та інтеграції біженців.

🔍 **Подальша інформація**
<http://solidaritycities.eu/about>

Робочий план з інтеграції ВПО на місцевому рівні, м. Маріуполь, Донецька область, УКРАЇНА

👤 **Населення:** 470 968

Місто Маріуполь розташоване на південному сході України на узбережжі Азовського моря. Маючи приблизно 500 000 мешканців, зараз місто приймає близько 100 000 ВПО. Місцева влада підтримує інтеграцію ВПО за допомогою кампаній толерантності, схем соціального житла та проєктів із залучення висококваліфікованих ВПО.

За підтримки УВКБ ООН Маріуполь став першим містом в Україні, яке у 2016 році організувало захід «Міста солідарності», запланований як регулярний форум для об'єднання різних зацікавлених сторін, залучених до підтримки місцевої інтеграції ВПО: центральної та місцевої влади, гуманітарних агенцій та агенцій розвитку, міжнародних і національних НУО, громадянського суспільства, а також самих ВПО. Учасники погодили робочий план інтеграції ВПО на місцевому рівні через план розвитку міста, який містить довгострокові рішення для ВПО. Також передбачалося створити мережу міст солідарності для обміну передовим досвідом підтримки ВПО та місцевої інтеграції. Щоб запобігти відтоку мізків і залучити до міста висококваліфікованих ВПО, місцева влада приймає у себе три університети, переміщені з Донецька, і безкоштовно надає приміщення для їхнього функціонування. Щоб підтримка була всебічною, влада намагається забезпечити персонал

і студентів житлом, коли це можливо. Для розв'язання житлових питань для ВПО місто вже завершило перший в Україні проєкт соціального житла (за фінансування ЄС) і наразі реалізовує ще один проєкт соціального житла для забезпечення сімей квартирами за прозорими критеріями відбору. Миська влада Маріуполя відстоює виборчі права ВПО на місцевому рівні. Один із заступників мера у місцевій муніципальній раді — ВПО.

✉ **Вадим Бойченко, мер**

Телефон: (+38) 0 675 432 650

Ел. пошта: vadym.boichenko@mariupolrada.gov.ua;

Степан Махсма, секретар миської ради

Телефон: (+38) 0 977 772 797

Ел. пошта: stepan.makhsma@mariupolrada.gov.ua

Ініціатива Dresden handelt! (Дрезден діє!), Дрезден, НІМЕЧЧИНА

👤 *Населення:* 543 825

У рамках ініціативи «Дрезден діє!» міста Дрезден було об'єднано низку різних зацікавлених сторін у мережу IQ Network Saxony (Інтеграція через кваліфікацію), щоб підтримати новоприбулих завдяки численним інтеграційним ініціативам і, зокрема, запропонувати платформу для визнання іноземних дипломів та оцінки професійних кваліфікацій.

Мережа IQ — це регіональний проєкт, який відповідає за питання визнання іноземних кваліфікацій та оцінки навичок біженців, які звертаються за консультацією. Після зустрічей та співбесід учасники можуть зорієнтуватися серед наявних послуг для своєї професійної інтеграції в Німеччині. Під керівництвом проєкту «Моя тека» (Mein Ordner) місто створило початкову структуру підтримки. Доступна онлайн і через спеціальну програму, вона була створена у Дрездені, щоб надавати вичерпну інформацію для всіх мешканців і новоприбулих. Окрім тематичних досьє з корисними контактними адресами й контрольними списками, що доступні англійською та німецькою мовами, ці теки можна використовувати для зберігання важливих документів і використовувати як частину всіх ситуацій консультування. Ініціатива Dresden handelt! — частина відповіді Дрездена на кризу біженців як члена мережі EUROCITIES.

✉ **Агентство з працевлаштування, місто Дрезден**

Телефон: (+49) 351-28851074

Факс: (+49) 351-5292122

Ел. адреса: dresden.migration@arbeitsagentur.de

Мережа IQ у Саксонії

Вассеріцштрассе 3 (Єнідзе), Дрезден, 01067, Німеччина

Телефон: (+49) 351-43707040

Захист уразливих груп (жінки, неповнолітні без супроводу)

Жінки та діти, включно з жертвами сексуального насильства та неповнолітніми без супроводу, складають значну частку прибулого населення. Вони особливо вразливі та потребують більш цілеспрямованої уваги й підходів від місцевої та регіональної влади. Мета цього розділу полягає в тому, щоб висвітлити ініціативи, які задовольняють особливі потреби цих груп, пропонуючи психологічну підтримку і відчуття прийняття, а також рішення для інтеграції дітей у місцеву громаду, систему освіти, а потім і в робоче життя.

Безкоштовне лікування травм для єзидських жінок і дітей, Баден-Вюртемберг,^{xxvi} НІМЕЧЧИНА

Населення: 10 879 618

Близько 1100 єзидських жінок і дітей, які пережили воєнні злочини та сексуальне насильство, скоєне членами ІДІЛ, були привезені до Німеччини за спеціальною візою та отримали житло, спеціалізоване лікування травм і доступ до різноманітних мовних курсів у 22 муніципалітетах і селах.

У контексті «Sonderkontingent für besonders schutzwürdige Frauen und Kinder aus dem Nordirak» (спеціальний проєкт квот для особливо вразливих жінок і дітей з північного Іраку) з березня 2015 року німецька земля Баден-Вюртемберг пропонує програму, що забезпечує безкоштовне лікування та візи з гуманітарних міркувань для більше ніж 1100 єзидських жінок і дітей, які перебували в полоні ІДІЛ.^{xxvii} Цю ініціативу привітали місцеві мери, які допомогли організувати її реалізацію та запропонували біженцям притулок і підтримку.^{xxviii} Ян Ільхан Кізільхан, провідний експерт проєкту, відвідав північний Ірак і поспілкувався з багатьма жінками, яких змусили до сексуального рабства, із завданням відібрати тих, які приїдуть в Німеччину. Було вирішено, що програма буде менш корисною для дуже літніх жінок, яким важче будувати нове життя без рідних. В середньому відібрані жінки молодші 20 років.

Бюджет програми, наданий землею Баден-Вюртемберг, склав 95 млн євро. Жінкам запропонували безпечний притулок, фінансову і психологічну підтримку та доступ до мовних курсів і різноманітних освітніх програм. Незважаючи на труднощі у спілкуванні, багато місцевих жителів зголосилися допомогти. Жінки та діти розміщені у 22 селах і містах землі Баден-Вюртемберг (1000 жінок), Нижньої Саксонії (70 жінок) і Шлезвіг-Гольштейну (30 жінок). В інтересах їхньої безпеки місцезнаходження притулків тримається в секреті. Нещодавно Канада вирішила інтегрувати 400 жертв ІДІЛ за прикладом і методом Німеччини.^{xxxiii}

✉ **Staatsministerium Baden-Wuerttemberg**

Річард Вагнер Штрассе, 15, Штутгарт, 70184

Телефон: (+49) 711/21530

Ел. пошта: poststelle@stm.bwl.de

✉ **Доктор Майкл Блюме, керівник проєкту**

Гогенгаймер Штрассе, 30/1, Фільдерштат, 70794, Німеччина

Ел. пошта: blume-religionswissenschaft@email.de

✉ **Професор доктор Ян Ільхан Кізілхан, провідний експерт проєкту**

Телефон: (+49) 7720 3906-217

Факс: (+49) 7720 3906-219

Ел. пошта: kizilhan@dhbw-vs.de

Підготовка вступу біженців до трудового життя: After18 (Після18), Лестер, ВЕЛИКА БРИТАНІЯ

👤 **Населення:** 397 100

Місто Лестер та Ініціатива After18 з 2013 року працюють з неповнолітніми без супроводу в Лестері, щоб підготувати їх до дорослого та трудового життя. Серед різноманітних послуг молоді люди отримують конкретну інформацію щодо вирішення особистих та емоційних проблем, доступу до роботи та поради щодо майбутнього навчання.

Останні кілька років Велика Британія пережила особливо великий вплив дітей віком від 11 років, які тікали від війни й переслідувань у своїй країні. Завдяки особливому ставленню до них як до неповнолітніх без супроводу, досягнення 18 років змінює правовий статус, що створює багато труднощів для біженців. Очікується, що багато з них повернуться до незнайомих міст своєї країни, тоді як ті, кому дозволено залишитися, повинні навчитися адаптуватися до життя у Великій Британії. Ініціатива After18 працює з метою допомогти молодим людям здійснити перехід у доросле життя та підготуватися до майбутнього.

Наприклад, у 2015 році мерія міста Лестер надала послуги 150 неповнолітнім із 14 різних країн. Молоді дорослі в системі надання притулку отримують індивідуальну підтримку, щоб зрозуміти, що може означати ця зміна статусу, щоб розвивати свої мережі підтримки та планувати майбутнє. After18 співпрацює з науковцями, щоб підтримати дослідження життя колишніх дітей-шукачів притулку без супроводу після 18 років. After18 зараз працює з проєктом Becoming Adult^{xxx} в Університетському коледжі Лондона. After18 також проводить заходи^{xxxi} для молоді, щоб поспілкуватися, розважитися й отримати нові навички. Крім того, ініціатива пропонує спікерів для груп і сприяє проведенню заходів для підвищення обізнаності про проблеми, що стосуються молодих шукачів притулку^{xxxii}.

✉ **Ірен Кшик**, керівниця відділу рівності, міська рада Лестера
Телефон: (+44) 116 454 41 47

Ел. пошта: Irene.Kszyk@leicester.gov.uk

✉ **Елісон Берч**, After18 (Благочинність)

Телефон: (+44) 07851 022 125

Ел. адреса: alisonbirch@after18.org.uk

Вебсайт: <http://www.after18.org.uk>

Підтримка наявних ініціатив громадянського суспільства, Єврорайон Страсбург-Ортену, ФРАНЦІЯ та НІМЕЧЧИНА

 Населення: 915 000

На основі переконання підтримувати наявні проєкти замість розробляти нові, Єврорайон створив фонд (30 000 євро) для місцевих асоціацій, які спеціально займаються інтеграцією дітей і підлітків-біженців, таким чином сприяючи інтеграції біженців на транскордонному рівні.

Франко-німецький Єврорайон — це транскордонна адміністративна одиниця (Європейська група територіального співробітництва), яка має спільні інституції, що діє з 2010 року.^{xxxiii} Серед ініціатив, які підтримуються в цьому контексті, — створення арттерапевтичних груп у закладі для розміщення біженців. Серед інших проєктів:

- Організація поїздок разом з німецькими та французькими дітьми молодшого шкільного віку, щоб відкрити для себе місцевість і культуру приймаючої країни;
- уроки сучасного танцю для французьких, німецьких дітей та дітей іммігрантів, а також навчання хореографії, яка стосується понять «приналежність», «ідентичність» та «особиста історія»;
- майстер-класи з художньої медіації, які проводять художники та клінічний психолог для біженців і школярів у Страсбурзі;

- наукова діяльність;
- майстер-класи з фотографії, під час яких дітей-біженців запрошують представити фотографії, зроблені під час їхнього міграційного шляху та в новому середовищі.

Наразі Єврорайон успішно підтримує 17 наукових і творчих проєктів з інтеграції дітей-біженців із французькими та німецькими дітьми, сприяючи таким чином інтеграції на міждержавному та міжкультурному рівні. Такий підхід не лише підкреслює стратегічну важливість місцевих асоціацій, які часто володіють мережами, ноу-хау та досвідом у роботі над темами, пов'язаними з інтеграцією, але також демонструє переваги об'єднання ресурсів за межами кордонів.

✉ **ГЕСТ Єврорайон Страсбург-Ортену**

Телефон: (+49) 7851-899 750

Ел. пошта: info@eurodistrict.eu

Вебсайт: <http://bit.ly/2n0pXkF>

Ініціатива Stadtteilmütter (матері району) — Берлін-Нойкельн, НІМЕЧЧИНА

 Населення: 322 931

Ініціатива Stadtteilmütter (матері району) навчила 140 жінок-мігранток бути відвідувачами домівок для більше, ніж 100 сімей іммігрантів, і просувати інформацію про освіту, працевлаштування, догляд за дітьми, юридичну та медичну інформацію, таким чином створюючи потужну місцеву мережу для інтеграції.

Жінки та матері імміграційного походження проходять короткий навчальний курс, який дає їм змогу безпосередньо спілкуватися з родинами зі своєї громади на різні теми (імміграція, мова, робота, здоров'я, право, догляд за дітьми й цілеспрямований розвиток дітей та молоді). Таким чином, охоплення досягається за допомогою демографічних груп, які не мають доступу до служб освіти й соціального забезпечення, а сім'ям іммігрантів стає легше налагодити зв'язок із сусідами. Жінки самі набувають навичок, які дозволяють їм краще справлятися з роллю вихователів і освітан дітей. Крім того, допомога при працевлаштуванні дає їм унікальну можливість утвердитися на ринку праці. Звична домашня атмосфера та часто використання рідної мови сімей мігрантів для пояснення складних бюрократичних тем значно прискорюють процес інтеграції. У цьому сенсі проєкт сприяє як посиленню інтеграції бенефіціарів діяльності у сфері охоплення, так і розширенню повноважень медіаторів (Stadtteilmütter).

✉ **Diakoniewerk Simeon gGmbH /Stadtteilmütter Neukölln**

Карл Маркс Штрассе, 83, Берлін, 12040, Німеччина

Телефон: (+49) 30902394185

Факс: (+49) 30902394419

Ел. адреса: stadtteilmuetter@diakoniewerk-simeon.de

Забезпечення кращого доступу до освіти

Інтеграція в нове суспільство починається з якісної освіти, яка є одним із найцінніших активів, які можуть мати біженці. Вона дає їм змогу вивчати мови, культуру та традиції громад, що їх приймають, і здобувати нові знання та навички, за допомогою яких вони можуть утримувати себе та свої родини й стати цінними членами громади. Ініціативи, які полегшують доступ до освіти, як-от відкриті школи й університети й тимчасові навчальні заклади з прискореними мовними курсами, — важливий крок для успішної інтеграції.

Доступ до культурної та історичної спадщини муніципалітету для всіх жителів, Горі, ГРУЗІЯ

 Населення: 48 143

Легкодоступність культурної та історичної спадщини муніципалітету для всіх мешканців, у тому числі для ВПО, — важливий чинник безпроблемної інтеграції ВПО у життя громади.

Місто Горі безкоштовно передало асоціації (випускники FLEX) все необхідне аудіовізуальне обладнання для проведення двотижневого літнього англomовного табору для дітей із внутрішньо переміщених сімей у Палаці молоді Горі, який є однією з найбільш значущих будівель міста Горі. Активна участь муніципалітету дозволила реалізувати цей амбітний проєкт, який дав можливість дітям із сімей внутрішньо переміщених осіб отримати доступ до освіти, відкрити для себе нову мову, а також бути частиною муніципального життя, пізнаючи суспільну спадщину міста.

✉ **Зв'язатися з нами**

Тамар Мепе

Телефон: (+995) 77 500 912

Доступ до університетської освіти для висококваліфікованих біженців, Ерланген — Нюрнберг (університет FAU), НІМЕЧЧИНА

 Населення Ерлангена: 108 336, Нюрнберга: 501 072

У рамках Мережі міжкультурних міст місто Ерланген підтримало зусилля Університету Ерлангена — Нюрнберга ім. Фрідріха Олександра (університет FAU), одного з перших німецьких університетів, який надав доступ до вищої освіти біженцям, зменшивши бюрократичні перешкоди для вступу в університет, провівши співбесіди й запропонувавши мовні курси.

У 2015 році FAU розпочав проєкт «Можливості навчання для біженців». На першому етапі програми команда Центрального офісу з міжнародних справ (RIA) проводить орієнтаційні співбесіди зі Службою консультування студентів та питань кар'єри, щоб визначити, чи мають біженці кваліфікацію, необхідну для навчання, й оцінити рівень їхнього володіння німецькою мовою. Шукачі притулку та біженці, які відповідають критеріям для вступу в університет, допускаються до програми після цієї першої співбесіди. Потім вони відвідують курси німецької мови, щоб досягти гарного рівня знання мови. Наступний етап програми включає можливість відвідування пробних лекцій.

Вони також відвідують уроки з практичними вправами для додаткової підготовки перед навчанням. Офіс RIA налагодив тісні зв'язки з місцевими закладами освіти, щоб біженці, які не відповідають вимогам для навчання в німецькому університеті, могли вибрати альтернативні варіанти навчання.

Студенти університету FAU також добровільно допомагають біженцям, беручи участь як партнери в тандемних проєктах або як наставники, допомагаючи біженцям у повсякденних справах і турботах. У юридичній клініці студенти-юристи допомагають біженцям підготуватися до процедури надання притулку та знайти юристів-волонтерів. Робоча група з прав людини й медицини, група студентів-медиків, допомагає надавати медичну допомогу в місцях розміщення біженців і за потреби дає направлення до місцевих лікарів.

Проєкт був дуже успішним із самого початку. Він став можливим завдяки співпраці правління університету з членами університету, студентами-волонтерами та містами Ерланген, Фюрт і Нюрнберг та іншими адміністративними районами. Зовнішнє фінансування було важливим для фінансування програми. На початку програму фінансувала Асоціація сприяння інтернаціоналізації університету Ерлангена — Нюрнберга. Наприкінці 2015 року Німецька служба академічних обмінів Deutsche Akademische Dienst (DAAD) відреагувала на нову ситуацію та запровадила спеціальні програми фінансування. Зобов'язання університету FAU було особливо успішним: з 2015 року співробітники університету провели близько 1800

орієнтаційних співбесід на додаток до своїх звичайних обов'язків. Завдяки цим зусиллям 300 біженців змогли відвідати курси.

✉ **Університет Ерлангена — Нюрнберга ім. Фрідріха Олександра**
Відділ міжнародної діяльності

✉ **Доктор Бріжит Перлік**, керівник відділу

Телефон: (+49) 9131 85-65170

Факс: (+49) 9131 85-65162

Ел. пошта: brigitte.perlick@fau.de

Гельмштрассе 1, під'їзд А, Ерланген, 91054, Німеччина

Тимчасовий навчальний центр, муніципалітет Султанбейлі, Стамбул, ТУРЕЧЧИНА

 Населення: 302 388

Муніципалітет прискорює доступ сирійських дітей до освіти шляхом відкриття тимчасових навчальних центрів для сирійських дітей для вивчення турецької мови та спрощення критеріїв, яким повинні відповідати сім'ї з дітьми шкільного віку, щоб отримати державну допомогу.

Через мовний бар'єр залучення дітей-біженців до шкіл — одна з найбільших проблем для місцевої влади Туреччини. Муніципалітет Султанбейлі відкрив тимчасовий освітній центр для сирійських дітей, який визнаний Міністерством національної освіти та спрямований на забезпечення здорового спілкування сирійців із турецькою громадою та на те, щоб вони могли якнайшвидше адаптуватися до життя в Туреччині за допомогою курсів, які відбуваються щодня.^{xxxiv} До вересня 2016 року муніципалітет Султанбейлі підтвердив, що в цьому центрі було 1200 дітей.

Щоб отримати гуманітарну допомогу сім'ї з дітьми шкільного віку повинні стати на облік в одному з місцевих освітніх центрів. Проте виклики, звичайно, залишаються. Залучені зацікавлені сторони стверджують, що існує потреба в додаткових навчальних закладах і більш жорсткому дотриманні шкільних вимог щодо надання гуманітарної допомоги. Як один із результатів, за словами представників Координаційного центру біженців Султанбейлі, район Султанбейлі мав 50-відсотковий рівень охоплення дітей шкільного віку, що значно вище, ніж середній показник по країні серед міських сирійців у Туреччині (25%).^{xxxv}

✉ **Асоціація допомоги й солідарності для біженців і шукачів притулку**

Turgut Reis Mah. Fatih Bulvari, Поштовий індекс: 34930

№ 306 Sultanbeyli /Istanbul, Turkey

Телефон: (+90) 216 564 45 45

Ел. пошта: info@multeciler.org.tr

Адреса освітнього центру для біженців:

Abdurrahmangazi Mah. Petrol Yolu Cad. № 169, Sultanbeyli / Istanbul

Ініціатива відкритих шкіл, Афіни, ГРЕЦІЯ

👤 *Населення муніципалітету: 664 046*

Перетворивши 25 державних шкіл на центри наукової, творчої та спортивної діяльності, а також мовних курсів для афінян і біженців, місту Афіни вдалося об'єднати дітей-біженців і грецьких дітей, збільшити залучення та взаємодію районів і місцевих шкіл у процесу інтеграції біженців і запропонувати дітям-біженцям безпечне середовище, де вони можуть навчатися та проводити час за межами центрів розміщення.

У 2015 році місто Афіни запустило ініціативу «Відкриті школи», програму, спрямовану на перетворення місцевих державних шкіл у муніципалітеті Афіни на центри спорту, творчого навчання, мовних курсів та інших заходів для всіх афінян і біженців. Завдяки цій ініціативі будівлі шкіл залишаються відкритими з моменту, коли закінчуються уроки, до 21:30 в будні та з 10:00 до 20:00 на вихідних. Семінари не тільки покращують мовні навички та культурне розуміння дітей-біженців, а ще й сприяють прямому обміну між новоприбулими та постійним населенням усіх вікових груп. Використання шкільних будівель для проведення творчих майстерень для людей будь-якого віку оживляє простір і об'єднує місцеву громаду у спробі збільшити залучення і взаємодію між районами та місцевими школами. Програмою керує місто Афіни. Вона фінансується Фондом Ставроса Ніархоса.

Протягом літа 2016 року 450 із 1250 учасників заходів відкритих шкіл були біженцями. Сьогодні ініціатива охоплює 25 державних шкіл в муніципалітеті Афіни й налічує 170 курсів із загальною кількістю 10 184 учасники.^{xxxvi}

✉ **Відкриті школи**

Вул. Ліозіон, 22, 5-й поверх, Афіни, 10438, Греція
 Телефон: (+30) 210 52 77089 or (+30) 210 52 77 570
 Ел. адреса: info@athensopenschools.gr

Мобільний додаток Funzi, який допомагає біженцям вивчати цінності та звичаї місцевої мови, Еспоо, ФІНЛЯНДІЯ

👤 **Населення:** 270 744

Оновлюючи процес інтеграції біженців за допомогою нових технологій і полегшуючи доступ біженців до інформації, фінська компанія Funzi у співпраці з Імміграційною службою Фінляндії в Еспоо створила безкоштовну мобільну послугу навчання та інформації, яка надає надійну інформацію про освіту, мовні курси й можливості працевлаштування користувачам мобільного додатку в усьому світі.^{xxxvii}

Сервіс простий у використанні та поширюється на всіх мігрантів. Спочатку він був доступний в англomовній версії, але розробляються версії кількома мовами. Сервіс Funzi містить надійну інформацію з офіційних джерел, яка дозволить іммігрантам ефективніше вирішувати повсякденні виклики та знаходити правильні органи влади на різних етапах їхнього шляху. Сервіс безкоштовний і доступний для використання в усьому світі. Компанія планує розширити свою діяльність; навчальні пакети для шукачів притулку для окремих країн будуть опубліковані по всьому ЄС. Крім того, Funzi проводить мобільні курси для працевлаштування та підприємництва, які можуть допомогти іммігрантам вивести свої професійні навички на ринок праці.

Курси Funzi представлені як колода карток, розбитих на менші, легко зрозумілі та засвоювані розділи. Прочитавши та зрозумівши картку, користувач може мати можливість відповісти на запитання вікторини, отримавши миттєве підтвердження того, що він дізнався і зрозумів. Перші послуги спочатку були запущені для задоволення інформаційних потреб у країнах, що розвиваються. У 2014 році Funzi запустив пакети «Підприємництво» та «Отримай роботу», які використовуються в Ботсвані, Кенії, Нігерії, Танзанії та Південній Африці.

✉ **Теро Салонен, генеральний директор Funzilife**

Телефон: (+35) 8405062440

Ел. адреса: tero@funzi.fi; info@funzi.fi

Вебсайт: www.funzi.fi

Funzi та місто Еспоо: <http://bit.ly/2DzgFao>

Протидія мові ворожнечі та проявам насильницького екстремізму

Навіть коли існують базові структури (такі як житло, працевлаштування, освіта), де-факто інтеграція та злиття біженців з місцевим населенням не можуть бути досягнуті, доки існують мова ворожнечі та прояви насильницького екстремізму; така практика призводить до відчуження та підпорядкування постраждалих груп і перешкоджає рівноправному й мирному співіснуванню в громаді. Отже, протидія ворожнечі та проявам насильницького екстремізму має бути частиною кожної місцевої та регіональної політики інтеграції. Тому цей останній розділ включає інноваційні практики, які сприяють культурній чутливості, спонукають людей брати участь у відкритих дискусіях, інтегрують стратегії боротьби з чутками в школах та університетах і підвищують обізнаність за допомогою нових технологій і мистецтва.

Вебдодаток для боротьби з чутками перевіряє знання громадян про імміграцію та розшифровує чутки, Більбао, ІСПАНІЯ

Провідна практика мережі міжкультурних міст

 Населення: 345 141

З метою боротьби з мовою ворожнечі та проявами насильницького екстремізму ця програма перевіряє знання користувачів про імміграцію за допомогою серії тестів на тему імміграції, що базуються на фактах, і розкриває правдивість чи неправдивість поширених чуток про іммігрантів, таким чином підвищуючи обізнаність і ілюструючи негативний вплив чуток і стереотипів.

Основна метафора, яка використовується в комунікаційній кампанії в Більбао, — це парасолька як захист від чуток, які падають з неба. У рамках кампанії було розроблено коротку гру у двох формах: скретч-картка та вебдодаток, яка дозволяє користувачеві оцінити, чи «захищений» він від чуток чи «просочений» чутками. Використовуються питання з вибором відповідей. Крім того, поряд із кожною відповіддю представлено довші твердження з фактично точною інформацією, щоб привернути увагу до чуток і стереотипів, які негативно впливають на співіснування між різними жителями міста. Виставляється підсумкова оцінка, що вказує на ступінь «захищеності» від чуток. Шляхом ширшого поширення цієї інформації в соціальних мережах користувач може отримати додаткові «медалі» та приєднатися до кампанії за цінності мультикультуралізму, соціальної єдності та боротьби з расовою дискримінацією.

Так само, щоб ця інформація дійшла до груп людей, які не пов'язані з інформаційними технологіями, була створена паперова версія гри.

Додаток було завантажено понад 1300 разів у період з вересня 2014 року по лютий 2015 року, в середньому понад чотири хвилини на користувача за сеанс.^{xxxviii}

✉ **Марія Бегонья Кортасар Субіагірре**

Голова імміграційного бюро міської ради Більбао

Телефон: (+34) 94 420 3104

Ел. адреса: begona.cortazar@ayto.bilbao.net

Підготовка студентів університету для боротьби з расистськими поглядами,^{xxxix} Патри, ГРЕЦІЯ

👤 **Населення:** 260 308

Визнаючи важливість мати майбутніх викладачів, які мають культурну чутливість і краще розуміють різноманіття, 250 майбутніх викладачів (студентів бакалаврату) попросили розробити, реалізувати й обміркувати / оцінити кампанію протидії чуткам для боротьби з упередженнями як частину їхнього мультикультурного курсу в Університеті міста Патри.

У період з березня по червень 2015 року кампанія C4i організувала професійний тренінг боротьби з чутками для майбутніх викладачів Університету міста Патри. Спочатку студентів навчали стати агентами C4i по боротьбі з чутками, а потім вони були залучені в справжні міжкультурні обставини в школах і неурядових організаціях у Патрах, які займаються питаннями різноманітності та мігрантів. Студенти повинні були виявити чутки, розробити та впровадити заходи проти чуток на робочому місці, а потім оцінити ефективність свого втручання та підготувати повну звітну кампанію, яка буде представлена на низці заходів (таких як Європейський тиждень місцевої демократії в Дельфі в жовтні 2015 р.).

Після семестрової роботи зі стратегією боротьби з чутками студенти продемонстрували посилене позитивне ставлення до різноманітності. Цей проєкт став практичною складовою університетського курсу, оскільки дав студентам можливість практично застосувати свої знання в реальних робочих ситуаціях. Ба більше його слід розглядати як перший крок до створення стійкого плану інтеграції стратегії боротьби з чутками в університетську навчальну програму.

✉ **Муніципалітет Патри**

Маїзонас 108, 26221 Патри, Греція

Телефон: +30 2613610200

Вебсайт: <http://pjp-eu.coe.int/en/web/c4i/patras>

Кафе античуток, Боткирка, ШВЕЦІЯ **Провідна практика мережі міжкультурних міст**

 Населення: 90 675

Щоб відреагувати на чутки про іммігрантів у Боткирці, муніципалітет створив громадську платформу для обговорення та вивчення чуток і упереджень. Всього за січень – вересень 2014 року було організовано чотири кафе античуток, які відвідали близько 100 осіб.

За рівнем доходу на душу населення Боткирка — один із муніципалітетів з нижчим рівнем доходів у великому Стокгольмі. Тут — третє наймолодше населення серед усіх муніципальних округів Швеції. У 2010 році Боткирка стала муніципалітетом з найбільшою часткою громадян з іноземним походженням (53,2%) у країні. XL Кафе античуток — частина участі Боткирки в кампанії «Комунікація для інтеграції» (C4i).

Кожне кафе було присвячене одній певній чутці. Початковою тематичною концепцією була «Злочинність», потім «Несумісність шведської та іммігрантської культур», «Нерівний розподіл суспільних ресурсів» і «Шведська культура під загрозою». Тема чуток «Шведська культура під загрозою» була серед найбільш відвідуваних кафе.

Однак, незалежно від рівня інтересу до теми чуток, відвідуваність зі сторони більшості шведів була низькою. Особливо в районах з високою концентрацією іммігрантів відвідуваність була нижчою. Цю проблему було вирішено шляхом організації «додаткових запрошень», адресованих цільовим групам з різних демографічних регіонів. Крім того, запрошення та інформація про всі заходи поширювалися через соціальні мережі (Facebook, інтранет тощо).

Головною метою кожного кафе було спонукати людей говорити про чутки, обговорювати які їм зазвичай незручно, і опитування учасників показало, що ця мета була досягнута. Учасники міркували, наскільки «правдиві» чутки по всій Боткирці, та наводили приклади з власного життя.

 Муніципалітет Боткирка

Селін Кайхан, керівниця проєкту кампаній протидії чуткам

Телефон: (+46) 8 530 610 00 Факс: (+46) 8 530 223 50

Ел. пошта: selin.kayhan@botkyrka.se

kontaktcentre@botkyrka.se

Не множьте чутки! Амадора^{XIII}, ПОРТУГАЛІЯ

 Населення: 175 136

Ця відкрита та інноваційна кампанія, зосереджена на боротьбі з чутками, стереотипами та мовою ворожнечі в школах і освіті, а також на сприянні інклюзивній освітній системі, дозволила учням досліджувати власні почуття та думки щодо культурних відмінностей, чуток і стереотипів за допомогою позитивного діалогу і мистецтва.

У рамках проєкту «Комунікація для інтеграції» (С4і) місто Амадора впроваджує комунікаційну кампанію, спрямовану на освіту та школи. Кампанія має на меті подолати чутки, на які вказують проведені в місті дослідження, про те, що школи з більшою кількістю учнів-мігрантів мають гірші результати навчання. У рамках кампанії 60 учнів середньої школи Сеомара да Коста Прімо пройшли підготовку як «агенти по боротьбі з чутками». Вони також розвивали тему чуток і протидії чуткам за допомогою різних мистецьких ресурсів, як-от фотографія, спів і візуальне мистецтво. Вони також взяли участь у дебатах на тему «Як я бачу інших?». Нарешті, в рамках кампанії місто організувало змагання повітряних зміїв для всіх початкових і середніх шкіл. Змагання проходили з 2 березня по 30 квітня 2015 року.

С4і розробив інноваційну методологію, використовуючи різні комунікаційні підходи, засновані на конкретній інформації (наприклад, імміграційна статистика, соціально-економічна роль іммігрантів у країні, що їх приймає) і забезпечуючи навчання для агентів по боротьбі з чутками, які поширюють серед місцевого населення об'єктивну інформацію, таким чином створюючи мережу боротьби з чутками.^{XIII} Завдяки використанню цієї методології в поєднанні з місцевими політичними зобов'язаннями проєкт був дуже добре сприйнятий; підходи проти чуток і політика різноманітності увійшли до шкільної програми та публічного дискурсу в муніципалітеті. Наприклад, один спонтанний наслідок полягав у тому, що міцний зв'язок зі школами та викликаний кампанією інтерес спонукали деяких учителів вибрати різноманітність як тему п'єси, які будуть ставитися на щорічному театральному шоу Амадори. Крім того, після досвіду проєкту «Не множьте чутки!» місто готує муніципальний план інтеграції іммігрантів, який спрямований на боротьбу з дискримінацією та упередженнями.

 Міська рада Амадори

Avenida Movimento das Forças Armadas No. 1

2700-595 Amadora Portugal

Телефон: (+351) 21 436 90 00 Факс: (+351) 21 492 20 82

Ел. пошта: geral@cm-amadora.pt Вебсайт: <http://bit.ly/2DqgCcS>

«Люблін для всіх» (Lublin 4 All) соціально-просвітницька кампанія про новоприбулих, Люблін, ПОЛЬЩА

 Населення: 349 103

Між 2012 і 2014 роками мерія міста Люблін спільно зі швейцарським кантоном Невшатель реалізувала кампанію «Lublin 4 All» з метою презентації місцевого розмаїття міста. Кампанія сприяла посиленню міжкультурного залучення персоналу міської адміністрації та створенню стійких структур для сприяння інтеграції. І все це в місті з недавньою історією політичних та економічних перетворень.

Кампанія, яка є частиною проєкту C4i та фінансується грантом від уряду Швейцарії, включала такі заходи, як опитування громадської думки, регулярні зустрічі з групами підтримки інтеграції, семінари з культурної чутливості та виставку фотографій із портретами мешканців Любліна. Позитивний вплив^{xlv} кампанії включає внесок у розширення міжкультурного залучення та кращу координацію і співпрацю між персоналом міської адміністрації. У ході кампанії Lublin 4 All було залучено багато різних відділів і центрів у місцевій владі. Це уможливило обмін провідними практиками зі Швейцарією та створення відповідних структур у міській адміністрації Любліна. Люблін покращив координацію, створивши культуру співпраці та відкритості між адміністрацією міста і зацікавленими сторонами громадянського суспільства, які працюють над питаннями різноманітності. В рамках проєкту Lublin 4 All була створена група підтримки, що продовжує виконувати свої функції після його завершення. Крім того, за допомогою цієї кампанії місто створило стійкі структури для сприяння інтеграції, такі як Служба допомоги іноземцям і посада старшого спеціаліста у Відділі співпраці з громадськими організаціями та соціальної участі, яка продовжить функціонувати після закінчення кампанії.

Нарешті, можна помітити додатковий вплив на інші міста, оскільки деякі з концепцій проєкту згодом були представлені Міністерству праці та 10 іншим польським містам.

 Муніципалітет Люблін

Мерія

Відділ співпраці з громадськими організаціями та соціальної участі

Вул. Бернардинська, 3, Люблін, 20-109, Польща

Телефон: (+48) 81 466 1956

Ел. пошта: anna.szadkowska@lublin.eu

Вебсайт: <http://bit.ly/2BkFdO9>

Болоньї не байдуже! Комунікаційна кампанія проєкту SPRAR у місті Болонья, ІТАЛІЯ

 Населення: міське: 388 257

Як частина комунікаційного сектору мереж SPRAR, ця кампанія прагне підвищити обізнаність місцевого населення й активно залучити його до теми прийому шукачів притулку і біженців, вибираючи конкретну тему кожного року та зосереджуючись, зокрема, на періоді до Всесвітнього дня біженців 20 червня.

Кампанію «Болоньї не байдуже!» проводять SPRAR та соціальні установи третього сектору, зокрема ASP Città di Bologna, а також ті, хто займається прийомом мігрантів (ArcoIaio, MondoDonna, Lai-momo та Camelot).

Успішна кампанія проводиться щороку з 2014 року. Темою кампанії 2014 року («**Ми втекли, бо...**») був аналіз причин, які змушують мільйони людей щороку залишати рідну країну в пошуках безпеки деінде. Кампанія 2015 року («**Біженці вчора і сьогодні: історії**») була зосереджена на історіях тих шукачів притулку, які мали можливість піти структурованим шляхом після отримання захисту. Предметом кампанії 2016 року («**Теплий прийом: позитивний вибір**») став гостинний прийом шукачів притулку як необхідна і звичайна діяльність на соціальній сцені як сьогодні, так і в майбутньому. А видання 2017 року «Болоньї не байдуже!» отримало назву «Інтегр-Акція» (“Integr-Azione”) і використовує техніку, яка поєднує фотографію з дослідженням і діями: “**Photovoice-immagini come voce**” («**Фотоголос — Зображення як голоси**»). «Фотоголоси» — фотопроєкт спільної участі у співпраці з асоціацією «Пробудження»^{xlv} та Університетом Падуї. Після короткого початкового тренінгу, проведеного фахівцями з фотографії та соціальної роботи, учасники матимуть завдання сфотографувати свою точку зору на явище міграції та інтеграції в повсякденному контексті. Учасники складатимуться з чотирьох груп суспільства в Болоньї: працівників пунктів прийому, шукачів притулку та біженців, розміщених у пунктах прийому, місцевих громадян, які виступають за гостинний прийом іммігрантів, і громадян, які критично підходять до прийому біженців.

 Зв'яжіться з проєктом «Болоньї не байдуже!» Lai-momo società cooperativa sociale
Телефон: (+39) 51-840166
Ел. пошта: progetti@laimomo.it
Вебсайт: <http://www.laimomo.it/>

 ASP Città di Bologna
Телефон: (+39) 51-2966211
Ел. пошта: asp@pec.aspbologna.it
Вебсайт: www.aspbologna.it

ЧАСТИНА V Рекомендації

ВПРОВАДЖЕННЯ ПОЛІТИК НА МІСЦЕВОМУ РІВНІ

- **ЗАЛУЧАЙТЕ** біженців індивідуально та колективно до всіх рішень, які стосуються їхньої ситуації, також залучайте місцеве населення до пошуку виходу;
- **РОЗБУДОВУЙТЕ** на основі місцевих ноу-хау! Звертайтеся до досвіду всіх зацікавлених секторів (освіта, безпека, спільноти мігрантів тощо) до та під час впровадження політики щодо інтеграції біженців;
- **НЕ СТАРАЙТЕСЯ ВІНАЙТИ КОЛЕСО НАНОВО!** Перед запуском проекту проконсультуйтеся з місцевими, національними та міжнародними акторами, які, можливо, вже зробили щось з відповідних питань, і краще підтримайте вже наявні асоціації та проекти;
- **КООРДИНУЙТЕ ЗУСИЛЛЯ ТА СПІВПРАЦЮЙТЕ!** Забезпечте регулярний механізм консультацій з національним рівнем і співпрацюйте з органами влади на всіх рівнях управління в плануванні, реалізації та оцінці вашої діяльності;
- **СТВОРЮЙТЕ МІЖНАРОДНУ СПІЛЬНОТУ!** Використовуйте міжнародні мережі, обмінюйтеся кращими практиками з іншими містами чи регіонами, які стикаються з такими ж проблемами, і беріть участь у вже існуючих проєктах і мережах міст солідарності, які можуть надати вирішальну підтримку у процесі започаткування чи вдосконалення вашої політики;

СПРИЯННЯ ІНТЕГРАЦІЇ У ВАШУ СПІЛЬНОТУ

- **КООРДИНУЙТЕ ГРОМАДСЬКІ ДІЇ!** Створіть координаційні бюро або місцеві та регіональні центри біженців, щоб найкраще оцінити їхні потреби й запобігти дублюванню діяльності;

- **СПРИЯЙТЕ** процесу вивчення мови для біженців шляхом покращення доступу до інформації про курси, організації уроків без попередньої реєстрації або надання онлайн-модулів;

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЛЕЖНИМ ЖИТЛОМ

- **ПЕРСОНАЛІЗУЙТЕ** та децентралізуйте житлові рішення шляхом співпраці з приватними власниками й житловими асоціаціями;
- **НЕ ВІДОКРЕМЛЮЙТЕ**, а змішуйте спільноти! Інтеграція приймальних центрів у вже існуючі житлові райони покращить доступ до соціальних послуг (наприклад, освітніх установ, центрів зайнятості, догляду за дітьми, центрів охорони здоров'я), посилить соціальну інтеграцію та подолає страх і упередження серед населення;

ПОСИЛЕННЯ ІНТЕГРАЦІЇ НА РИНКУ ПРАЦІ ТА В ЕКОНОМІЦІ

- **ВПРОВАДЖУЙТЕ** необхідні структури для перевірки професійних навичок, досвіду та мовної кваліфікації біженців якнайшвидше;
- **НАДАЙТЕ** право на роботу, тим самим сприяючи інтеграції та зміцненню вашої місцевої економіки! Співпрацюйте з компаніями у вашому регіоні та створюйте можливості навчання і стажування для біженців, які відповідають потребам місцевих власників бізнесу;

ЗАХИСТ УРАЗЛИВИХ ГРУП (ЖІНКИ, НЕПОВНОЛІТНІ БЕЗ СУПРОВОДУ)

- **ВПРОВАДЖУЙТЕ** механізми, які відповідають особливим потребам уразливих верств населення, зокрема жінок і дітей, пропонуючи психологічну підтримку, програми наставництва і цілеспрямовану допомогу медичних працівників;
- **ЗАБЕЗПЕЧТЕ**, щоб неповнолітнім без супроводу було запропоновано безпечний простір і підтримку професіоналів, щоб полегшити їх вступ до звичайної системи освіти й перехід до трудового життя;

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КРАЩОГО ДОСТУПУ ДО ОСВІТИ

- **СПІВПРАЦЮЙТЕ** з університетами, щоб знайти шляхи сприяння доступу біженців до вищої освіти, наприклад, шляхом спрощення критеріїв зарахування в університети;

- **ІНТЕГРАЦІЯ** не повинна закінчуватися разом із закінченням занять! Використовуйте навчальні заклади та забезпечуйте майстерні, мистецькі заняття або спортивні заходи для жителів і новоприбулих, щоб сприяти інтеграції також у вечірній час, у вихідні або під час літніх канікул;

ПРОТИДІЯ МОВІ ВОРОЖНЕЧІ ТА ПРОЯВАМ НАСИЛЬНИЦЬКОГО ЕКСТРЕМІЗМУ

- **РОЗРОБЛЯЙТЕ І ПОВІДОМЛЯЙТЕ** чітку політику нульової терпимості до мови ворожнечі та насильницького екстремізму;
- **ВИЗНАЧАЙТЕ** існуючі чутки серед мешканців, впроваджуйте заходи для просвіти широкої громадськості, такі як кафе чи буклети спрямовані проти чуток, а також сприяйте проведенню спеціальних тренінгів для професіоналів (вчителів, працівників міської адміністрації);
- **ЗУСТРІЧАЙТЕСЯ ТА ІНФОРМУЙТЕ!** Об'єднання новоприбулих і постійного населення через відкриті круглі столи, семінари чи міжкультурні заходи — один із найефективніших способів протистояти непорозумінням і страху, що також сприятиме реалізації вашої політики.

ЧАСТИНА VI Довідкові тексти та додаткова література

Рада Європи та програма «Міжкультурні міста» (ICC)

intercultural.cities@coe.int
www.coe.int/interculturalcities

Агентство Європейського Союзу з основних прав (FRA)

Приєднання до фундаментальних прав — Інструментарій для місцевих, регіональних і національних державних службовців:

<http://fra.europa.eu/en/joinedup/home>

Управління Верховного комісара ООН у справах біженців (УВКБ ООН)

Регіональний план реагування на біженців і мігрантів для Європи, січень – грудень 2017 року:

<http://fra.europa.eu/en/joinedup/home>

Ініціатива «Солідарні міста», мережа EUROCITIES (ЄВРОМІСТА)

Міські дії щодо освіти біженців і шукачів притулку, січень 2017 р.:

<http://www.eurocities.eu/eurocities/documents/Cities-actions-for-the-education-of-refugees-and-asylum-seekers-WSPO-AHNNHJB>

Організація Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури (ЮНЕСКО)

Міста, які приймають біженців і мігрантів; Посилення ефективного міського управління в епоху міграції (серія «Інклюзивні та стійкі міста»), 2016 р.:

<http://unesdoc.unesco.org/images/0024/002465/246558e.pdf>

Цигани

Мандрівники

ЧАСТИНА I **Визначення**

У Європі проживає 10–12 млн ромів і мандрівників. Вони складають найбільшу групу меншин у Європі, але багато з нас не можуть відповісти на базове запитання: Хто такі роми? Термін «роми й мандрівники» вживається в Раді Європи для позначення широкого розмаїття груп: а) роми, сінті/мануш, кале, каале, романічали, бояш/рударі; б) балканські єгиптяни (єгиптяни та ашкалі); с) східні групи (дом, лом та абдал); та, з іншого боку, такі групи, як мандрівники, єніші та народності, визначені адміністратив-

ним терміном Gens du voyage — «мандрівники», у тому числі особи, які ідентифікують себе як «цигани».

Спільним для всіх цих людей є те, що вони можуть **зіткнутися з дискримінацією** просто тому, що їх вважають частиною групи, також відомої під екзонімом «цигани», який для багатьох є принизливим терміном через його конотації з нелегальністю, недостатньою освітою та нерегулярністю.

ВИГАДКА

Роми та мандрівники не хочуть працювати, не мають освіти та прагнуть жити на допомогу.

ФАКТ

У ході дослідження у 2013 році Європейська комісія виявила, що мігранти всередині ЄС, у тому числі ромські мігранти, роблять чистий внесок у країни, що їх приймають, сплачуючи більше податків, ніж отримують пільг. Ба більше, вони, як правило, менш схильні звертати-

ся за допомогою до служб по безробіттю й отримувати сімейні та дитячі допомоги, ніж їхні народжені в країні. Дослідження, проведені у Великій Британії (2014 р.) та Швеції (2014 р.), показали подібні висновки. Важливо те, що часто на різноманітність ситуацій серед ромських іммігрантів не звертають увагу. Багато ромів працюють і добре інтегрувалися в нові країни перебування.

✘ ВИГАДКА

Усі роми ведуть мандрівний спосіб життя.

✔ ФАКТ

У багатьох місцях кількість ромів залишається стабільною протягом багатьох років. У Франції, наприклад, кількість ромів становить близько 15–20 000. Це стабільна цифра з початку 2000-х

років. Наприклад, 80% усіх ромів в Австрії фактично не кочують, а ведуть осілий спосіб життя. Немає жодних підтверджених доказів того, що роми частіше залишають країну свого постійного проживання, ніж пересічне населення. Навпаки, дослідження ромів у Румунії 2013 року виявило, що вони не були більш схильні до еміграції, ніж нероми. Дослідження показують, що мотиви еміграції ромів принципово не відрізняються від мотивів неромів: вони шукають роботу, кращі умови життя та кращу освіту для своїх дітей.

✘ ВИГАДКА

Всі роми — іноземці.

✔ ФАКТ

Як зазначалося вище, термін роми не стосується однієї однорідної групи. Їхнє прибуття в Європу після міграції з індійського субконтиненту датується кількома сотнями років тому.

Наприклад, Німеччина є домом для синті та ромів протягом 600 років. Роми — невід'ємна частина історії Європи!

ЧАСТИНА II Які їхні права?

Простіше кажучи, роми **користуються такими ж правами, як і всі інші** у вашому містечку чи регіоні. Однак на практиці реалізація цього принципу не така проста, як може здатися, оскільки роми більш вразливі до експлуатації, маргіналізації та стигматизації, ніж інші громадяни. Крім того, у багатьох випадках роми самі не знають про свої права, не кажучи вже про те, як їх реалізувати, через десятиліття, якщо не століття, ізоляції.

Саме з цієї причини роми разом з іншими групами, уразливими до дискримінації, згаданими в цьому посібнику, **користуються додатковим захистом**, щоб покращити умови життя й доступ до медичної допомоги, освіти й працевлаштування. Найголовніше те, що роми користуються **правом на недискримінацію**. Мета принципу недискримінації — надати всім особам рівних і справедливих шансів на доступ до можливостей, що доступні у суспільстві, незалежно від раси, кольору шкіри, статі, мови, релігії, політичних чи інших поглядів, національного чи соціального походження, власності, народження або іншого статусу. Право на рівність

і недискримінацію визнається в статті 2 Загальної декларації прав людини. Це наскрізне питання, яке викликає занепокоєння в різних документах і договорах з прав людини ООН та інших міжнародних документах і договорах, включаючи Міжнародний пакт про громадянські та політичні права, Міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права та Конвенцію про права дитини, а також Європейську конвенцію з прав людини та Європейську соціальну хартію.

Ромам часто відмовляють у доступі до їхніх основних соціальних прав через пов'язані з групою **стереотипи**: на думку багатьох людей роми систематично беруть участь у незаконній діяльності, неосвічені й ведуть нездоровий спосіб життя. **Виходячи з цієї стигми, антициганізм** — це особлива форма расизму, що спрямована проти ромів і мандрівників, і має багато проявів: мова ворожнечі (також на політичному рівні), примусове виселення, сегрегація, дискримінаційна політика або реалізація расистської політики.

Щоб знайти довгострокові рішення для проблем, пов'язаних з інтеграцією ромів у вашу спільноту, ви, насамперед, зобов'язані засудити такі дії та створити умови для доступу до економічних і соціальних прав для ромів і мандрівників у сферах, які входять до вашої компетенції. Крім того, необхідно вжити заходів, які перетворюють право на недискримінацію в повсякденне життя шляхом активного сприяння доступу до тих прав, які особливо страждають від дискримінації, як-от право на освіту, соціальні послуги, житло та працевлаштування. **Не забувайте, що роми — ваші громадяни і, перш за все, громадяни ЄС!** Навіть якщо у них немає достатньої документації (реєстраційні документи, освітні / професійні сертифікати), це жодним чином не може виправдовувати обмежений доступ до прав людини! Інвестуючи в політику інтеграції ромів, ви не просто виконуєте обов'язки, але й даєте цим людям шанс давати користь вашій місцевій громаді та покращувати якість

Ви знали?

... що Європейський суд з прав людини засудив держави в численних справах, у яких порушення прав ромів були пов'язані з місцевими та регіональними повноваженнями. Захист прав людини ромів — не лише можливість, а обов'язок місцевої та регіональної влади.

життя всього вашого населення. **Залучення до інтеграції — це інвестиція в культурний і соціально-економічний розвиток вашого міста.**

ЖИТЛО

«Йорданова та ін. проти Болгарії» (Yordanova and Others v. Bulgaria), № 25446/06, 24 квітня 2012 р.

План районного мера виселити ромів із поселення, розташованого на муніципальній землі без планів надати їм інше житло: будь-яке таке виселення означатиме порушення статті 8. У 2005 і 2006 роках місцева влада намагалася забезпечити виконання цього розпорядження, незважаючи на наслідки, і влада відмовилася розглядати підходи, спеціально адаптовані до потреб ромської громади, на тій підставі, що це «становитиме дискримінацію більшості населення».

Непривілейований статус групи заявників мав бути вагомим фактором при розгляді підходів до розв'язання проблеми їхнього незаконного поселення та, якщо було доведено, що їхнє виселення необхідне, у прийнятті рішення щодо часу такого виселення, способу, у який це було зроблено та, якщо можливо, домовленості про альтернативний притулок, які не були враховані в цьому випадку.

«Коннорс проти Сполученого Королівства» (Connors v. the United Kingdom), № 66746/01, 27 травня 2004 р.

Виселення сім'ї заявника з місця циганських караванів місцевої влади — порушення статті 8 (право на сімейне життя), оскільки виселення не супроводжувалося необхідними процесуальними гарантіями.

ОСВІТА

«Горват і Кісс проти Угорщини» (Horváth and Kiss v. Hungary), № 11146/11, 29 січня 2013 р.

Відправка ромських дітей у корекційні школи — дискримінація за етнічною, соціальною та економічною ознакою. Рішення, серед іншого, встановило, що структурні недоліки, спричинені дискримінацією в минулому, повинні бути усунені за допомогою позитивних заходів.

«Сампаніс та ін. проти Греції» (Sampanis and Others v. Greece), № 32526/05, 5 червня 2008 р.

У 2004/2005 навчальному році було відмовлено в зарахуванні 11 ромських дітей (і зрештою їх відокремили в класи з «особливими потребами», розташовані в прибудові до головного корпусу). Суд дійшов висновку, що відповідні ромські діти зазнали дискримінації в галузі освіти, що є порушенням статті 14 Конвенції (заборона дискримінації) у поєднанні зі статтею 2 Протоколу № 1 (право на освіту).

«Д. Г. та інші проти Чеської Республіки [ВП]» (D.H. and Others v. the Czech Republic [GC]), № 57325/00, 13 листопада 2007 р.

Велика палата Суду постановила, що, насамперед на основі статистичних даних, які свідчать про різку різницю в показниках направлення до «спеціальних шкіл» для осіб з легкими розумовими вадами, такі заходи порушують положення Конвенції про недискримінацію в освіті.

ЧАСТИНА III Виклики на практиці

Історія європейських репресій проти ромів сягає їхнього прибуття з Індії кілька сотень років тому. Відтоді існує тенденція, особливо у важкі часи, робити ромів цапами-відбувайлами за розчарування за допомогою таких методів, як поневолення, масові вбивства, маргіналізація чи вигнання. З цієї причини, а також з огляду на те, що сьогодні політики використовують антиромську риторичку, роми все ще часто не наважуються звертатися до органів влади або навіть сприймають їх як загрозу. Цей факт у поєднанні з їхнім стилем життя, який часто несумісний з особливостями глобалізованих суспільств, включаючи кордони, бюрократію чи формалізовані установи, такі як школи, державні служби тощо, робить інтеграцію ромів більш складною і важкою.

Ця складна ситуація не покращиться, доки антициганізм залишається глибоко вкоріненим у наших суспільствах. Що таке антициганізм на практиці? Коли мер не хоче отримати доступ до коштів на покращення доріг чи систем каналізації в ромському районі через страх політичної негативної реакції; або коли влада не докладас зусиль для реєстрації новонароджених дітей, які потім ро-

стуть без документів, що посвідчують особу, і ніколи не можуть зареєструватися, щоб здобути освіту, соціальне забезпечення чи допомогу при працевлаштуванні.^{XLVI}

Тому єдине рішення — реалізація принципу недискримінації та рівного ставлення до всіх громадян зі сторони місцевої влади, незалежно від походження громадян.

Водночас варто підкреслити, що ваша робота, робота місцевих та обласних органів влади, зовсім не проста. Через відмінності в стилі життя, культурі, традиціях і структурі громади, а також через низькі стандарти охорони здоров'я та освіти в ромських громадах, мерові може бути дуже складно прийняти й ефективно інтегрувати ромське населення.

Наприклад, коли справа доходить до **житла**, дискримінація лежить в основі всіх проблем, пов'язаних із житлом, таких як відмова в доступі до державного і приватного орендованого житла нарівні з іншими, преференційне ставлення до неромів у розвитку інфраструктури та недозволені місця розміщення та аварійні місця розміщення з неякісними умовами проживання.

Що стосується **освіти** ромів, то соціальне відчуження, яке призводить до систематичної відсутності доступу до освіти, що часто стосується кількох поколінь ромів, все ще сприяє низькому рівню навчання ромських дітей. Крім того, серед додаткових причин того, чому роми мають серйозні проблеми зі здоров'ям, а середня тривалість життя ромів і мандрівників коротша, ніж у неромів і не мандрівників, варто назвати відсутність фінансової самодостатності для оплати страхування чи лікування, відсутність документів, що посвідчують особу, і відсутність транспортування із віддалених районів до медичних закладів у поєднанні з повідомленнями про дискримінацію з боку постачальників медичних послуг.

Доступ до **ринку праці** також особливо складний, оскільки багато ромів мають недостатню освіту, недостатню кваліфікацію та зазнають дискримінації на робочому місці. Це також призводить до надмірної представленості ромів і мандрівників у неофіційній та некваліфікованій зайнятості. У світлі вищезазначених проблем стає очевидним, що особливість проблеми ромів полягає в тому, що **розв'язання проблеми полягає не в самій наявності прав обох сторін** (наприклад, право ромів на житло проти права міста заборонити поселення); ба більше, йдеться про те, **щоб знайти спосіб збалансувати ці права, стати посередником у вгаму-**

ванні занепокоєнь обох сторін, зрозуміти відмінності у сприйнятті ромів і прийняти їхні права під час розробки сталої політики.

Мета полягає в тому, щоб досягти політики й рішень, які не ґрунтуються на виключенні однієї групи населення, а спрямовані на тривале покращення соціальної єдності у вашій громаді. Зрештою, місто, яке докладає зусиль для реалізації сталої політики, завжди найімовірніше має політичний успіх. У цьому сенсі ваш методологічний підхід до інтеграції ромів має бути потрійним: По-перше, зрозумійте, чому насправді існують проблеми, пов'язані з ромами. По-друге, ключовий фактор — оприлюднення проблеми й підвищення обізнаності людей про факти, а не про міфи, а також про складність інтеграції. Третім кроком має бути впровадження довгострокових і стійких рішень, заснованих на взаєморозумінні, балансі прав і захисті принципу недискримінації на практиці.

Пам'ятайте!

Практика показує, що політика, спрямована на захист прав ромів, це не остаточна ціль. Вона має фундаментальне значення для покращення життя у вашій громаді в цілому!

Знайти стійкі рішення для проблем, пов'язаних з інтеграцією ромів, не завжди легко, але це можливо. Численні приклади таких рішень наведено в наступному розділі.

ЧАСТИНА IV **Заходи реагування**

Програми підтримки місцевих органів влади від Ради Європи

Рада Європи у співпраці з Європейським Союзом створила інтеграційні проекти для ромів з метою підтримки та сприяння зусиллям місцевих органів влади шляхом створення нових ініціатив та/або оптимізації, кодифікації та консолідації наявних програм через найефективніше використання наявних ресурсів, стандартів, методології, мереж та інфраструктури Ради Європи.

Концепція ROMED-2

Концепція ROMED-2, Спільна програма Європейського Союзу та Ради Європи, започаткована у 12 державах-членах із різним складом і розміром ромського населення, використовує процеси посередництва, принципи належного управління та залучає місцеві органи влади для сприяння розширенню можливостей ромів і сприяння доступу до їхніх громадянських, економічних, політичних, соціальних і культурних прав.

Програма спрямована на встановлення стійкої взаємодії між членами ромської громади, професіоналами (медіаторами, фасилітаторами, тренерами, експертами, менеджерами) та організаціями громадянського суспільства. Одним із провідних принципів концепції ROMED-2 є те, що участь у місцевому врядуванні може бути ефективною лише тоді, коли вона відповідає контексту. Як наслідок, усі проекти потрібно адаптувати, щоб отримати переваги від різноманітності контекстів кожного обраного муніципалітету.

Методологія програми ROMED-2 систематизована в Керівництві та ресурсах ROMED-2 для національних і місцевих фасилітаторів, що розроблені міжнародною групою експертів і фахівців-практиків у сферах інтеграції ромів, освіти з прав людини, формальної та неформальної освіти й місцевого самоврядування.

Основні виклики пов'язані з потребою більшого часу для зміцнення довіри й розширення можливостей маргіналізованих громад. Ненадійна політична підтримка зі сторони місцевих рад також іноді була проблематичною. Проте ре-

зультати зовнішнього оцінювання програми у 2016 році показали, що програма вважається дуже актуальною. Групи громадських дій (CAG), які були створені, розглядаються як практичні школи активного громадянства, котрі підвищили залученість, навички участі та самооцінку членів, щоб тепер вони могли впливати на місцеву політику, а їхні пропозиції були враховані при складанні муніципальних планів у багатьох місцях. Попри те, що ці плани зовсім нещодавні, вони привели до розв'язання нагальних проблем у ромських громадах і до нових ініціатив у сферах інфраструктури, освіти, працевлаштування та послуг. Процес ROMED-2 отримав високу оцінку місцевої влади, оскільки він дав змогу дізнатися безпосередньо від ромських громад про їхні потреби. Органи місцевої влади цінують CAG як нових партнерів для розв'язання нагальних проблем. На сьогодні програма діє майже в 50 муніципалітетах, де працює понад 50 CAG.

✉ **Маркос Андраде**, менеджер програми

Agora Building, Office A4.08.V, Council of Europe, 1 Quai Jacoutot,

F - 67075 Strasbourg Cedex, France

Ел. пошта: marcos.andrade@coe.int

Телефон: (+33) 388413728

Вебсайт: <http://coe-romed.org/>

Програма ROMACT

ROMACT — це спільна програма Європейської Комісії та Ради Європи, яка реалізується в шести країнах ЄС, а станом на квітень 2017 року — у більше ніж 80 муніципалітетах. Її головна мета — подолати соціальну ізоляцію вразливих ромських громад і забезпечити їх і органи державної влади, які мають необхідні можливості для боротьби з бідністю і відчуженням, шляхом розробки та впровадження всеохопної політики, стратегій і послуг.

Методологія, що застосовується в програмі, включає чотири кроки, пов'язані з:

- 1) підвищенням обізнаності та посиленням прихильності місцевих органів влади до інтеграції ромів;
  - 2) узгодженням того, що необхідно зробити для покращення умов життя ромської громади;
  - 3) перетворенням планів дій місцевого розвитку в конкретні заходи та проекти;
  - 4) фінансуванням, впровадженням і моніторингом заходів і проєктів.
- Програма виконується на період від 18 до 22 місяців у кожному муніципалітеті.

До травня 2016 року 545 працівників державних адміністрацій і 735 муніципальних службовців пройшли навчання та інструктаж з питань, пов'язаних із плануванням і реалізацією заходів соціального залучення. Близько 2900 ромів взяли участь у зустрічах на рівні громад, щоб оцінити й визначити пріоритети потреб

своїх громад. Загалом 547 представників громади пройшли тренінги щодо роботи з державним управлінням. Крім того, відбулося 138 спільних зустрічей між групами CAG програми ROMACT і представниками місцевої влади, в яких взяла участь 1522 особи, щоб підготувати плани соціального залучення і переглянути або розробити Стратегії місцевого розвитку муніципалітетів. За цей період фасилітатори ROMACT на місцях зафіксували 350 зустрічей з представниками державного управління та 23 зустрічі з різними зацікавленими сторонами на місцевому і регіональному рівнях. До кінця травня 2016 року 32 муніципалітети в програмі ROMACT подали загалом 57 проєктів, які відповідали потребам соціальної інтеграції ромів, зазначеним у спільних планах дій / стратегіях місцевого розвитку. Окрім проєктів, поданих на фінансування із зовнішніх джерел, на кожному муніципальному рівні було реалізовано 133 коротко- та середньострокових заходів. У цих місцях процес підтримувався завдяки місцевій робочій силі, участі та внескам волонтерів, а також асигнуванням з місцевого муніципального бюджету. Ці ініціативи охоплювали такі теми, як працевлаштування шкільних і медичних посередників, покращення інфраструктури (будівель, доріг, вуличних ліхтарів тощо), прибирання і боротьба зі шкідниками, пов'язані зі здоров'ям кампанії та інформаційні послуги, працевлаштування молоді, покращений доступ до освіти (включаючи дошкільну освіту), культурна діяльність, видача майна і документів, що посвідчують особу.

ROMACT сприяє залученню та участі ромів, оскільки вони найкраще знають свої потреби. Ця участь також підвищує відповідальність самих ромів за процесом інклюзії, таким чином збільшуючи шанси, що цей процес підтримуватиметься з часом. Водночас участь неромів також має вирішальне значення для отримання підтримки, уникнення стигматизації ромів і сприяння взаємодії та співпраці між ромами й неромами на основі взаємних інтересів.

ROMACT створює передумови для сталого соціального залучення, сприяє стандартам належного управління й ефективним комплексним зусиллям щодо розвитку, що охоплює освіту, працевлаштування, охорону здоров'я, житло, міський розвиток і культуру. Це ілюстрація того, як робота над соціальною інтеграцією найбільш знедолених спільнот, зокрема ромів, дає людям можливість отримати доступ до своїх громадянських, економічних, політичних, культурних і соціальних прав.

Нещодавно розроблений транснаціональний компонент ROMACT (<http://coe-romact.org/about-romact-tcc>) покликає задовольнити потреби муніципалітетів, які бажають інтегрувати негромадян ромської етнічної приналежності з інших країн і полегшити їхню співпрацю з муніципалітетами їхнього походження для майбутніх конкретних дій щодо соціального залучення.

✉ <http://coe-romact.org/>Council of Europe, Office A4.21.C, Agora Building, 1 Quai Jacoutot,
F - 67075 Strasbourg Cedex, France

Ел. пошта: ana.oprisan@coe.int

Телефон: +33 (0) 3 90 21 56 83

Інтеграція в життя місцевої громади (включаючи житло та участь у політичному житті)

Інтеграція ромів має багато аспектів: створення безпечного житла з належними санітарними умовами, забезпечення соціальної та політичної участі та представництва ромської спільноти в громадському діалозі, доступ до освіти й працевлаштування та прийняття історії та культури ромів. Сьогодні місцеві та регіональні органи влади покликані враховувати всі ці фактори при розробці політики щодо інтеграції ромів. Наведені приклади демонструють шляхи реалізації інтеграції на практиці та нагадують владі про те, що навіть невеликі дії, які можна відтворити, можуть значною мірою допомогти досягти інклюзії цієї вразливої групи населення.

IL DADO (кубик): Житлова громада для ромських сімей, які походять із несанкціонованих поселень у Турині та прилеглих районах, Сеттімо Торінезе, Турин, ІТАЛІЯ

👤 *Населення: 349 103*

Підкреслюючи ефективність невеликих, але відтворюваних заходів, Il Dado — це проєкт, спрямований на поселення сімей румунських ромів. Основна мета — допомогти сім'ям вийти із системи самовільного поселення та стати на шлях, що веде до житла, соціальної та економічної емансипації.

Близько 2400 осіб з етнічних груп рома та сінті проживають сьогодні у місті Турин і 450 — у прилеглий провінції. Серед цього населення майже 50% складають неповнолітні. Дозволені поселення в місті можуть прийняти приблизно 900 осіб. Решта змушені жити в недозволених поселеннях з низькими стандартами гігієни й загрозою для здоров'я, що сприяє стану маргіналізації, з якого важко вирватися. Проєкт Il Dado, яким керує асоціація Terra del Fuoco за підтримки комуни Сеттімо Торінезе в місті Турин, виявляє сім'ї в недозволених поселеннях і пропонує їм можливість на ринку праці, кращої інтеграції неповнолітніх у суспільство та інтеграції на території.

Тоді сім'ї скеровуються до більшої автономії. Їм надаються спеціальні житлові рішення залежно від конкретного випадку. Провінція Турин підписала угоду з Terra del Fuoco та фінансує проєкт у розмірі 35 000 євро щорічно (2011–2014 рр.). Провінція також передбачила реконструкцію будівлі Il Dado. Фонд Compagnia di San Paolo профінансував проєкт двома траншами по 150 000 євро, спрямованих на оплату витрат на реконструкцію будівлі, що не використовувалася, і встановлення фотоелектричної системи в приміщенні. Залишок фінансування був наданий Cassa di Risparmio di Torino (Ощадним банком) для встановлення водонагрівача. У половині випадків обоє батьків досягали ситуації, коли вони мали стабільну роботу. Частина сімей досягла житлової автономії. Усі неповнолітні відвідують школу, причому рівень відвідуваності та успішність у деяких випадках вищі, ніж у їхніх італійських однолітків. Іншим позитивним результатом стала екологічна стійкість Dado: до 2010 року споживання електроенергії та природного газу в будинку Il Dado в обсязі 164 000 кВт/год на рік становило значну проблему. Проєкт Eco-Dado спрямований на зменшення впливу на довкілля, споживання і відносних витрат, а також на сприяння культурі поваги до довкілля. Завдяки цим заходам загальне споживання будинку Il Dado знизилося до 67 700 кВт/год на рік.

Будівельники провели навчання монтажу фотоелектричної системи. Загалом цей процес сприяв інтеграції ромської громади в італійське середовище, а також покращив якість життя мешканців Il Dado, зробивши будинок прикладом екологічної стійкості та економічного й соціального розвитку. Ключовими факторами цього успіху були безперервність, стабільні відносини з бенефіціарами в місцях їхнього походження, співжиття бенефіціарів і операторів і спільне планування індивідуальних дій. Terra del Fuoco припускає, що проєкти з мікроспільнотами краще починати з дрібномасштабної дії, а потім тиражувати в іншому місці, а не збільшувати розмір спільноти. Вони також наголошують на важливості роботи з джерелами фінансування із самого початку та забезпечення стабільних і продуктивних відносин з місцевою адміністрацією й іншими організаціями громадянського суспільства.

✉ **Città di Settimo Torinese**

Piazza Libertà 4

10136 Settimo Torinese, Italy

Телефон: (+39) 011 8028243

Ел. пошта: sindaco@comune.settimo-torinese.to.it

Вебсайт: www.terradelfuoco.org

Espace 16, Страсбург, ФРАНЦІЯ

 Населення: 271 782

Щоб покласти край створенню неформальних, антисанітарних і небезпечних таборів для дедалі більшого населення ромів у Страсбурзі, місто Страсбург разом із командою соціальної допомоги, що складається з членів Директорату солідарності та охорони здоров'я і представників партнерської організації асоціацій, вирішили створити тимчасове житлове приміщення для близько 20 ромських сімей, щоб допомогти їм інтегруватися в суспільство.

Прийнятий рішенням від червня 2011 року Espace 16 розташований на муніципальній землі в центрі міста (поруч із залізничним вокзалом) з легким доступом до громадського транспорту, послуг та інших зручностей, необхідних для інтеграції. Він складається з 26 вагончиків і будівель, в яких розміщені туалети, душові, пральні машини та кімната для зустрічей.

Двоє соціальних працівників з Horizon Amitié відповідають за надання соціальної допомоги, за повсякденне управління Espace 16 і за допомогу сім'ям у розв'язанні будь-яких адміністративних проблем. Переїжджаючи в Espace 16, сім'ї підписали договір, в якому встановлювали цілі інтеграції та правила функціонування цієї спільної зони. Проєкт враховує кілька аспектів інтеграції цих сімей. По-перше, повсякденне життя організує Conseil de Vie Social (CVS) — «комітет з питань життя громади», який забезпечує офіційну структуру для використання спільних частин об'єкта, а також для таких питань, як поведження з відходами, вирішення конфліктів та умов спільного проживання. Крім того, надається інформація про всі аспекти здоров'я, включаючи скринінг на туберкульоз, підвищення обізнаності про контрацепцію та захворювання, що передаються статевим шляхом, а також про гігієну зубів та охорону здоров'я. Також було поширено інформацію про французьку систему охорони здоров'я.

Щодо шкільного навчання дітей, то було налагоджено ефективне партнерство з національними органами освіти Франції. Тепер усі діти відвідують якусь зі шкіл у цьому районі. Було створено систему моніторингу навчання дітей у школі із залученням вчителів, батьків та асоціацій сусідів. Сім'ї отримують продовольчу допомогу від благодійних асоціацій, зокрема les Resto du Coeur. Така допомога забезпечує різноманітне харчування сімей. Нарешті, також пропонуються види дозвілля, наприклад, шоу, розважальні екскурсії для дітей і відвідування різноманітних місць, Європейського парламенту та інших європейських установ.

Незважаючи на численні труднощі, які виникли, наприклад, питання забезпечення фінансових ресурсів, оскільки відповідні люди не мали доступу до роботи, ве-

лика та постійно змінювана кількість людей із ромської громади, які проживають у Страсбурзі, та пошук відповідного місця на муніципальній землі, саме відданість муніципалітету і зв'язок з асоціаціями та родинами забезпечили проекту успіх. Наприклад, станом на березень 2012 року всі мешканці Espace 16 віком від 16 років були зареєстровані на уроки французької мови. Ці уроки також включали інформацію про основні правила життя у Франції та допомогу в підготовці до інтеграції у французьке суспільство та пошуку тривалої роботи. Понад 50% мешканців розуміли важливість цих уроків і регулярно відвідували заняття.

✉ Клемент Долісі

Parc Etoile 67100, Strasbourg, France

Телефон: +33 3 88 60 90 90

Ел. пошта: Clement.DOLISI@strasbourg.eu

Вебсайт: <http://www.strasbourg.eu/>

Формування міжетнічних організацій навколо місцевих потреб, Чантавір, Горгош, Ніш, СЕРБІЯ

👤 *Населення Чантавіра: 7178, Горгоша: 6325, Ніша: 186 222*

З метою заохочення більшої участі ромів в інститутах місцевого самоврядування і демократичних процесах, а також, щоб створити соціальне й політичне середовище, сприятливе для кращого розуміння проблем ромів у сербському суспільстві, у містах і районах Сербії були створені міжетнічні органи, які виявилися дуже ефективним у розв'язанні проблем, що стосуються місцевого ромського населення.

У місті Ніш, районі Горгош у Каніжі та кварталах Чантавір і Пешчара в Суботиці активісти ромських НУО очолили (через окремі ініціативи) формування міжетнічних організацій з метою покращення якості міжнаціональних стосунків на місцевому рівні шляхом збільшення участі місцевих ромів, серед іншого, у прийнятті рішень. Ці органи були корисними для того, щоб привернути увагу місцевих органів влади до проблем місцевих ромських громад і запобігти тому, що більшість населення звинувачувало місцеві ромські громади за незначні майнові злочини.

У той час як Закон Сербії про місцеве самоврядування вимагає створення Ради з міжетнічних відносин у муніципалітетах, де або одна національна меншина становить більше ніж 5% від загальної кількості жителів, або всі такі меншини

складають більше ніж 10% загальної кількості населення муніципалітету, міжетнічні органи, сформовані в Ніші та Пешчарі, дещо відрізняються від законодавчо уповноважених рад. У Ніші різниця в основному номінальна, оскільки сформований орган називається «Рада з прав людини та меншин» і включений до статуту міста.^{XLVII} У Чантавірі, Горгоші та Пешчарі, з іншого боку, були створені «Комісії з міжетнічних відносин» радше на рівні мікрорайону, а не на муніципальному рівні. Діяльність, спрямована на формування комісій з міжетнічних відносин у Чантавірі та Горгоші, була підтримана Фондом відкритого суспільства в Сербії.^{XLVIII}

Чітке (але не виняткове) націлювання на ромів і безпосереднє зосередження на їхній участі в процесах прийняття рішень і розробки політики були ключовими факторами успіху органів.

✉ Контактна інформація Центру YUROM

Осман Баліч, директор

Jovana Ristića 12/16, 18000 Niš Serbia

Телефон: +381 18 4246 940

Ел. пошта: yuromcentar@sbb.rs rec_ni@yahoo.com

Вебсайт: www.yuromcentar.org.rs

Житло для 50 сімей; Ендре, ФРАНЦІЯ^{XLIX}

 Населення: 4 000

Колишній мер міста Ендре доклав різноманітних зусиль, щоб прийняти 50 сімей, які прибули в місто після виселення з Нанта у 2013 році: акції солідарності, ініційовані адміністрацією, забезпечили житло, навчання та роботу для сімей. Значна частина населення залучена до інклюзії.

П'ятдесят ромських сімей прибули в Ендре після виселення з Нанта. Мер Жан-Люк Ле Дренн за допомогою своєї команди реалізував низку акцій солідарності: зібрали одяг і встановили засоби для забезпечення новоприбулих сімей електрикою та душем, кожна родина платила за цю послугу 50 євро на місяць. Він стверджував, що проблем з отриманням цих виплат від родин не було. Третина населення Ендре ставилася прихильно, третина не могла визначитися зі своїм ставленням, а третина була проти присутності ромів у місті, але було вирішено дозволити сім'ям залишитися і спробувати інтегрувати їх у громаду. Першим кроком було забезпечення дітей навчанням. В результаті ромські діти наздогнали інших дітей і тепер розмовляють французькою без акценту. Потім він пояснив, що їм довелося зосередитися

на шести сім'ях із 50, особливо через брак ресурсів. Місто купило мобільні будинки для шести сімей, а решту сімей переселили до муніципалітетів, які позитивно відреагували на проєкт переселення пана Ле Дренна. Мер навів приклад обміну та залучення населення і новоприбулих: було проведено кулінарні майстер-класи, де роми вчилися готувати французьку їжу, а французьки вивчали ромські страви. Пан Ле Дренн завершив свій виступ, підкресливши, що не можна сказати, що інтеграція неможлива. Більшість його «колег», навіть з однієї політичної родини, не вірили в проєкт і вважали, що з ромами неможливо мати справу чи інтегрувати їх. Ця думка була спростована, оскільки 50 ромських сімей були переселені в 11 муніципалітетів навколо Ендре. Однак пан Ле Дренн зазначає, що на жаль, цей позитивний досвід стосувався «лише» 50 сімей із 1000 ромів, які проживають у районі Нанта, причому 800 ромів все ще часто висилають або вони стають жертвами вимагань з боку румунської мафії.

✉ **Мерія Ендре**

Avenue de la Loire

44 610 Indre, France

Телефон: (+33) 2 40 85 45 85

Факс: (+33) 2 40 85 45 89

Проєкт забезпечення житлом та інтеграції громад РАЄ (роми, ашкалі та єгиптяни) у Джяковіці, Пейський регіон, КОСОВО¹

👤 *Населення:* 94.556

Муніципалітет Джяковіці, «Карітас» Косова та «Карітас» Швейцарії започаткували проєкт з покращення умов життя для спільноти РАЄ (роми, ашкалі та єгиптяни) у поселенні Алі Ібра та підвищення їхньої обізнаності щодо питань охорони здоров'я, освіти дітей, доступу до ринку праці та державних установ і служб.

Поселення Алі Ібра розташоване на південно-східній околиці муніципалітету Джяковіца. Воно існує з 1960-х років і налічує 140 сімей із 720 мешканця-

1. Будь-які посилання на Косово, не залежно від того, чи мова йде про територію, установи чи населення, слід розглядати відповідно до Резолюції 1244 Ради Безпеки Організації Об'єднаних Націй, без обмежень щодо статусу Косово

ми. Житлові умови в селищі Алі Ібра важкі. Тут існує багато проблем, як-от: протікання дахів, мокра підлога, відсутність теплоізоляції, погані вікна та зовнішні стіни, які створюють вологий, термічно недостатній і тому нездоровий клімат у приміщенні. Крім того, відсутність водопроводу та погана система каналізації призводять до нездорової гігієнічної ситуації. Ці умови приваблюють щурів і комах, і вони стали серйозною проблемою. Близько 48 будинків мають недостатнє водопостачання. З 1 вересня 2010 року по 31 травня 2014 року муніципалітет працював над досягненням таких цілей.

- I. Постійні та покращені умови проживання (сюди входить забезпечення індивідуальних будинків належними санітарно-гігієнічними умовами й технічною інфраструктурою, а також певною соціальною інфраструктурою, визначеною спеціальною оцінкою).
- II. Соціальна інтеграція РАЄ сприяла заходам з розбудови громади й доступу до освіти та медичних послуг на рівні муніципалітету (як пріоритет розглядалися потреби молоді та жінок).
- III. Нові можливості працевлаштування та можливості сталого доходу оцінюються та пропонуються цільовій групі.

✉ **Зв'язатися з нами**

Телефон: +381290328110

Факс: +381290396588

«Карітас» Косово в Джяковіці

Qendra e Komuniteteve Ali Ibra, 50000 Gjakovë
Headquarters Rr. Rexhep Bislimi 70000 Ferizaj

Інтеграція та захист ромських дітей

Ситуація з ромськими дітьми дуже тривожна, оскільки діти особливо вразливі та серед іншого, зазнають впливу поганого здоров'я, поганого житла, поганого харчування, ізоляції, дискримінації, расизму і насильства. Соціальна ізоляція ромських дітей часто пов'язана з відсутністю реєстрації народження та документів, що посвідчують особу, з низьким рівнем участі в дошкільній освіті та догляді, а також у вищій освіті, а ще з високим рівнем відсіву зі школи. Сегрегація становить серйозну перешкоду для доступу до якісної освіти. Приділення особливої уваги інтеграції

та безпеці дітей, а також сприяння і розвиток ранньої освіти критично важливі компоненти у подоланні нерівності й участі в ромських громадах.

Педагогічний нагляд за «мандрівними» дітьми через створення персоналізованого журналу, Діжон, ФРАНЦІЯ

 Населення: 151 212

Щоб забезпечити персоналізований доступ до освіти для дітей, школа Les Voyageurs («мандрівники») у Діжоні створила журнал для кожного ромського учня, який містить адміністративну інформацію та інформацію, пов'язану зі здоров'ям, юридичні дані та резюме з освітою та оцінкою навичок кожної дитини. Цей журнал може полегшити роботу ромських педагогів і прискорити процес інтеграції ромів в освіту і шкільне життя.

Процес базується на трьох основних стратегіях:

- Навчальні практики та практики побудови стосунків, які дозволяють дітям отримати (відновити) впевненість, заспокоюють їх і допомагають їм взяти відповідальність за результати шкільного навчання і визначити своє ставлення до школи.
- Надання документа (залікової книжки, журналу чи шкільної справи), призначеного для того, щоб надати батькам і різним учителям інформацію про рівень набуття дитиною компетенцій і знань з усіх шкільних предметів.
- Механізм передачі та оновлення документа, яким може займатися або адміністрація, або самі родини, залежно від рівня, змісту та цілей.

Журнал надає вчителю інформацію про основні сфери інтересів дитини й методи навчання, у той час як дитину запитують «як вона вчиться», «що в неї добре виходить і чому», «що їй подобається» і «що їй дається важко і чому» тощо.

Зокрема, книга складається з таких розділів:

- Адміністративні відомості про дитину (прізвище, ім'я, дата народження) та юридичні дані (обов'язкове навчання); інформація про різні школи, які відвідувала дитина (з метою налагодження контактів із залученими вчителями).

- Розділ, у якому викладено компетенції, очікувані в різних предметах; розділ про підручники та навчальні посібники, якими користується дитина; «дорожня карта» з переліком останніх робіт з читання та математики.
- Розділ для сімей під час реєстрації дитини в школі, який може містити різні практичні пункти (наприклад, чи можна дитині брати участь в шкільних екскурсіях) та іншу важливу інформацію (наприклад, щодо здоров'я).
- Розділ про значні досягнення, обрані разом з дитиною під час її оцінювання, і коментарі вчителів (персоналізовані проєкти, індивідуальний план роботи для дитини тощо), щоб полегшити ідентифікацію та диференціацію між конкретним освітнім матеріалом і аспектами, які сприяють загальному розвитку дитини.

✉ **Ecole "Les Voyageurs"**

Rue Django Reinhardt

21 000 Dijon, France

Телефон: +33 (0) 3 80 68 28 64

Кожна дитина — важлива: високоякісна освіта для всіх, Лестер, ВЕЛИКА БРИТАНІЯ

 Населення: 391 100

У Лестері, Велика Британія, «Бєбінгтон Ком'юніті Коледж» (Babington Community College) — це приклад навчального закладу, який впроваджує інклюзивну освіту, активно бере участь у покращенні результатів навчання для місцевої ромської громади, пропонуючи модифіковану навчальну програму та більш гнучкий графік, а також сприяє постійному спілкуванню з родинами дітей.

У цьому навчальному закладі дедалі більше частка учнів, що походять з чеських і словацьких ромів. Спочатку заклад зосереджувався на побудові стосунків між ключовими членами персоналу та учнями-ромами; розвивав довіру, вивчав дитячі історії та виділяв час на їхнє заслуховування. Модифікація навчальної програми та гнучкість щодо розкладу, відображення історії та культури ромів у школі та залучення батьків до школи відіграли й продовжують відігравати важливу роль в активізації та розвитку інтересу до навчання цієї групи. Тепер навчальний заклад хоче зосередитися на покращенні грамотності в рамках навчальної програми.

Школи в Лестері успішно приймали учнів з інших країн з невеликим досвідом вивчення англійської мови і допомагали їм швидко адаптуватися. Такий же успіх не був очевидним у новій ромській громаді. Відвідування школи було поганим, а прогрес дітей — повільним. Низький рівень грамотності, слабе здоров'я, низька самооцінка і бідність були ще одними труднощами, з якими мав зіткнутися навчальний заклад перед впровадженням програми. Однак, успішно повідомивши сім'ям про очікування в Бебінгтоні та переконавши ромських учнів, що успіх у навчанні — це їхнє право, а не право інших людей, персоналу навчального закладу вдалося подолати труднощі. Інклюзивний дух школи відіграв значну роль у цьому зростанні, як і видатна робота і зусиллями дуже досвідченої команди EAL (англійська як додаткова мова) у школі. З'являються обнадійливі ознаки цих зусиль: покращення відвідуваності, підвищення залученості та підвищення прагнень. Усе це відображає надзвичайну роботу школи. Інші школи та установи у Великій Британії та інших країнах зверталися до Бебінгтона за порадою щодо роботи з ромськими мігрантами.

✉ **Зв'язатися з нами**

Strasbourg Drive, Beaumont Leys, Leicester LE4 0SZ

Телефон: (+44) 116 222 1616

Факс: (+44) 116 222 1620

Ел. пошта: office@babington.leicester.sch.uk

Вебсайт: <http://www.babington.leicester.sch.uk/>

Захист та інтеграція вуличних дітей у Тирані, АЛБАНІЯ

 Населення: 418 495

Щоб зменшити та запобігти жорсткому поводженню з дітьми та їхній експлуатації, місцева влада запропонувала місце в Тирані, де організація Save the Children («Врятуймо дітей») відкрила денний центр, який пропонує сім'ям неформальну освіту, матеріальну підтримку, довідкову інформацію та розважальні заходи, а також психосоціальну підтримку.

Експлуатація, жорстоке поводження з дітьми та нехтування ними — давня проблема в Албанії. Щоб покращити цю ситуацію, організація Save the Children сприяла розробці ефективних програм захисту дітей та молоді. Мета — зменшення їхньої вразливості до експлуатації та торгівлі людьми. Цей проєкт, реалізований у 2009 році організацією Save the Children і нещодавно фінансований Представництвом ЄС в Албанії (у 2011 та 2012 роках), створив денний центр у приміщенні, наданому радою в Тирані. За кожен рік роботи центр обслуговував приблизно 300 дітей, які

перебували під ризиком жити й працювати на вулиці та бути жертвами експлуатації та жорстокого поводження, включно з торгівлею людьми. Оскільки діти ромів і єгиптян становлять більшість дітей, які живуть і працюють на вулиці, вони також — основна цільова група центру. Центр проводить роз'яснювальну роботу з виявлення дітей групи ризику і налагодження контакту з родинами дітей. Окрім цієї роботи з роз'ясненнями, послуги, які надає центр, включають допомогу при народженні та реєстрації актів цивільного стану, медичну підтримку та зарахування до школи. Водночас центр проводить навчання для надавачів послуг, які працюють з дітьми, котрі живуть і працюють на вулиці, та з їхніми родинами.

✉ **Save the Children, Албанія**

Телефон: (+355) 4 2261840 / 4 2261929 / 4 2266227

Факс: (+355) 4 2263 428

Ел. пошта: info.albania@savethechildren.org

Проект «Включення ромських дітей у дошкільну освіту», Скоп'є, ПІВНІЧНА МАКЕДОНИЯ

 Населення: 536 271

Розуміючи, що доступу до освіти досягти легше, коли спроби інтеграції починаються на дуже ранньому етапі, ця ініціатива спрямована на надання дошкільної освіти ромським дітям, таким чином готуючи їх до більш плавного переходу до місцевої шкільної системи.

Головні цілі проекту:

- I.** Збільшення кількості відвідувачів-ромів (459 ромських дітей) у державних дошкільних закладах у 18 муніципалітетах Північної Македонії.
- II.** Підвищення спроможності 908 батьків-ромів підтримувати й заохочувати розвиток та освіту дітей-ромів.
- III.** Поліпшення соціальних навичок і володіння македонською мовою 459 ромських дітей.
- IV.** Підвищення здатності вчителів і їхніх помічників боротися з упередженнями та стереотипами щодо ромів.
- V.** Поліпшення громадського усвідомлення проблем ромських дітей і залучення місцевої муніципальної влади до діяльності з їх вирішення.

Міністерство праці та соціальної політики (МПСП) реалізує цей проект у співпраці з Ромським освітнім фондом (РОФ) та органами місцевого самоврядування.

Серед інших партнерів проєкту — неурядові організації / окремі особи, ром-помічники вчителів і персонал дитячих садків. Зарахування дітей здійснюється на основі аналізу, проведеного на місцях неурядовими організаціями. Дитячі садочки як партнери в реалізації проєкту створюють повноцінне і сприятливе середовище для залучення ромських дітей до завдань проєкту. Дитячі садочки відповідають за денний догляд за дітьми та за реалізацію освітньої програми. Щоб забезпечити повну інтеграцію та легшу адаптацію дітей до дитячих садочків, МПСП залучило 17 ромів-помічників учителів. Кошти на повний день перебування в дитячому садку надають МПСП, органи місцевого самоврядування та РОФ. Основною проблемою став низький рівень поінформованості ромських батьків про важливість дошкільної освіти для їхніх дітей. Таким чином, постійна комунікація між різними зацікавленими сторонами та активна участь і залучення батьків виявилися запорукою успіху проєкту. Щорічно програма охоплює близько 460 ромських дітей.

✉ **Міністерство праці та соціальної політики**

Олександр Георгієвські, начальник відділу

Телефон: (+389) 2 3106 253

Факс: (+389) 2 3220 408

Ел. пошта: Aleksandar.Georgievski@mtsp.gov.mk

"Dame Gruev" 14, 1 000 Skopje North Macedonia

Доступ до освіти

Інтеграція починається з освіти! Освіта не тільки надає ромським дітям, молоді та дорослим знання і навички, необхідні для того, щоб бути активними громадянами й реалізовувати себе як особистості, але, зокрема, вона є ключовим елементом для ромських громад у боротьбі із соціальним відчуженням, з яким вони стикаються, та у поліпшенні їхнього економічного становища. Практики, які заохочують і полегшують доступ до освіти, життєво важливі для ромів, щоб вони мали змогу отримати доступ до соціальних, економічних і культурних прав, таких як доступ до житла, медичної допомоги та працевлаштування.

Забезпечення доступу ромських дітей до якісної інтегрованої дошкільної та обов'язкової освіти, Корча та Гірокастра, АЛБАНІЯ¹

 Населення Корчі: 75 994, Гірокастри: 25 301

Із січня 2008 року по березень 2013 року регіональні органи освіти Албанії, муніципалітети Корча та Гірокастра, організація Save the Children та інші неурядові організації тісно співпрацювали, щоб забезпечити якісну інклюзивну освіту для ромських дітей. Діяльність проєкту ґрунтувалася на цілісному підході, який залучав ромських дітей і батьків, передбачав тренінги для вчителів, а також пропагував вдосконалення політики на місцевому, регіональному та національному рівнях шляхом передачі досвіду й отриманих уроків Міністерству освіти.

У проєкті, який спільно фінансується Ромським освітнім фондом і Medicor і реалізується організацією Save the Children Албанія, взяли участь 780 ромських дітей (3–16 років) у Корчі та Гірокастрі та 193 вчителі, які працюють у початкових школах і дошкільних установах.

На першому етапі проєкту (2008–2011 рр.) була розроблена й розвинена модель включення дітей ромів / єгиптян у звичайну систему освіти. Діяльність проєкту включала тренінги для вчителів з культурно-чутливих методологій, шкільних матеріалів і позакласних заходів для виховання толерантності та культурного порозуміння, післяобідні допоміжні заняття з математики й албанської мови, а також позакласні заняття з історії, культури та традицій ромів. Забезпечення базових потреб, таких як харчування дітей у дитячому садку і транспорт, також сприяло мотивації сімей відправляти дітей в школу. Для сприяння співпраці між батьками та школою були найняті посередники з ромської / єгипетської громади.

На другому етапі проєкт додатково підтримував дітей, які закінчили базову освіту, з метою продовження вищої освіти або професійного навчання. Це виявилось вирішальним, щоб змотивувати молодших дітей залишатися в школі. Підготовка вчителів була вдосконалена, а навчальні модулі були розроблені у співпраці з університетами. Постійно надавалася допомога для контролю та оцінювання успішності дітей. Також важливою була тісна співпраця з НУО з питань лобювання та адвокації проєкту, щоб отримати підтримку на державному рівні, що може сприяти стабільності проєкту. Нарешті, ефективність проєкту залежала від моніторингу, оцінки й керівництва, наданого фасилітатором Ромського освітнього фонду в країні.

Попри перешкоди у вигляді політичної нестабільності та фінансові обмеження, саме завдяки відданості тих, хто бере участь у цій міжсекторальній співпраці на місцевому рівні, проєкт задокументував позитивні результати у збільшенні рівня зарахування та утримання дітей ромів / єгиптян у школах, сприяючи переходу від дошкільної до початкової освіти, підготовці вчителів до мультикультурного середовища в класі та підвищенню обізнаності та систематичному вдосконаленню політики включення ромів.

✉ **Save the Children, Албанія**

Ish Pallatet 1 Maji, Ndertesa 7 (Vila Lami), Rruga Mihal Popi
Tirana, Albania

Телефон: (+355) 4 226 1840

Вебсайт: <https://albania.savethechildren.net/news>

Клас-контейнер і шкільні медіатори, Гент, БЕЛЬГІЯ

👥 *Населення:* 248 358

У місті Гент (Бельгія) працюють шкільні медіатори, які допомагають шкільній адміністрації та ромським родинам краще співпрацювати. Також було встановлено класну кімнату-контейнер у таборі для мандрівників, де дітей навчають читати й писати нідерландською, французькою чи англійською мовами, а також як довше зберігати концентрацію, коли вони стикаються зі складними інтелектуальними завданнями.

Щоб подолати певні труднощі, пов'язані з браком знань мови, комунікації та інтелектуальних завдань, Гент підготував шкільних медіаторів, які самі мають внутрішньоєвропейське міграційне минуле, разом зі «звичайними» шкільними медіаторами. Медіатори не лише допомагають батькам подолати комунікативні бар'єри та стежити за тим, чим діти займаються у школі, а й запрошують батьків долучитися до шкільного життя: «Ми дуже відкрита школа, батьки можуть брати участь у шкільному житті, ми раді бачити їх у класі й хотіли б, щоб вони брали активну участь».

Але медіатори на цьому не зупиняються; вони також допомагають дітям брати участь у громадському житті після школи, залучаючи їх до спортивних клубів, музичних шкіл тощо. Тому ці посередники між сім'ями, громадою місцевості й шкільною командою називаються «містками» («brugfiguur»).

За цей проєкт Гент посів перше місце на п'ятому конкурсі Dosta!-Congress Prize (додаткову інформацію див. нижче).

✉ **Контактна інформація Відділу життя, соціального забезпечення та охорони здоров'я міста Гент**

Стефан Ванбрукховен, керівник відділу
Woodrow Wilsonplein 1, 9000 Gent, Belgium

Телефон: (+32) 9 266 76 76

Факс: (+32) 9 266 76 89

Ел. пошта: dep.samenlevenenwelzijn@stad.gent

Website: <http://bit.ly/2DycfQ5>

Майстер-класи для ромів-шкільних помічників і помічників вчителів; Вроцлав, ПОЛЬЩА^{LII}

 Населення: 628 589

З 2005 по 2011 рік муніципалітет Вроцлава організовував семінари для ромів, які працюють помічниками вчителів у польських школах, щоб покращити рівень освіти, боротися з тим, що багатьох представників ромської громади відсіють зі школи, а також підтримати вчителів і допомогти їм розпізнати особливі потреби учнів ромського походження.

Щороку проводилися чотириденні семінари для 15–20 ромів-шкільних помічників і 15 помічників вчителів. Семінар складався з модулів з психології, педагогіки, історії та культури ромів, мови ромів, системи освітнього права, профілактики наркоманії та аналізу актуальних проблем, у тому числі питань, пов'язаних з освітою. Усім учасникам були запропоновані додаткові матеріали, книжки, ігри, компакт-диски з ромською музикою, компакт-диски з мовним матеріалом Манчестерського університету і нещодавно опубліковані звіти, пов'язані з ромами. Нарешті, були організовані вечірні культурні заходи, такі як виставки, відвідування кіно, театру й опери, щоб інтегрувати учасників у місцеву культуру і допомогти їм побудувати неформальну соціальну мережу.

Семінари включали лекції, мозкові штурми, дискусії, презентації та робочі документи. Особливу увагу було приділено обговоренню таких тем, як практичні проблеми, з якими стикаються роми-помічники в школі під час роботи (зокрема, трудові договори для помічників, питання оплати праці, умови праці тощо). Команда ромів-помічників у школі працювала разом зі Спільною комісією уряду та органів влади національних меншин, щоб ініціювати гарантії безпечніших умов зайнятості для ромів-помічників (ста-

більні контракти, підвищені зарплати, можливості розвитку професійних навичок тощо).

Цей проєкт, що є частиною Урядової програми для ромської громади в Польщі на 2004–2013 рр., зумів створити командну атмосферу між ромами-помічниками в школі та вчителями-помічниками, незважаючи на наявні взаємні упередження з обох сторін; проєкт було відтворено в регіоні Мало-польща, де також є великий відсоток ромського населення.

✉ **Dom Spotkan im. Angelusa Silesiusa**

Йоанна Марзек

ul. W. Stysia 16a 53-526 Wroclaw, Poland

Телефон: (+48) 605 115 532

Ел. пошта: joanna.marzec@silesius.org.pl

angelus@silesius.org.pl

Служби охорони здоров'я

Погане здоров'я ромів і мандрівників тісно пов'язане із соціальними детермінантами здоров'я, оскільки ромське населення часто зазнає соціальної ізоляції та дискримінації та, як наслідок, стикається з перешкодами в доступі до медичної допомоги. Соціально-економічні, культурні та екологічні умови широко визнаються причиною нерівності у стані здоров'я серед ромів, що робить необхідним розробляти програми, які розширюють можливості ромів і підвищують інклюзивність основних послуг.

Комплексний підхід до охорони здоров'я та підтримки добробуту ромів, Неа-Іонія Волос, ГРЕЦІЯ¹¹¹

 Населення: 144 449

У відповідь на часті труднощі, які роми відчувають у доступі до соціальних послуг, місто Волос відкрило Ромський соціально-медичний центр в Алівері, що підвищило рівень навчання дітей у школі та призвело до 100% охоплення статусу громадянства і збільшення медичних оглядів.

Як підпроєкт загального проєкту «Місцеві ініціативи за зайнятість» (ТРА) Неа-Іонії-Магнезіасу за період з березня 2005 р. по червень 2009 р. проєкт реалізував ряд заходів, заснованих на підході того, що просування соціальних прав не може відбуватися в ізоляції. Стовпами проєкту стали соціальна інтеграція і догляд, профілактика і зміцнення здоров'я, дитяча творча діяль-

ність, житлова підтримка, залучення до ринку праці та створення простору для спілкування з питань ромів. Крім того, у контексті проєкту було створено «Місце зустрічі жінок», щоб заохотити жінок ромської громади вийти з дому, зустрітися одна з одною й обговорити питання, які їх хвилюють, такі як освіта дітей, зайнятість тощо.

Збільшення підтримки в адвокаційних діях допомогло соціальній інтеграції ромів шляхом просування пілотних справ до судів і, таким чином, забезпечення громадянства багатьох мешканців ромського походження, які через хронічну нестачу інформації не могли вимагати своїх громадянських прав. Ромський соціально-медичний центр в Алівері був першим соціальним і медичним центром, який співпрацював з грецьким омбудсменом, надаючи звіти про випадки нерівного поводження з ромами та провадячи діяльність на користь захисту ромів. Крім того, посилення мережевої діяльності призвело до формування Всегрецької мережі соціальних і медичних центрів (www.gromoffice.net), спрямованої на взаємне інформування та просування дій і найкращих практик, а також на ширшу публічність проєкту по всій країні. У співпраці з національним грецьким центром підтримки ромів також була реалізована ініціатива щодо підвищення рівня шкільного навчання і залучення батьків до неформальної освіти.

Вплив програми включає вражаюче збільшення охоплення ромських дітей початковою школою (з 35% до 85%). Усім дітям шкільного віку зроблені щеплення, які вони не могли отримати лише коштом родини. Що стосується житла, то було підтримано понад 500 заявок на отримання кредиту на основне місце проживання в рамках спеціальної програми ромського житла. Понад 350 бенефіціарів позики були затверджені Міністерством внутрішніх справ у районі Волос. І останнє, але не менш важливе, статус громадянства жителів околиць Волоса забезпечено на 100%.

✉ **Муниципалітет Волос**

Телефон: (+30) 24213-50173 /174 /122

Ел. пошта: snikifou@volos-city.gr

Salute senza esclusione / інклюзивне здоров'я, Рим, ІТАЛІЯ^{LV}

 Населення: 2,868 млн

Цією кампанією муниципалітет Риму, «Карітас» Рим і вісім інших місцевих неурядових організацій, а також регіон Лаціо та п'ять відділень місцевого відділу охорони здоров'я (ASL) мають на меті покращити стан здоров'я місцевого ромського населення шляхом збільшення охоплен-

ня вакцинацією, покращення доступу до основних медичних послуг, медичної освіти й підготовки медичного персоналу.

Оператори спочатку визначали цільову групу за допомогою перепису населених пунктів. Конкретні заходи були заплановані після збору інформації про територіальний розподіл медичних послуг (надаються кожною місцевою медичною установою). Основні заходи стосувалися таких аспектів.

- Орієнтація на послуги у сфері охорони здоров'я (цільовій групі було запропоновано звернутися до відповідних служб охорони здоров'я), особливу увагу слід звернути на вагітних жінок і дітей, які не були щеплені.
- Медична освіта. Була розповсюджено та роз'яснено листівка під назвою *Scegli la Salute* («Обирай здоров'я»). Листівка була перекладена румунською і сербською мовами та містила інформацію про профілактику інфекційних і хронічних захворювань і пропаганду здорового способу життя серед дітей і дорослих.
- Підготовка медичного персоналу. Було організовано дводенний семінар, який розпочався з оцінювання знань персоналу за допомогою попереднього тестування. Проєкт фінансувався через приватні соціальні, державні кошти й кошти ЄС, зокрема, кошти церкви від CEI (*Conferenza Episcopale Italiana*), Фонду європейської інтеграції (EIF) та Міністерства охорони здоров'я. Регіони та муніципалітети надали технічну допомогу.

У результаті створення широкої мережі приватно-державного сектору, ноу-хау організації «Карітас» Рим (яка розпочала перші заходи в 1987 році) і багатопрофесійної команди (лікарі, антрополог, психолог і ромський посередник), вдалося досягти цілей проєкту. Крім того, проєкт сприяв більшій готовності до співпраці з цільовою групою з боку місцевих підрозділів охорони здоров'я (ASL). Як наслідок, моніторингу стану здоров'я ромів і наданню послуг сприяли конкретні ініціативи, вжитим ASL, які раніше не були заплановані. Проєкт привернув увагу МОЗ, яке поширило його ще на п'ять міст: Мілан, Палермо, Мессіна, Флоренція і Тренто. Нарешті, проєкт можна відтворити у двох основних аспектах: навчання медичного персоналу і медична освіта.

✉ **Area sanitaria Caritas di Roma**

via Marsala, 103 - 00185 Roma, Italy

Телефон: (+39) 6 4454791

Факс: (+39) 6 4457095

Ел. пошта: area.sanitaria@caritasroma.it

✉ **Caritas Diocesana di Roma**

Piazza S. Giovanni in Laterano, 6 - 00184, Italy

Телефон: (+39) 6 69886424

Факс: (+39) 6 69886489

Вебсайт: www.caritasroma.it✉ **GrIS-Lazio c/o Società Italiana di Medicina delle Migrazioni**

S.I.M.M.

Телефон: (+39) 6 4454791

Факс: (+39) 6.4457095

Вебсайт: www.simmweb.itЕл. пошта: info@simmweb.it

Інтеграція в ринок праці

Визнайте економічний вимір інтеграції ромів! Доступ до ринку праці — ключовий аспект соціальної інтеграції та розширення економічних можливостей ромів. Відсутність формальної освіти та професійної підготовки, бідність, дискримінація в робочому середовищі та неповага до культурних відмінностей — серед причин того, чому безробіття все ще залишається однією з головних проблем для ромського населення. Відкриття ринку праці для ромів, підвищення їхніх традиційних навичок і здібностей шляхом пропозиції навчання і заохочення їхньої конкурентоспроможності мають бути пріоритетними для місцевих і регіональних органів влади.

Професійне навчання для молодих людей, які зазнають труднощів ECCOFOR, Доль, Франш-Конте, ФРАНЦІЯ^{LVI}

 Населення: 25 384

Щоб дати можливість молодим людям із різним походженням, у тому числі ромам і мандрівникам, стати інтегрованими членами суспільства і запропонувати їм професійні перспективи для їхнього майбутнього, ECCOFOR створив «виробничу школу», яка поєднує технічне персоналізоване професійне навчання (з металообробки та роботи з шинами) у справжніх робочих умовах із сильною прихильністю волонтерів із сектору освіти.

ECCOFOR, французька асоціація з соціальною метою створення зв'язків, мереж, можливостей для обміну і навчання, яка пропонує навчання для покращення соціальної інтеграції, спочатку розмістила підлітків у професійно-технічній школі з квітня по червень, щоб підтвердити заплановану реєстрацію кожної молоді людини у школі на навчальний рік, який починається у прийдешньому вересні.

Тривалість навчання становить 10 місяців. Воно відкрите для всіх учнів віком від 14 до 18 років, які бажають навчитися ручної роботи. Фінансування проєкту складається на 60% від виробництва товарів або послуг; 20–30% від податку на учнівство (плюс спонсорські та добровільні внески); та від 10 до 20% від дотацій обласної ради на фінансування професійно-технічного навчання. Важливими перевагами методу цього проєкту було активне агітування місцевих фірм з метою отримання чіткого уявлення про їхні професії та поточні або потенційні потреби в робочій силі, а також систематичне відображення робочих місць і місцевих роботодавців. Учасники отримують сертифікат із зазначенням рівня кваліфікації, який стане паспортом для початку трудового життя.

✉ ECCOFOR

Juralternance

8, rue Marie Joseph Jacquard 39100 Dole, France

Телефон: (+33) 9 80 90 37 05

Ел. пошта: contact@eccofofr.fr

Створення робочих місць, Спішський Гргов, СЛОВАЧЧИНА^{LVII}

👤 *Населення: 1 333*

У Словаччині мер Спішського Гргова подає приклад іншим. Завдяки створенню робочих місць через муніципальну фірму місцева ромська громада має один із найнижчих рівнів безробіття в країні, а отже, поступово покращує свої соціально-економічні умови.

Керуючись почуттям справедливості та прагматизму, мер дав ромам роботу та, своєю чергою, допоміг протистояти віковим упередженням про те, що ромська меншина — лінива, не хоче працювати й не здатна до інтеграції. «З працевлаштуванням життя ромів покращилося, і ми всі маємо вищу якість життя», — каже Владимир Ледецький, показуючи головне досягнення своїх зусиль — «муніципальну фірму», сукупність малих підприємств, якими керує мерія, з реінвестуванням прибутку для створення нових робочих місць. Сьогодні близько 50% ромського населення Спішського Гргова працює легально, що робить рівень безробіття серед ромів у місті набагато нижчим, ніж середній по країні. І, мабуть, найпоказовішим для стану співіснування в Словаччині є те, що місто продовжувало зростати з приблизно 600 жителів наприкінці 1990-х до 1600 сьогодні. Рівень зарахування до місцевої початкової школи також зріс як серед учнів ромської національності, так і серед учнів неромської національності. Близько 54% учнів школи — роми та 46% — нероми.

Спочатку мер виділив п'яту частину міського бюджету на «муніципальну фірму» для працевлаштування ромів. У фірмі працює від 50 до 100 ромів, залежно від сезону. Вони будують будинки та споруди, обробляють деревину і працюють у муніципальному фітнес-центрі та басейні. Ця концепція справила великий вплив на все місто, яке стало національною моделлю. Сюди завітало посольство США, європейські чиновники, громадські організації та багато мерів. Торік його визнали найкращим селом Словаччини. Багато хто переїхав сюди з сусіднього більшого міста Левоча, тому що земля тут дешевша, а школа — краща. Утім, ця ініціатива ще триває, оскільки напруга залишається. Переважна більшість ромів продовжують професійну освіту після початкової школи, тоді як нероми, як правило, готуються до вступу в університет. Лише за кілька миль від цього міста є ромське поселення, де багато мешканців не мають водопроводу і де для найменших учнів створено окрему школу, що дехто вважає формою сегрегації. Хай там як, але «У свідомості людей відбувся прогрес, — каже директор початкової школи в Спішському Гргові Петер Стразік. — Ми виросли та стали більш зрілими з точки зору взаємовідносин та інклюзивності».

✉ **Obecný úrad Spišsky Hrhov**

SNP 10, 053 02 Spišsky Hrhov, Slovakia

Ел. пошта: spissky.hrhov@vmnet.sk

Телефон / факс: (+421) 53 4592 238

Боротьба з антициганізмом та підвищення обізнаності про ромську культуру / ідентичність

Антициганізм — одна з найбільш руйнівних сил, які перешкоджають соціальній інтеграції ромів, оскільки воно стигматизує ромів у суспільній уяві та може породжувати дуже широкий спектр дискримінаційних практик. Воно виходить за рамки тих окремих ромів, які можуть бути жертвами або зазнавати жорстокого поводження. Його можна побачити в тому, як усе суспільство ставиться до ромів, формуючи проблеми від рівня розробки законодавства і політик до повсякденного життя в громаді. Тому в цьому розділі висвітлюються і підтримуються установи, кампанії та політики, які заохочують відкритий діалог, підвищують обізнаність громадськості та борються з наявними стереотипами щодо ромського населення.

Беріть участь!

Декларація мерів та окремих місцевих і регіональних представників держав-членів Ради Європи проти антициганських настроїв

Конгрес місцевих і регіональних влад Ради Європи прийняв «Декларацію мерів та окремих місцевих і регіональних представників держав-членів Ради Європи проти антициганських настроїв» під час 32-ї сесії в березні 2017 року. Декларацію представили Джон Вармішем, речник Конгресу з питань ромів, і Валеріу Ніколае, спеціальний представник Генерального секретаря Ради Європи з питань ромів (SRSG).

У декларації мери зобов'язуються захищати права людини й демократичні принципи та відмовлятися від усіх форм дискримінації, насильства, переслідувань, розпалювання ненависті та ворожих висловлювань щодо ромів і мандрівників, а також будь-яких інших форм антициганізму. Вони також зобов'язуються утримуватися від будь-яких форм політичного союзу чи співпраці на всіх рівнях з будь-якими політичними партіями або місцевими й регіональними органами влади, які підбурюють або намагаються розпалювати расові чи етнічні забобони й расову ненависть.

Подальша інформація:

www.coe.int/congress-roma-declaration

Рада і культурний центр сінтів і ромів, Гайдельберг,^{LVIII} НІМЕЧЧИНА

 Населення: 154 715

Задовольняючи потреби й розв'язуючи питання регіонального німецького населення сінті та ромів і водночас сприяючи й захищаючи ромську культуру, Центральна рада та Документальний і культурний центр німецьких сінті та ромів у Гайдельберзі^{LIX} практично втілили боротьбу проти антициганізму, захищаючи права і свободи ромського населення, одночасно підвищуючи обізнаність про їхню історію та культуру.

У 1982 році самі сінті та роми заснували Центральну раду німецьких сінті та ромів, головну організацію 17 регіональних організацій. Розташована у Гайдельберзі, вона представляє німецьких сінті та ромів і працює за рівне ставлення та участь у політиці, а також за підтримку їх як меншин.

У старому місті Гайдельберга також розміщено Документальний і культурний центр німецьких сінті та ромів, місце зустрічі та діалогу і дім багатой ромської культури, за підтримки міста Гайдельберг. Центр організує екскурсії, покази, виставки, лекції та концерти. Крім того, центр — це місце пам'яті жертв націонал-соціалістів. Зокрема, Голокост сінті та ромів оцінюється в єдиній постійній виставці такого роду у світі, що робить центр важливим музеєм сучасної історії та місцем історичної пам'яті. Головне завданням центру — документувати історії сінті та ромів у Німеччині та Європі, яка налічує понад 600 років.

Хоча спочатку Центральна Рада була створена проти волі німецького уряду, вона розвинула постійний діалог з Федеральним урядом Німеччини й регіональними органами влади. Зокрема, земля Баден-Вюртемберг заснувала місцеву раду у справах сінті та ромів, яка може діяти як платформа в межах Баден-Вюртемберга для обговорення всіх справ, що стосуються місцевого ромського населення. Зрештою земля Баден-Вюртемберг і федеральна державна асоціація сінті та ромів підписали державний контракт (Staatsvertrag) для захисту їхніх прав.

✉ **Zentralrat Deutscher Sinti und Roma**

Bremeneckgasse 2, 69117 Heidelberg, Germany

Телефон: (+49) 6221 981102

Телефакс: (+49) 6221-981190

Ел. пошта: zentralrat@sintiundroma.de

Муніципальна рада для ромів; Барселона, ІСПАНІЯ

 Населення: 1,6 млн

З метою діяти як стабільна платформа для сприяння діалогу і дебатом щодо питань ромів, їхньої історії та культури, Муніципальна рада ромів (Consell Municipal del Poble Gitano a Barcelona) була створена в Барселоні в 1998 році та спільними зусиллями призвела до створення у 2015 році місцевої стратегії для ромського народу в Барселоні.^{LXI}

Створена в 1998 році Муніципальна рада циган Барселони (CMPGB) діє як стабільна платформа для діалогу й обговорення питань, пов'язаних із покращенням добробуту та якості життя ромів у місті. Головні цілі ради:

- сприяти діяльності, що стосується ромської культури;
- просувати ініціативи по боротьбі з расизмом і антициганізмом;
- стимулювати участь;
- забезпечити, щоб муніципальна програма дій включала конкретні заходи для ромського населення

Рада формулює реалістичні та життєздатні пропозиції і водночас діє як стабільний співрозмовник, щоб зробити видимими потреби, особливості та виклики циган, які дивляться у майбутнє.

На оперативному рівні рада організована у дві робочі групи: робоча група для заходів і робоча група для ромської стратегії. Перша мета — працювати над популяризацією та підготовкою таких заходів, як Міжнародний день ромів чи акція пам'яті жертв Голокосту, а друга — виконувати дії місцевої стратегії. Місто Барселона також докладає зусиль для просування ромської культури та ідентичності, як способу боротьби з наявними стереотипами й упередженнями щодо ромів. Наприклад, у 2016 році в рамках Міжнародного дня ромів у Барселоні відбувся тиждень заходів, присвячених популяризації ромської культури, багато з яких проходили в громадських і туристичних місцях.

✉ **Consell Municipal del Poble Gitano de Barcelona**

Passeig de Sant Joan, 75 08009 Barcelona, Spain

Телефон: (+34) 932 562 017

Вебсайт: <http://bit.ly/2p0bohP>

Компанія Dosta! (Досить!) — приклад Риму, Мілана, Неаполя та інших міст, ІТАЛІЇ

👤 *Населення Риму: 2,8 млн, Мілану: 1,3 млн, Неаполя: 983 755*

Dosta!, ромське слово, що означає «досить», — це просвітницька компанія Ради Європи, мета якої — наблизити неромів до ромських громадян. В Італії компанія співпрацювала з італійським UNAR (Ufficio Nazionale Antidiscriminazioni Razziali) для організації таких проєктів, як дискусійні панелі, виставки, концерти та публічні дебати в 40 містах з метою підвищення обізнаності ЗМІ та громадянського суспільства в

цілому. Кампанія Dosta! вже реалізована у 18 країнах.

UNAR створив технічну комісію для постійної координації з асоціаціями та федераціями ромів і синті. Ця група збиралася кілька разів, розробляючи основні профілі кампанії, збираючи ідеї, проекти та ініціативи, які будуть організовані по всій країні, включаючи навчання журналістів, ініціативи з підвищення обізнаності в 40 містах, ініціативи з підвищення обізнаності в школах і відеорекламу. Крім того, у 2011 році під час заходу ROMNEWS у Римі, Мілані та Неаполі були проведені навчальні курси для професійних журналістів зі значною присутністю італійського національного телебачення та провідних газет. Загалом 40 італійських міст були залучені до публічних виставок, концертів, культурних і спортивних подій, театральних постановок і публічних дебатів між ромськими асоціаціями та місцевою владою. На рівні школи було здійснено розповсюдження інструментарію з відео та фільмами, які пропонують більше знань про ромів. Були створені телевізійна реклама та рекламні ролики, які транслювались на національному телебаченні та на відеоекранах на станціях метро і в автобусах деяких міст. Окрім Ради Європи та UNAR, учасниками були організації громадянського суспільства, зокрема ромські, та Міжміністерська група (Cabina di regia), спільно створена міністром міжнародного співробітництва та інтеграції з міністром праці та соціальних справ, міністром внутрішніх справ, міністром охорони здоров'я, міністром освіти, університетів і досліджень та міністром юстиції.

✉ **Ufficio Nazionale Antidiscriminazioni Razziali**

Via della Ferratella in Laterano, 51

00184 Roma, Italy

Телефон: (+39) 6 6779 2267

Факс: (+39) 6 6779 2272

Ел. пошта: unar@unar.it

segreteriaunar@governo.it

Беріть участь!

Dosta! Досить! Звільніться від упереджень, познайомтеся з ромами!

Просвітницька кампанія Dosta! була реалізована в Албанії, Боснії та Герцеговині, Чорногорії, Республіці Сербія та «колишній Югославській Республіці Македонія» у 2006 та 2007 роках. Оскільки вона викликала інтерес інших держав, у період з 2008 по 2010 рік вона була запущена в Україні, Молдові, Італії, Румунії, Хорватії, Словенії, Латвії, Болгарії та Франції.

Крім того, муніципалітети можуть брати участь у конкурсі на премію Dosta! Конгресу для муніципалітетів. Її організовує фонд Dosta! кампанії та Конгресу місцевих і регіональних органів влад Ради Європи в рамках поточної роботи щодо посилення ролі місцевих органів влади у сфері захисту прав ромів і меншин. Конкурс відкритий для муніципалітетів і місцевих органів влади держав-членів Ради Європи, які реалізували проєкти, спрямовані на ромське населення. Премія Dosta! Конгресу присуджується трьом муніципалітетам, чії творчі та інноваційні ініціативи найбільш ефективно забезпечують різноманітність життя громади й активну демократичну участь ромів.

У 2017 році три міста були нагороджені під час церемонії нагородження 6-ї Премії Dosta! Конгресу, яка збіглася зі святкуванням 10-ї річниці Премії з нагоди 33-ї сесії Конгресу. Перше місце зайняв муніципалітет Шишли (Туреччина), друге місце — Волос (Греція), третє — Глівіце (Польща).

Подальша інформація:

<http://www.dosta.org>

<http://www.roma-alliance.org/en/>

ЧАСТИНА V Рекомендації

СПРИЯННЯ ІНТЕГРАЦІЇ У ЖИТТЯ МІСЦЕВОЇ СПІЛЬНОТИ

- **ЗАЛУЧАЙТЕ** громадян-ромів індивідуально та колективно до всіх рішень, які стосуються їхньої ситуації, також залучайте місцеве населення до пошуку виходу.
- **ХАЙ РОМСЬКІ ГОЛОСИ БУДУТЬ ПОЧУТІ!** Створіть міжжетнічні органи та ромські муніципальні ради у вашій громаді, щоб посилити політичну участь ваших ромських громадян.
- **ПОКЛАДІТЬ КРАЙ** недозволеним, небезпечним і антисанітарним поселенням! Забезпечити інклюзивні житлові рішення з відповідними санітарними умовами, технічною та соціальною інфраструктурою

ЗАХИСТ ТА ІНТЕГРАЦІЯ РОМСЬКИХ ДІТЕЙ

- **ЗАПРОПОНУЙТЕ** ромським дітям безпечний простір і запобігайте жорсткому поводженню з дітьми та їхній експлуатації шляхом організації денних центрів, неофіційних курсів і легшого доступу до дошкільної освіти в тісній співпраці з сім'ями дітей.
- **ПОДОЛАЙТЕ** соціальне відчуження, забезпечивши кожній дитині свідоцтво про реєстрацію народження, документи, що посвідчують особу, та медичні книжки, а також відстежуючи їхні навички за допомогою оцінювання та відповідних документів, що підтверджують рівень освіти.

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КРАЩОГО ДОСТУПУ ДО ОСВІТИ

- **МИСЛІТЬ НЕСТАНДАРТНО**, коли йдеться про освіту! Залучайте різні сектори до розробки політики, пов'язаної з освітою, навчайте освітніх медіаторів і вчителів, забезпечуйте базові послуги, такі як обіди та транспорт, розгляньте не такий навантажений розклад і скоригуйте навчальну програму відповідно до потреб ромських дітей.

- **ЗАЛУЧАЙТЕ** дітей та їхніх батьків до пошуку шляхів розвитку.
- **ВІДСТЕЖУЙТЕ** та оцінюйте прогрес учнів, щоб покращити рівень освіти й запобігти відсіву, а ще щоб підтримати випускників у прагненні здобути вищу освіту чи професійну підготовку, таким чином дозволяючи їм мотивувати й бути прикладом для наслідування для молодших школярів.
- **РЕАЛІЗОВУЙТЕ** необхідні дії для забезпечення доступу до дошкільної освіти, оскільки доступ до освіти на ранньому етапі зробить перехід до шкільного навчання більш плавним.

ПОКРАЩЕННЯ ДОСТУПУ ДО ОСНОВНИХ МЕДИЧНИХ ПОСЛУГ

- **ЗРОБІТЬ ТАК**, щоб ваші місцеві системи охорони здоров'я забезпечували справедливе ставлення, враховуючи особливі потреби ромського населення, і пропонували спеціалізовану підготовку вашому медичному персоналу.
- **АКТИВІЗУЙТЕ** свої медичні послуги, забезпечте ромам медичні огляди й охоплення вакцинацією, оскільки міцне здоров'я — це перший крок до запобігання бідності та соціальної ізоляції.

ПОСИЛЕННЯ ІНТЕГРАЦІЇ НА РИНКУ ПРАЦІ ТА В ЕКОНОМІЦІ

- **ЗАПРОПОНУЙТЕ** ромам «паспорт» до трудового життя, забезпечуючи професійне навчання, щоб підготувати їх до майбутньої роботи й дати можливість майбутнім роботодавцям оцінити їхні навички.
- **ЗАЙНЯТИСТЬ** — це запорука фінансової стабільності ромів і водночас покращення якості життя всієї вашої громади! Розгляньте можливість створення робочих місць для ромів з урахуванням їхніх навичок та інтересів, у тому числі традицій.

БОРТЬБА З АНТИЦИГАНІЗМОМ ТА ПІДВИЩЕННЯ ОБІЗНАНОСТІ

- **РОЗРОБІТЬ** і реалізуйте стратегію нульової терпимості до антициганізму.
- **РУЙНУЙТЕ БАР'ЄРИ**, спричинені стереотипами й упередженнями, шляхом реалізації проєктів, як-от кампаній, дискусійних панелей і виставок, щоб підвищити обізнаність громадськості щодо ситуації ваших громадян-ромів.

- **ПРОПАГУЙТЕ** історію і культуру ромів та інтегруйте їх у свою постійну місцеву культурну програму, наприклад, шляхом включення культури ромів до постійної експозиції у ваших музеях або через відкриття культурного центру, присвяченого ромській культурі, для боротьби із сегрегацією, стигматизацією та маргіналізацією шляхом демонстрації нашої спільної історії.

ЧАСТИНА VI **Довідкові тексти та додаткова література**

Дослідження мобільності, міграції та бідності в Європейському Союзі

Фінальний звіт (березень 2014):

<http://bit.ly/URLADDRESS>

Центр європейських політичних досліджень (CEPS)

Боротьба з інституційним антициганізмом: Відповіді та перспективні практики в ЄС та окремих державах-членах (травень 2017):

<http://bit.ly/URLADDRESS>

Публікації Агентства Європейського Союзу з основних прав (FRA) про ромів:

<http://bit.ly/URLADDRESS>

— ЛГБТІ

ЧАСТИНА I **Визначення**

Розуміння того, що саме означає «ЛГБТІ»², — перший крок не лише до належного використання цього терміну у вашому публічному дискурсі, але й до розробки ефективної інклюзивної політики щодо ЛГБТІ. ЛГБТІ — загальний термін, що створений з перших літер слів **Л**есб'янки, **Г**еї, **Б**ісексуали, **Т**рансгендери та **І**нтерсексуали. Нижче наведено конкретне визначення кожної категорії.^{LXII}

Лесб'янки — жінки, які встановлюють сексуальні та пристрасні стосунки з жінками.

Геї — чоловіки, які встановлюють сексуальні та пристрасні стосунки з чоловіками.

Бісексуали — чоловіки та жінки, яких приваблюють обидві статі, і вони мають сексуальні стосунки з обома статями.

Трансгендери — також люди третьої статі, це люди, які ідентифікують себе не тією гендерною ідентичністю, яка була присвоєна їхній біологічній статі при народженні; або люди, які вважають свою стать більш мінливою, ніж це дозволяє

суто чоловічі чи жіночі гендерні категорії.

Інтерсексуали — люди, народжені з хромосомними, гормональними рівнями або статевими характеристиками, які не відповідають прийнятому стандарту «чоловічих» або «жіночих» категорій для статевої або репродуктивної анатомії. Це може бути очевидним при народженні або проявитися пізніше. Інтерсексуальна особа може ідентифікувати себе як чоловік чи жінка або ні як чоловік, ні як жінка. Статус інтерсексуальності не стосується сексуальної орієнтації чи гендерної ідентичності: інтерсексуальні люди відчувають той самий діапазон сексуальної орієнтації та гендерної ідентичності, що й неінтерсексуальні люди.^{LXIII} Інтерсексуальність може набувати різних форм й охоплювати широкий діапазон умов.

Усі ці групи людей мають одну спільну рису — їм часто відмовляють у рівному ставленні щодо їхньої гідності та прав у порівнянні з іншими громадянами. ЛГБТІ часто стають жертвами **дискримінації, соціальної ізоляції**

2. У міжнародному масштабі, коли йдеться про проблеми ЛГБТІ, стає звичним використовувати термін СОПССО: «Сексуальна орієнтація, гендерна ідентичність / самовираження та статеві ознаки»

та насильства через свою **сексуальну орієнтацію** чи **гендерну ідентичність**. Це — прояви **гомофобії** та/або **трансфобії**.

Тому вкрай важливо розуміти точне значення термінів «сексуальна орієнтація», «гендерна ідентичність», «гомофобія та/або трансфобія», щоб мати можливість чітко встановити пов'язану з ними дискримінацію й ефективно їй протидіяти.

Сексуальна орієнтація означає здатність кожної людини відчувати глибокий емоційний, пристрасний і сексуальний потяг до осіб іншої статі (гетеросексуал), тієї самої статі (гомосексуаліст, лесбіянка, гей) або більше, ніж однієї статі (бісексуал), а також відповідно мати інтимні та сексуальні стосунки з ними. **Гендерна ідентичність** відноситься до глибоко відчутного індивідуального досвіду людини щодо статі (гендеру), який може відповідати або не відповідати статі, визначеній при народженні, і включає в себе особисте відчуття тіла та інші прояви статі (гендеру) (тобто «гендерне вираження»), такі як одяг, мова та манери^{LXIV}. Нарешті, згідно з визначенням, наданим ООН^{LXV}, **гомофобія** — це ірраціональний страх, ненависть або відраза до лесбіянок, геїв або бісексуалів, а **трансфобія** — **те ж саме** — ненависть, страх або відраза — до трансгендерних людей. Термін гомофобія часто використовується у всеохоплюючому значенні для позначення страху, ненависті та відрази до ЛГБТІ загалом.

Завжди пам'ятайте, що сексуальну орієнтацію та/або гендерну ідентичність людини неможливо змінити! Спроби змінити чиюсь сексуальну орієнтацію можуть бути травматичними та призвести до порушення прав людини. Однак, що може і має змінитися, так це негативне соціальне ставлення, яке спричиняє стигматизацію, відчуження та порушення прав людини членів вашої ЛГБТІ спільноти!

Кілька прикладів гомофобної поведінки, з якої часто стикаються ЛГБТІ:

- «Побиття геїв» і фізичне насильство, включаючи сексуальне насильство
- Пов'язування гомосексуалізму з педофілією
- Зневажливі коментарі, образи, жарти чи погрози щодо сексуальної орієнтації чи сексуальних практик

Див. також: https://www2.viu.ca/positivespace/manual/homophobia_def.asp

❌ ВИГАДКА

Бути ЛГБТІ —
неприродно.

✅ ФАКТ

Для ЛГБТІ сексуальний потяг і стосунки з представниками своєї статі — природні. Бісексуалів також можуть приваблювати представники протилежної статі. Деякі

трансгендерні люди вважають себе гомосексуалами або бісексуалами, інші — гетеросексуалами. Діяти на основі цих почуттів — природно. Не діяти на основі цих почуттів було б неприродно, це змусило б людей приховувати, ким вони є, і завдало б їм сильного болю. Важливою є якість стосунків, а не стать партнера. Цей міф також походить від віри в те, що статеві стосунки створюються лише для народження дітей. У всіх стосунках рішення мати дітей складне і вимагає ретельного обмірковування. Хоча багато гетеросексуалів вирішують мати дітей, багато хто не приймає такого рішення або не може мати дітей. З іншого боку, багато ЛГБТІ обирають мати дітей або виховувати дітей зі своїми партнерами. Багато дітей, які виховуються в цих сім'ях, підкреслюють, що найголовніше в сім'ї — це любов і турбота.^{LXVI}

❌ ВИГАДКА

Сексуальна орієнтація
— особистий вибір.

✅ ФАКТ

Більшість ЛГБТІ вважають, що вони не вибирали бути ЛГБТІ. Навпаки, вони усвідомлювали наявність одностатевих почуттів у ранньому віці або ці почуття еволюціону-

вали й закріпилися в підлітковому чи дорослому віці. Сучасна наука не може однозначно стверджувати, що викликає сексуальну орієнтацію, але багато досліджень свідчать, що це результат як біологічних, так і навколишніх сил, а не особистий «вибір». Шведське дослідження близнюків 2008 року (найбільше у світі дослідження близнюків), опубліковане в «Архівах сексуальної поведінки» дійшло висновку, що «гомосексуальна поведінка значною мірою формуєть-

ся генетикою і випадковими факторами середовища». Здається, вибір людей полягає в тому, чи жити повноцінним і збалансованим життям з одностатевим партнером, чи придушити свої почуття. Важлива не причина, а те, щоб до людей ставилися з гідністю та повагою, незалежно від їхньої сексуальної орієнтації.

ВИГАДКА

З ЛГБТІ не може бути хороших батьків.

ФАКТ

Дослідження показали, що, за винятком того факту, що діти гомосексуальної пари часто стурбовані стигматизацією зі сторони однолітків, у них не спостерігається

більшої частоти емоційних розладів, ніж у дітей гетеросексуальних пар. Крім того, їх не бентежить власна сексуальна ідентичність. ЛГБТІ, як і гетеросексуали, походять із різноманітних сімей, і немає жодного зв'язку між сексуальною орієнтацією батьків і їхніх дітей. Імовірність того, що дитина буде ЛГБТІ, однаково незалежно від того, виховується вона ЛГБТІ-батьками чи гетеросексуальними батьками, а саме від 7 до 10%.

ЧАСТИНА II Які їхні права?

Люди, які належать до ЛГБТІ спільно-ти, часто натрапляють на труднощі в реалізації своїх основних прав людини, таких як право на рівність, гідність і недискримінацію. Ви, як представник місцевої та регіональної влади, маєте вжити заходів проти дискримінації та порушення прав ЛГБТІ й переконати-ся, що до ЛГБТІ у вашій громаді став-ляться так само, як до всіх інших!

Принципи рівності та недискриміна-ції — основні елементи міжнародного права у сфері прав людини. Вони за-кріплені в Загальній декларації прав людини, Міжнародному пакті про громадянські та політичні права, Між-народному пакті про економічні, со-ціально та культурні права,^{LXVII} а також у більш спеціалізованих конвенціях ООН, таких як Конвенція про ліквіда-цію всіх форм дискримінації жінок або Конвенція про права дитини.^{LXVIII} На європейському рівні принцип не-дискримінації за ознаками сексуаль-ної орієнтації / гендерної ідентичності згадується в Європейській конвенції з прав людини, Конвенції про запо-бігання насильству стосовно жінок

і домашньому насильству та боротьбу із цими явищами, прецедентне право Європейського суду з прав людини, рекомендації Комітету Міністрів, Комі-сара з прав людини та інших органів Ради Європи^{LXIX}.

Міжнародне право у сфері прав лю-дини поширюється на ЛГБТІ, як і на всіх інших, без будь-яких відмінно-

“

*«ВСІ ЛЮДИ НАРОДЖУЮТЬСЯ
ВІЛЬНИМИ Й РІВНИМИ У
СВОЇЙ ГІДНОСТІ ТА ПРАВАХ».*

Стаття 1
Загальної декларації
прав людини

стей. Коротко кажучи, ЛГБТІ мають такі ж права та свободи, як і будь-який інший житель вашої громади, включаючи права на безпеку, жит-ло, соціальне забезпечення, охорону здоров'я, освіту, приватне життя і про-мадське житло. Поширена помилкова думка про те, що права ЛГБТІ обмежу-

ються питанням одностатевих шлюбів. Як жителі вашого міста чи муніципалітету, ЛГБТІ покладаються на вас у гарантуванні та захисті їхніх прав. Не дозволяйте традиційним, культурним або релігійним переконанням, соціальним установкам або стереотипам виправдовувати відмову в правах людини будь-якій групі, включаючи ЛГБТІ. Пам'ятайте, що права людини універсальні та неподільні. ЛГБТІ — невід'ємна і незамінна частина суспільства; вони живуть у ваших містах і є ціллю всієї вашої політики, спрямованої на широку громад-

ськість. Ставтеся до відмінностей у сексуальній орієнтації та сексуальній ідентичності як до позитивних форм різноманітності та наважтеся зайняти тверду політичну позицію, реалізуючи політику, інклюзивну щодо ЛГБТІ. **Це дасть вам можливість зробити вашу громаду безпечнішим, більш відкритим, інклюзивним і різноманітним місцем для життя для всіх!**

ЧАСТИНА III Виклики на практиці

Перші зареєстровані випадки одно-статевого кохання належать до глибокої давнини. Майже всі культури в історії людства знайомі з трансгендерами та людьми третьої статі. Багато століть ЛГБТІ стикалися з нетерпимістю, дискримінацією та насильством на підставі їхньої гендерної ідентичності та сексуальної орієнтації. У деяких європейських країнах гомосексуалізм був кримінальним злочином аж до початку XXI століття.

Єдиний спосіб для багатьох ЛГБТІ почуватися в безпеці й уникнути застосування та жорстокого поводження на основі гендерних стереотипів — жити в таємниці та бути якомога непомітнішими. Попри динамічний розвиток організацій громадянського суспільства і спілок, які захищають права ЛГБТІ, сьогодні багато ЛГБТІ все ще не поспішають шукать справедливості та висловлюються. Незважаючи на багато позитивних зрушень, наприклад, визнання одностатевих шлюбів 14 державами-членами Ради Європи, ЛГБТІ продовжують стикатися з дискримінацією на основі сексуальної орієнтації та гендерної ідентичності. Вони страждають від

негативного ставлення і неприйняття в громадських місцях. Поведінка, яка вважається нормальною для гетеросексуальних пар у громадських місцях, часто не приймається стосовно ЛГБТІ. Вони продовжують ставати жертвами дискримінації в доступі до системи охорони здоров'я, роботи й житла, домашнього насильства, жорстокого поводження з дітьми (цькування в школі, наприклад) і відмови в сімейних правах і юридичному визнанні.

Як місцевий обраний представник, ви маєте хороші можливості для того, щоб звертатися до широкої громадськості та відстоювати погляди й політику, які захищатимуть людську гідність щодо різноманітності сексуальної орієнтації та гендерної ідентичності. Перш за все вам належить подати хороший приклад, сказавши рішуче «ні» гомофобним і трансфобним висловлюванням, домаганням і насильству за ознаками сексуальної орієнтації та гендерної ідентичності. Залежно від історичного, політичного чи законодавчого контексту вашої країни, а також різноманітних релігійних і

моральних переконань, може бути більш чи менш важко кинути виклик традиційним уявленням про гендерні ролі та поведінку і змінити проблематичне ставлення людей, яке так довго плекалося стереотипним зображенням ЛГБТІ.

Пам'ятайте!

Ви не тільки допомагаєте певній групі людей, коли підтримуєте та сприяєте залученню ЛГБТІ до життя вашого міста та/або муніципалітету. Ви також покращуєте ситуацію всієї вашої громади, оскільки сприяєте запобіганню випадків насильства, змінюєте старий менталітет ненависті та утисків і розбудовуєте суспільство на цінностях справедливості, рівності, залучення та поваги до різноманітності.

Нижче ви знайдете збірку кращих практик тих місцевих і регіональних органів влади, які зайняли активну позицію щодо залучення своїх ЛГБТІ-спільнот. Лише деякі приклади успішних місцевих і регіональних ініціатив включають: створення обов'язкового кодексу поведінки для працівників, який забороняє дискримінаційне чи агресивне ставлення до ЛГБТІ; прийняття і просування антидискримінаційних законодавчих змін; навчання поліцейських, щоб підготувати їх до боротьби зі злочинами на ґрунті ненависті й актами дискримінації за гендерною ідентичністю та сексуальною орієнтацією; консультації з ЛГБТІ-спільнотою при розробці місцевої політики.

ЧАСТИНА IV **Заходи реагування**

Доступ до соціальних прав і послуг (включаючи працевлаштування, медичне обслуговування та житло)

Незважаючи на прогрес у багатьох сферах за останні кілька десятиліть, люди в Європі все ще зазнають дискримінації на основі їхньої сексуальної орієнтації у сферах зайнятості, житла, охорони здоров'я та освіти. У цьому контексті наведені нижче практики демонструють приклади місцевих органів влади, які запровадили іні-

ціативи, як-от навчання, розробка стратегії, орієнтування та консультування, щоб зробити соціальні права і послуги більш дружніми до ЛГБТІ та полегшити доступ ЛГБТІ-спільноти до працевлаштування та житла.

Зробити будинки літніх людей більш дружніми до ЛГБТІ — Ініціатива «Рожевий ключ», Неймеген, НІДЕРЛАНДИ

 Населення: 154 715

Прийняття, рівне ставлення та права людини не мають вікових обмежень! У 2008 році міська рада Неймегена в Нідерландах взяла на себе зобов'язання запровадити проєкт, спрямований на те, щоб зробити будинки та установи по догляду більш інклюзивними для літніх ЛГБТІ. Відтоді багато інших муніципалітетів у Великій Британії, Іспанії, Скандинавії та багатьох інших країнах^{LXX} наслідували приклад і створили дружні до ЛГБТІ заклади для людей похилого віку.

Міська рада Неймегена дотримувалася цієї методології: офіційний фірмовий знак рожевого кольору («Рожевий ключ» «Pink Passkey») позначає інклюзивність закладів догляду щодо сексуальної орієнтації та гендерної ідентичності, про що свідчить табличка на стіні. Щоб отримати табличку, заклад зазнає перевірки на інклюзивності для ЛГБТІ-резидентів та їхніх родин, а також для ЛГБТІ-родичів резидентів.

Ініціатива, започаткована 2008 року, виявилася дуже успішною, з роками розширюючи масштаби від догляду за людьми похилого віку до закладів догляду (на дому) для ЛГБТІ з обмеженими можливостями, хронічними захворюваннями та проблемами психічного здоров'я. У січні 2016 року кількість закладів догляду у Нідерландах, які отримали «Рожевий ключ», становила 110. Усі вони підтримувалися, а деякі навіть були ініційовані місцевою владою.

✉ **Зв'язатися з нами**

Aldenhof 31-96 6537 AJ, Nijmegen, Netherlands

Телефон: +31 24-3275275

Ел. пошта: ab.doekenborg@zzgzorggroep.nl

secr.doek@zzgzorggroep.nl

Вебсайт: www.rozezorg.nl/organisaties

Проект «Рожева компетентність», Осло та інші, НОРВЕГІЯ^{LXXI}

👤 **Населення:** 634 293

Норвезький проект «Рожева компетенція» — результат національної співпраці між Норвезьким директором охорони здоров'я та норвезькою ЛГБТІ-організацією LLN (тепер відома як FRI) — надає медичним працівникам знання та інструменти, необхідні для адаптації до способу роботи, більш інклюзивного для ЛГБТІ. Завдяки проекту вдалося підвищити компетентність постачальників медичних послуг в емпатійному ставленні до ЛГБТІ.

Навчальні курси пропонуються на місцевому рівні для лікарів, медсестер, психологів і акушерок, наприклад, за підтримки місцевих органів влади та Норвезького директорату охорони здоров'я. В Осло у молодіжному центрі охорони здоров'я спеціалізований персонал проходить підготовку для розв'язання питань, пов'язаних із сексуальною орієнтацією та гендерною ідентичністю.^{LXXII} Проект мав великий успіх завдяки різноманітним факторам. Наприклад, ініціатива в гумористичній формі досліджувала міфи та упередження щодо ЛГБТІ, замінюючи їх фактами та знаннями. Крім того, проект намагався прийняти дуже практичний підхід, розглядаючи конкретні питання, такі як мова, розкриття інформації, обізнаність і вплив гетеронормативності на надання медичних послуг.

✉ **Норвезьке управління охорони здоров'я**

Поштова адреса: Pb. 7000, St. Olavs plass, 0130

Oslo Адреса для відвідувань: Universitetsgata 2, 0164 Oslo, Norway

Телефонуйте з Норвегії: 810 200 50

Телефонуйте з-за кордону: (+47) 24 16 30 00

Ел. пошта: postmottak@helseidir.no

✉ **FRI - foreningen for kjønns- og seksualitetsmangfold**

Адреса: Tollbugata 24, 0157 Oslo

Телефон: (+47) 23 10 39 39

Ел пошта: post@foreningenfri.no

Житлова стратегія, Брайтон і Гоув, ВЕЛИКА БРИТАНІЯ^{LXXIII}

👤 **Населення:** 273 400

У 2015 році місто Брайтон і Гоув (Велика Британія) розробило нову загальноміську житлову стратегію через обширні консультації з уповноваженими, постачальниками послуг, громадськими групами й мешканцями. Стратегія прямо охоплює ЛГБТІ, забезпечуючи реалізацію містом ряду заходів для полегшення доступу до житла для місцевої ЛГБТІ-спільноти.

Цілі цієї стратегії включають житлові рішення, які сприяють здоров'ю та добробуту ЛГБТІ-спільноти, сприяють її безпеці та запобігають переслідуванням і дискримінації. Найважливіше те, що послуги плануються та переглядаються завжди разом із ЛГБТІ-спільнотою. Крім того, житлова стратегія закликає місцеву владу застосовувати конкретні політичні рішення, як-от:

- дослідження потенційного впливу розміщення «за межами місцевості» для ЛГБТІ на місцеві служби та мережі підтримки;
- співпраця з постачальниками захищеного житла для забезпечення доступності послуг для ЛГБТІ-спільнот;
- підтримка місцевих ЛГБТІ-агенцій, які працюють з ЛГБТІ-агенціями в інших регіонах, де ЛГБТІ планують переїхати в Брайтон, щоб забезпечити такий переїзд планомірним способом;
- використання навичок груп ЛГБТІ-спільноти для безпосереднього покращення житлових послуг;
- перевірка надання послуг житлового супроводу в місті для ЛГБТІ;
- продовження впровадження рекомендації Експертної комісії з питань житла трансгендерів і врахування рекомендацій майбутньої оцінки потреб трансгендерів.

✉ **Міська рада Брайтона і Гоува / Житлова стратегія**

Варфоломійська площа, Брайтон, Індекс: BN1 1JE, Сполучене Королівство

Телефон: (+44) 1273 293055

Ел. пошта: housing.strategy@brighton-hove.gov.uk

Угода про сприяння інтеграції на ринок праці, Мадрид, ІСПАНІЯ^{LXXIV}

 Населення: 3.1 million

З жовтня 2009 по 2012 рік громада Мадрида через Департамент сім'ї та соціальних справ і за допомогою Європейського соціального фонду надала АЕТ-Transexualia фінансову допомогу для реалізації програми сприяння залученню трансгендерних людей на ринок праці. Ця програма продовжує діяти й сьогодні, також приносячи користь іммігрантам-трансесуалам завдяки допомозі Головного управління імміграції Міністерства соціальних справ.

Ця програма включає надання інформації про права працівників та інші правові аспекти, з особливим акцентом на їхніх правах як трансгендерних людей на ринку праці, а також психологічне керівництво, консультування та навчання. Водночас програма має на меті підвищити обізнаність широкої громадськості та, зокрема, роботодавців про становище трансгендерних людей у Мадриді. Крім того, в мадридській адміністрації державний службовець відповідає за кожну заявку на участь у програмі. Крім того, національна організація трансгендерів спільно з Департаментом зайнятості Мадрида опублікувала книжку про права і досвід трансгендерів на ринку праці.

 AET - Transexualia

c/ Bravo Murillo, 4. Bajos, 28015. Madrid, Spain

Ел. пошта: asociacionaet@hotmail.com

Плани дій щодо трудової інтеграції, Турин, ІТАЛІЯ

 Населення: 899 455

В Італії у 2013 році співпраця між регіональною владою П'ємонту, провінцією Турин і містом Турин дозволила залучити 44 трансгендерні особи до проєктів, започаткованих для навчання / перепідготовки соціально незахищених груп та їхньої реінтеграції в роботу.

Регіональна влада П'ємонту схвалила провінційну оперативну програму дій, пов'язаних із працевлаштуванням, і звернулася до ЛГБТІ-офісу міста Турин із проханням співпрацювати, включивши трансгендерних бенефіціарів до двох планів дій. Обидва плани дій були розроблені для фінансування грантів трансгендерним особам для їхньої перепідготовки та реінтеграції в місцеві компанії. Перший план дій був розроблений для негайної реінтеграції

ції всіх тих трансгендерів, чиї навички відповідали очікуванням компаній. Другий план дій був спрямований на надання можливості трансгендерним грантоотримувачам завершити свою реінтеграцію в роботу шляхом навчання в місцевій компанії. Офіс ЛГБТІ міста Турин підтримав провінцію Турин у вербуванні потенційних трансгендерних кандидатів для двох планів дій.

✉ **Провінція Турин**

Ufficio relazioni con il pubblico

Телефон: (в межах Італії) 800 300 360

Ел. адреса: urp@provincia.torino.it

Розвиток місцевого та регіонального законодавства

Забезпечення рівних прав для ваших ЛГБТІ-громадян починається з відповідних законів, які встановлюють і закріплюють ці права. У цьому розділі наведено приклади місцевих змін у законодавстві, які є дуже успішними першими кроками на користь правового визнання прав ЛГБТІ на національному рівні.

Фокус

Мальта: перша європейська країна, яка заборонила «конверсійну терапію»

У 2016 році Мальта стала першою країною в Європі, яка заборонила так звану «конверсійну терапію» (терапевтичні методи, спрямовані на зміну сексуальної орієнтації або гендерної ідентичності людини), запровадивши штрафи й тюремне ув'язнення для тих, хто пропонує ці шкідливі практики. З цієї причини Мальта отримала перше місце у щорічному проєкті «Веселкова карта, індекс і щорічний огляд» організації ILGA-Europe (Європейський регіон Міжнародної асоціації лесбіянок, геїв, бісексуалів, трансгендерів та інтерсексуалів). Цей проєкт відображає досягнення, які було зроблено в 49 країнах з точки зору законодавства і політики.

Q Подальша інформація

<https://www.nytimes.com/2016/12/07/world/europe/malta-outlaws-conversion-therapy-transgender-rights.html>
www.ilga-europe.org/resources/rainbow-europe/rainbow-europe-2017;
www.ilga-europe.org/sites/default/files/Attachments/annual_review_2017_online.pdf

Офіційно визнане цивільне партнерство, Турин, ІТАЛІЯ

 Населення: 899 455

В італійському місті Турин цивільне партнерство між громадянами однієї статі офіційно визнано міською адміністрацією, незважаючи на відсутність національних положень щодо цього питання.^{LXXV}

Вирішуючи внести зміни до муніципального регламенту, міська рада Турина послалася на статтю 4 Указу Президента Республіки № 223/1989, яка визначає сім'ю (для цілей реєстрації) як «сукупність людей, які живуть в одному будинку в одному місті та пов'язані шлюбом, спорідненістю, усиновленням, правовим захистом або емоційними зв'язками». На основі цієї статті було розроблено новий муніципальний регламент, який включає визнання цивільних партнерств. Він був схвалений міською радою Турина у 2010 році. Таким чином, гетеросексуальні або одностатеві пари, які проживають разом, можуть попросити й отримати свідоцтво про цивільне партнерство в міській реєстраційній службі. Свідоцтво дозволяє цивільним партнерам користуватися тими ж правами, що й подружні пари, щодо доступу до муніципальних послуг і медичних послуг, які надаються містом Турин. Однак, оскільки ці свідоцтва про партнерство лише місцеві офіційні документи, їх не можна використовувати для отримання доступу до послуг, що надаються на національному рівні. Вони також не надають гетеросексуальним або одностатевим цивільним партнерам прав і пільг, які національне законодавство надає лише подружнім парам (наприклад, батьківська відповідальність або податкові пільги).

 Місто Турин

Телефон: (+39) 11 01125380

Ел. пошта: info.anagrafe@comune.torino.it

Servizi.Civici@cert.comune.torino.it

Школа політики місцевого самоврядування, Стамбул, ТУРЕЧЧИНА^{LXXVI}

👤 *Населення:* 14,8 млн

У 2013 році місцеві ЛГБТІ-організації в Стамбулі, координовані організацією SPOD, створили протокол муніципалітету, дружнього до ЛГБТІ, який був підписаний мером і виступає за більш інклюзивну політику щодо ЛГБТІ в Туреччині. В результаті ініціативи в районах Стамбула було створено установи, дружні до ЛГБТІ, такі як ради та служби охорони здоров'я.

Місцеві вибори дають шанс змінити ситуацію в місті та в районах, які складають місто. SPOD (стамбульська організація ЛГБТІ) організувала Школу політики місцевого самоврядування у 2013 році за участю ЛГБТІ-активістів з 10 різних міст Туреччини. Одним із результатів стала розробка документа «Вимоги ЛГБТІ до органів місцевого самоврядування», який було опубліковано за підтримки 14 турецьких ЛГБТІ-організацій. Документ перетворили на «протокол муніципалітету, дружнього до ЛГБТІ», який пропонували на підпис багатьом кандидатам у мери. Його підписали 40 кандидатів, пообіцявши у разі обрання мером проводити політику, дружню до ЛГБТІ. Зрештою, це призвело до створення інклюзивного центру охорони здоров'я для ЛГБТІ та відділу з питань рівності в районі Шишлі, а також ради ЛГБТІ в міській раді району Кадікей.

✉ **Асоціація досліджень соціальної політики, гендерної ідентичності та сексуальної орієнтації (SPOD)**

Телефон: (+90) 212 292 48 02

Ел. адреса: info@spod.org.tr

[Twitter.com/spodlgbt](https://twitter.com/spodlgbt)

Фокус

Німеччина легалізує одностатеві шлюби

У Німеччині 30 червня 2017 року більшість німецьких законодавців проголосували за легалізацію одностатевих шлюбів. Прийнятий законопроект надає гомосексуальним парам у Німеччині ті ж права, що й гетеросексуальним, а також дозволяє одностатевим парам одружуватися та спільно всиновлювати дітей. Він був прийнятий 393 голосами проти 226. 4 утрималися. Таким чином, Німеччина стала 23-ю країною у світі та 14-ю країною серед членів Ради Європи,^{LXXVII} яка визнає одностатеві шлюби.

🔍 Подальша інформація

<https://www.nytimes.com/2017/06/30/world/europe/germany-gay-marriage.html>

<http://www.bundestag.de/dokumente/textarchiv/2016/kw07-de-gleichgeschlechtliche-ehe/405868>

Підвищення обізнаності, освіта, видимість та включення в процеси розробки політики

Освіта та знання мають вирішальне значення для того, щоб змінити уявлення громадськості про ЛГБТІ та проблеми. Крім того, це єдиний спосіб забезпечити знання ЛГБТІ-громадянами своїх прав і сприяти широкій дискусії про переваги та проблеми різноманітності в суспільстві. Органи влади повинні включати права ЛГБТІ в процеси розробки політики, щоб покласти край визначенню ЛГБТІ-спільнот їхніми сексуальними уподобаннями, досягти рівності й подолати всі форми дискримінації ЛГБТІ-осіб.

Фокус

Посібники Комісії з питань рівності та прав людини, ВЕЛИКА БРИТАНІЯ

У Сполученому Королівстві Комісія з питань рівності та прав людини (EHRC) публікує посібники для органів державної влади в Англії (і органів з недеlegationними функціями в Шотландії та Уельсі), в яких прямо міститься інформація про сексуальну орієнтацію та гендерну ідентичність. Посібники містять огляд обов'язків щодо рівності та кроки, які є обов'язковими за законом, а також рекомендовані дії. У 2015 році EHRC опублікувала обширну доповідь про досвід та очікування ЛГБТІ-людей щодо повідомлень про злочини на ґрунті ненависті в Лестері та Лестерширі. Доповідь базувалася на інтерв'ю з 50 людьми, які ідентифікували себе як ЛГБТІ, і містила рекомендації щодо найкращої практики для місцевих фахівців-практиків.

🔍 Подальша інформація

www.equalityhumanrights.com/en/advice-and-guidance

www.equalityhumanrights.com/publication/lgbt-hate-crime-reporting-identifying-barriers-and-solutions

Рожевий порядок денний на 2015–2018 рр., Амстердам, НІДЕРЛАНДИ^{LXXVIII}

 Населення: 821 752

В Амстердамі з 1980 року впроваджується конкретна політика щодо емансипації ЛГБТІ. Зараз реалізується «рожевий порядок денний» на 2015–2018 рр. Амстердам вживає заходів у дев'яти сферах: безпека, освіта, молодь, різноманітність, догляд і добробут, здоров'я та допомога, спорт, робота й економіка, культура й інформація. У всіх цих сферах були сформульовані цілі щодо підвищення безпеки, видимості та сприйняття ЛГБТІ.

Завдяки «рожевому порядку денному» Амстердам пропонує безпечне соціальне середовище для ЛГБТІ-спільноти, коли інтереси ЛГБТІ представлені, а їхні потреби враховуються відповідною політикою. Професіонали в школах, закладах опіки та спортивних клубах проходять навчання, щоб ЛГБТІ почувалися в безпеці та були прийнятими. Крім того, муніципалітет підтримує заходи, які підвищують знання, соціальне визнання та впевненість ЛГБТІ у собі. Цю програму вирізняє те, що вона надає додаткову підтримку групам, які ще не (добре) організовані, як-от двокультурні ЛГБТІ, ЛГБТІ-біженці, літні ЛГБТІ та люди з інтерсексуальними станами. Муніципалітет проводить дослідження потреб безпритульних ЛГБТІ-підлітків і людей з інтерсексуальним станом і на основі цього створює нову політику. Нарешті, місто — гарний приклад, оскільки воно проводить інклюзивну кадрову політику з метою різноманітності та підтримує своїх ЛГБТІ-працівників.

 Місто Амстердам / Diversiteit

PO Box 1840, 1000 BV Amsterdam, Netherlands

Ел. адреса: diversiteit2@amsterdam.nl

Вебсайт: www.amsterdam.nl/diversiteit

Фокус**Міжнародний день сімейної рівності**

Міжнародний день сімейної рівності відзначається щорічно в першу неділю травня з 2011 року. У 2015 році святкові заходи, як-от пікніки, спортивні заходи й заходи на відкритому повітрі, відбулися в 67 містах у 32 країнах. У 2014 році з 1 по 4 травня в Кельні за підтримки місцевої, регіональної та федеральної влади відбулася третя (раз на два роки) Міжнародна конференція для «веселкових» сімей.

🔍 Подальша інформація

www.internationalfamilyequalityday.org

<http://internationalfamilyequalityday.org/wordpress/annual-report-2015/>

http://nelfa.org/wp-content/uploads/2015/12/140430_NELFA_PRESS_RELEASE_COLOGNE.pdf

Муниципальный план ЛГБТИ — міська рада Барселони, ІСПАНІЯ

👤 Населення: 1,6 млн

Міська рада Барселони постійно демонструє свою відданість залученню ЛГБТИ з 1995 року. Останнім проектом став Муніципальний план на 2016–2021 рр., який має на меті оптимізувати всі дії влади щодо ЛГБТИ-спільноти, підвищити обізнаність і забезпечити включення ЛГБТИ-перспективи в усі аспекти розробки муніципальної політики й управління.

Міська рада Барселони давно відома своєю провідною прихильністю до захисту громадянських прав у місті. У 1995 році було створено Управління радника з громадянських прав, а в 1998 році — Управління з питань недискримінації. Муніципальна рада ЛГБТИ була створена у 2004 році для координації політики захисту ЛГБТИ-спільноти. Пізніше міська рада запустила Муніципальний план ЛГБТИ-спільноти на 2010–2015 роки, який поширюється на всю муніципальну структуру. Зараз розробляється новий план на 2016–2021 роки. Завдання цього плану:

- організувати та координувати дії місцевої влади щодо ЛГБТИ-спільноти;
- просякнути всю муніципальну структуру точкою зору ЛГБТИ;
- заохочувати ЛГБТИ-організації брати участь у розробці та реалізації публічної політики ЛГБТИ.

Цей план — наскрізна ініціатива і застосовує перспективу ЛГБТІ до всіх послуг, чи то соціального забезпечення чи соціальної допомоги, шляхом спеціального навчання. Ним керує Офіс радника з питань циклу життя, фемінізму та ЛГБТІ, де команда з двох професіоналів координує муніципальний план ЛГБТІ та Муніципальну раду ЛГБТІ.

✉ **Ajuntament de Barcelona**

Departament de Feminismes i LGTBI-Àrea Drets de Ciutadania

Participació i Transparència

Андреу Агустен Андрес

Ел. пошта: aagustin@ext.bcn.cat

Меріксель Саес І Селларес

Ел. пошта: msaezs@bcn.cat

Муніципальний відділ у справах лесбіянок, геїв і трансгендерів, Кельн, НІМЕЧЧИНА

 Населення: 1 млн

У німецькому місті Кельн є муніципальний відділ у справах лесбіянок, геїв і трансгендерів (LST office), який займається розробкою політики, надає інформацію про ЛГБТІ-організації та ЛГБТІ-дружні організації та пропонує індивідуальну підтримку.

Щоб зробити Кельн різноманітною та толерантною німецькою метрополією, у 2010 році було створено офіс LST для боротьби з дискримінацією. Завдання офісу різноманітні. Різні учасники громади тісно співпрацюють. Центр представлений у StadtAG LST, міській робочій групі для лесбіянок, і підтримує його роботу. Рішення LST приймаються в спеціалізованому кабінеті міської адміністрації. Офіс LST підтримує тісні контакти з іншими муніципальними службами з усієї Німеччини, які займаються питаннями лесбіянок, геїв і трансгендерів. Регулярно організовується круглий стіл у Міністерстві охорони здоров'я, емансипації, догляду та старіння землі Північний Рейн-Вестфалія (NRW) з іншими службами LST з цієї землі. Офіс також відповідає за координацію політики ЛГБТІ (інклюзивної) в усіх інших муніципальних департаментах. Подібні послуги пропонують, наприклад, міста Цюрих, Мадрид і Берлін. Кельн — член мережі «Європейські веселкові міста» (European Rainbow Cities Network) (більше інформації нижче).

✉ **Stadt Köln-Diversity/Lesben, Schwule und Transgender**

Kleine Sandkaul 5, 50667 Köln

Postfach 10 35 64, 50475 Köln, Germany

Телефон: (+49) 221 221-21087 or (+49) 221 / 221-29661

Факс: +49221 / 221-29166

Ел. пошта: LST@stadt-koeln.de

Фокус**17 травня — Міжнародний день боротьби з гомофобією, біфобією та трансфобією (IDAHOT)**

17 травня в рамках щорічних святкувань IDAHOT організовується кілька публічних заходів, включаючи флешмоби, вистави, велопротяжки й офіційне підняття райдужного прапора біля міських ратуш. У 2014 і 2015 роках такі заходи відбулися, наприклад, у Берліні, Белграді (Сербія), Будві (Чорногорія), багатьох містах Великої Британії, різних містах Італії, Мадриді та Малазі (Іспанія), Женеві (Швейцарія) та у більше, ніж 50 містах у Нідерландах. У Манчестері державні службовці були присутні на театральному заході разом із відомими драг-квінами й активістами, а в Ісландії кілька місцевих урядовців підняли райдужний прапор як символ солідарності.

Q Подальша інформація<http://dayagainsthomophobia.org>

Див. також: Щорічний звіт Міжнародного дня боротьби з гомофобією та трансфобією (2014), Комітет IDAHO

Плануйте та звітуйте про впровадження рівності, Ланаркшир, ШОТЛАНДІЯ, СПОЛУЧЕНЕ КОРОЛІВСТВО^{LXXIX}

 Населення: : 1 млн

Рада Південного Ланаркширу в Шотландії оприлюднила муніципальний план і звіт про впровадження рівності в основні процеси, щоб прийняти чітку позицію щодо різноманітності. План, який діяв з 2013 по 2017 роки, охоплював усі підстави для дискримінації.

За допомогою цього плану рада мала на меті розвивати найкращі практики у ролі основного роботодавця, усунути дискримінацію, переслідування та віктимізацію в усіх формах, сприяти рівності можливостей для всіх і хорошим стосункам у суспільстві.

У плані визначено юридичні обов'язки ради щодо рівності та те, як рада планує співпрацювати з партнерами, щоб забезпечити задоволення потреб усіх громадян під час користування муніципальними послугами. Сексуальна орієнтація та гендерна ідентичність прямо згадуються по всьому звітові. Зокрема, рада спрямована на усунення нерівності за ознакою сексуальної орієнтації.

✉ **Штаб-квартира Ради Південного Ланаркширу**

Вул. Алмада, Гамільтон, ML3 0AA, Сполучене Королівство

Телефон: (+44) 303 123 1015

Ел. пошта: customer.services@southlanarkshire.gov.uk

Внесок у видимість ЛГБТІ-спільноти в громадських місцях, Амстердам і Цюрих

👤 *Населення Амстердама: 821 752, Цюриха: 391 359*

Користуючись можливостями міст, щоб на практиці зробити внесок у видимість ЛГБТІ-спільноти, Амстердам і Цюрих висунули такі ініціативи, як встановлення пам'ятників і назва вулиць і громадських місць на честь перших просувачів прав ЛГБТІ, щоб просвітити населення та покращити громадську думку про ЛГБТІ-спільноту.

В Амстердамі міст біля Гомомонумента названий на честь Ніка Енгельшмана, голландського учасника руху Опору під час Другої світової війни та борця за права геїв.^{LXXX} У 2015 році мер Цюриха відкрив три інформаційні панелі про історію ЛГБТІ Цюриха в старому місті. Три панелі згадують час, який часто характеризувався репресіями, але в якому були закладені основи руху ЛГБТІ в Цюриху.^{LXXXI}

Відповідні імена захисників прав ЛГБТІ можна подавати до призначених комісій від місцевої ЛГБТІ-спільноти й рекомендувати у формі петицій, щоб ваші міста могли реалізувати такі ініціативи щодо видимості!

✉ **Stichting Homomonument**

Postbus 16458

1001 RN Amsterdam, Netherlands

Ел. пошта: info@homomonument.nl

Вебсайт: <http://www.homomonument.nl/>

✉ **Stadt Zürich Fachstelle für Gleichstellung****Шеллі Берловіц**

Stadthausquai 17

Stadthaus, 8001 Zürich

Postfach, 8022 Zürich

Телефон: (+41) 44 412 48 68

Фокус**20 листопада — День пам'яті трансгендерів**

Органи державної влади також беруть участь у заходах до Дня пам'яті трансгендерів, який відзначається 20 листопада. У Берліні за підтримки місцевої влади трансгендерні активісти та митці з 13 європейських країн розробили креативну кампанію, щоб відзначити деякі місця в Берліні, які мають символічне значення для трансгендерних людей. Було розроблено кампанію та «трансгендерну карту» Берліна, створено живу бібліотеку і стенди для широкої громадськості, а біля Бранденбурзьких воріт відбувся пам'ятний захід за участю членів міської ради. У Копенгагені, Гельсінкі та в різних містах Великої Британії, Німеччини та Італії представники місцевих органів влади також брали участь або були представлені в діяльності до дня пам'яті трансгендерів.

Q Подальша інформація

<http://tgeu.org/tag/transgender-day-of-remembrance/>
<http://tdor.info/2015/10/06/tdor-events-and-locations-2015/>

Іншим способом, за допомогою якого місцеві та регіональні органи влади можуть продемонструвати відданість захисту прав ЛГБТІ-спільноти, може бути проведення міжнародного ЛГБТІ-заходу. Європрайд, Євроігри та «Аутгеймс» (Outgames), що проводяться раз на два роки, довели, що вони є прикладами відданості місцевого населення міжнародній справі сприяння рівності ЛГБТІ в таких містах, як Рига й Антверпен. Органи місцевого самоврядування можуть подавати позитивний приклад, підтримуючи організаційний комітет, сприяючи пропозиціям щодо проведення міжнародного заходу, організовуючи теплий прийом або виступаючи з основною промовою на заході.

Q Подальша інформація

<http://europride2015.tumblr.com/>
www.worldoutgames2013.be/

Співпраця між органами влади

Співпраця між національними, регіональними й місцевими органами влади може бути дуже плідною для оптимізації та просування інклюзивної політики щодо ЛГБТІ. Вона може гарантувати права ЛГБТІ-спільноти через обмін політиками, досвідом і підходами або розподіл бюджету й фінансової підтримки від великих міст меншим. Наведені приклади співпраці зуміли покращити ситуацію для багатьох громадян і можуть стати джерелом натхнення для вашого регіону.

Мережа RE.A.DY, ІТАЛІЯ^{LXXXII}

У 2006 році міські ради Риму і Турина започаткували RE.A.DY, першу національну мережу громадських антидискримінаційних органів. Мережа займається питаннями боротьби з дискримінацією щодо сексуальної орієнтації та гендерної ідентичності у співпраці з багатьма місцевими органами влади.

Цілі мережі можна резюмувати так:

- виявлення, порівняння та розповсюдження політики соціального залучення для лесбіянок, геїв, бісексуалів, транссексуалів і трансгендерів, що розроблена місцевою владою;
- поширення передового досвіду по всій країні шляхом інформування державних адміністрацій, які займаються просуванням прав ЛГБТІ;
- підтримка державних адміністрацій у реалізації заходів, які спрямовані на сприяння та визнання захисту прав ЛГБТІ через адміністративні та нормативно-правові акти.

Засобом досягнення цих цілей є загальнонаціональні інформаційно-просвітницькі кампанії, тематичні дні, заходи й обмін національними і європейськими підходами, передовими практиками й досвідом. Відтоді мережа розширилася і станом на 2016 рік нараховує до 102 партнерів по всій Італії: 9 регіональних органів влади, 11 рад провінцій, 72 міські ради, 6 органів муніципальних округів, 3 провінційні органи з питань рівності й одна асоціація місцевого самоврядування.^{LXXXIII}

✉ **Segreteria nazionale RE.A.DY**
Via Corte d'Appello, 16, Torino, Italy
Телефон: (+39) 11 01124040
Факс: (+39) 11 01124039
Ел. пошта: ready@comune.torino.it

Національна стратегія щодо покращення якості життя ЛГБТІ, ЧОРНОГОРІЯ^{LXXXIV}

З огляду на проблемне становище ЛГБТІ-спільноти у Східній Європі, національний уряд Чорногорії розробив національну стратегію покращення якості життя ЛГБТІ. Стратегія діятиме з 2013 по 2018 рік і конкретно визначає місцеві та регіональні органи влади партнерами з метою підвищення соціального прийняття, впровадження недискримінаційних заходів і підтримки та залучення неурядових організацій ЛГБТІ.

Ця стратегія була створена як системна відповідь уряду Чорногорії на рішучу боротьбу з усіма формами дискримінації. На практиці її прийняття означає мобілізацію всіх соціальних діячів для більшої єдності. ЛГБТІ-спільноті та всім ЛГБТІ надсилається сильний сигнал про єдність у прагненні покращити їхній статус і безпеку, захистити їхні права й досягти більшої видимості. Стратегія призначена для розробки й виконання навчальних програм, серед іншого, для представників місцевої влади. Мета і завдання цієї стратегії — усунення будь-якої прямої чи непрямой дискримінації за ознакою сексуальної орієнтації чи гендерної ідентичності, зменшення гомофобії та трансфобії в суспільстві, постійне сприяння соціальному прийняттю ЛГБТІ та покращення умов і якості життя ЛГБТІ в Чорногорії. Пропонований у стратегії план дій передбачає співпрацю органів влади в усіх сферах життя громади: охорона здоров'я, освіта, законодавство, спорт, ЗМІ, економіка і правоохоронна діяльність. Ця ініціатива — перший дуже важливий крок для залучення ЛГБТІ в Чорногорії.^{LXXXV}

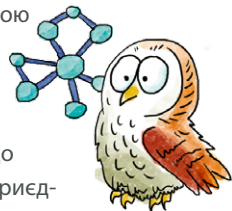
✉ **Уряд Чорногорії**

Міністерство з прав людини та меншин
Rimski trg br. 46, 81000 Podgorica, Montenegro
Ел. пошта: arhiva@mmp.gov.me

Мережа

Мережа «Веселкові міста»

На міжнародному рівні 21 місто співпрацює над розробкою та впровадженням політики та стратегій для ЛГБТІ. Вони представлені в мережі «Веселкові міста» (Rainbow Cities Network). Об'єднавшись у цю неформальну мережу, «Веселкові міста» обмінюються передовим досвідом, прагнуть до співпраці в проєктах і діляться матеріалами кампанії. До приєднання Мехіко у 2015 році «Веселкові міста» була європейською мережею. Відтоді інші неєвропейські міста висловили зацікавленість стати членами. Ро-

зробники політик, які займаються питаннями ЛГБТІ у «веселкових» містах, щороку зустрічаються і підтримують зв'язок через закритий список розсилки. Крім того, вони щорічно підсумовують свою політику та підходи в описах на одній сторінці, які публікуються онлайн. Стати учасником цієї неформальної мережі може будь-яке місто чи регіон, який проводить активну ЛГБТІ-політику або має намір її розвивати.

🔍 Подальша інформація
www.rainbowcities.com

Безпека та конфіденційність

Однією з головних проблем ЛГБТІ-спільноти є повторювані випадки злочинів на ґрунті ненависті як прояви гомофобії та трансфобії. Розв'язання цього питання на місцевому рівні полягає в тому, щоб люди (громадські працівники, психологи, поліцейські тощо) пройшли спеціальну підготовку для боротьби зі злочинами на ґрунті ненависті, пов'язаними з ЛГБТІ, та проявами гомофобії чи трансфобії. Наведені нижче приклади демонструють такі рішення і доводять, що вони можуть призвести до безпечнішої спільноти в цілому, відновлення довіри ЛГБТІ-спільноти до влади й компетенції правоохоронних органів.

Програма «ЗУПИНІТЬ гомо- і трансфобію», Мадрид, ІСПАНІЯ

👤 *Населення: 3,1 млн*

Місцева влада Мадрида підтримує програму під назвою «ЗУПИНІТЬ гомо- і трансфобію» спільно з місцевою НУО CONGAM.^{LXXXVI} Програма сприяє залученню трансгендерної спільноти та спеціалізується на боротьбі зі злочинами на ґрунті ненависті та дискримінаційними інцидентами.

Телефон довіри «SOS Гомофобія» спрямований на ЛГБТІ людей, які потерпають від утисків, переслідування, фізичного і вербального насильства чи будь-якої дискримінації за ознакою сексуальної орієнтації та гендерної ідентичності. І в Мадриді, і в Барселоні є окрема окружна прокуратура, яка спеціалізується на розгляді злочинів на ґрунті ненависті та всіх видів злочинів, вчинених через гендерну приналежність або сексуальну орієнтацію жертви.

Нещодавно влада міської ради Мадрида видворила з вулиць Мадрида автобус, прикрашений посланням проти трансгендерів. Замовлений католицькою групою *Haszte Oir* (Зробіть так, щоб вас почули), автобус мав відправитися в загальнонаціональний тур великими містами країни. Вважається, що тур був запущений як відповідь на плакати в північній Іспанії, які пропагували інклю-

живність і прийняття трансгендерної молоді. Активісти, профспілки та міська рада Мадрида об'єдналися проти автобуса, а радник з питань безпеки назвав його «автобусом ганьби»^{LXXXVII}.

✉ **Cogam, Colectivo LGBTI+ de Madrid**

Телефон: (+34) 91 523 00 70

WhatsApp: (+34) 602 25 22 43

Ел. пошта: informacionlgtb@cogam.es gayinform@cogam.es

Навчальний курс нідерландської поліцейської мережі ЛГБТІ «Рожеве в блакитному» для болгарських поліцейських, БОЛГАРІЯ

Серед багатьох інших проєктів Фонд GLAS у Софії організував навчання для болгарських поліцейських досвідченими поліцейськими «Рожеве в блакитному» з Нідерландів. Нідерландська спеціалізована поліція поділилася підходами й досвідом, а болгарські поліцейські навчилися реагувати на випадки гомофобії та трансфобії та злочини на ґрунті ненависті.

17 вересня 2015 року в Софії, Болгарія, Фонд GLAS спільно з Посольством Королівства Нідерландів у Болгарії організували круглий стіл на тему гомофобних злочинів на ґрунті ненависті та того, як нідерландська поліцейська мережа Roze in Blauw працює з цими питаннями. Двоє поліцейських з мережі приїхали в Софію, щоб зустрітися зі своїми болгарськими колегами й обмінятися думками про те, як працювати з подібними випадками. Багатьох років місцева поліція Амстердама керувала мережею Roze in Blauw для лесбіянок, геїв, бісексуалів і трансгендерів.

Їхню силу забезпечують добре навчені поліцейські. Під час круглого столу поліцейські поділилися досвідом подібних випадків, методами роботи з гомофобними злочинами на ґрунті ненависті, ефективними механізмами підтримки постраждалих, схемами збору даних і побудови довіри між поліцією та ЛГБТІ-спільнотою. Пітер ван Вліт, заступник голови Місії, офіційно відкрив дискусію. Захід відбувся в рамках кампанії GLAS проти гомофобних злочинів на ґрунті ненависті. Регіональні підрозділи поліції, які працюють зі злочинами на ґрунті ненависті, таким чином отримали досвід гомофобних і трансфобних інцидентів

✉ **Поліцейська мережа «Рожеве в блакитному»**

Телефон: (+31) 20 559 5385

Ел. пошта: rozeinblauw@amsterdam.politie.nl

Контактна форма на вебсайті: www.glasfoundation.bg

Навчальні модулі для муніципальної поліції, Турин, ІТАЛІЯ^{LXXXVIII}

 Населення: 3,1 млн

Щоб навчити місцевих офіцерів поліції з питань гомофобії та трансфобії, стереотипів і злочинів на ґрунті ненависті проти ЛГБТІ-спільноти, муніципалітет Турина запропонував спеціальні модулі, розроблені для муніципальної поліції міста.

Учасники прибули з районної поліції та сектору слідства, а навчання було зосереджено на гомофобії та трансфобії, а також на їхньому негативному впливі на загальну безпеку в місті. Учасники пройшли навчання у сферах сексуальної орієнтації, гендерної ідентичності, стереотипів, протидії злочинам на ґрунті ненависті та мови ворожнечі, а також механізмів упередження та дискримінації. Також були розроблені навчальні програми, щоб заохочувати прийняття та залучення ЛГБТІ поліцейських до роботи й показати цінність управління різноманітністю в муніципальній поліції. Навчальні модулі також дали можливість місцевим ЛГБТІ-асоціаціям познайомитися з поліцією, щоб уможливити співпрацю в конкретних випадках гомофобного / трансфобного насильства та злочинів. Муніципальна поліція та офіс ЛГБТІ міста Турина спільно беруть участь у регулярних засіданнях Регіональної обсерваторії проти булінгу, до якої приєдналися національна поліція, декани шкіл і регіональне відділення Міністерства освіти Італії.

 Comune di Torino

Piazza Palazzo di Città, 1, 10122, Torino, Italy

Телефон: (+39) 011 011 999

Факс: (+39) 011 011 22390

Ел. пошта: Corpo.PoliziaMunicipale@cert.comune.torino.it

Мережа

Подібні приклади місцевих ЛГБТІ поліцейських мереж

є в багатьох інших містах і країнах. Одним із яскравих прикладів є так звана мережа «Рожеве в блакитному» у Нідерландах. Вона наголошує на прихильності поліції до захисту прав ЛГБТІ-спільноти. Після успіху поліції в Амстердамі багато інших голландських місцевих поліцейських взяли з неї приклад, і тепер «Рожеве в блакитному» стала загальнонаціональною мережею.

 Подальша інформація

<https://www.politie.nl/themas/roze-in-blauw.html>

ЧАСТИНА V **Рекомендації**

ПОКРАЩЕННЯ ДОСТУПУ ДО СОЦІАЛЬНИХ ПРАВ І ПОСЛУГ

- Спілкуйтеся та взаємодійте з ЛГБТІ спільнотою, сприяючи соціальній інтеграції! Прислухайтеся до їхніх потреб і дійте відповідно, створюючи дружні до ЛГБТІ соціальні служби й забезпечуючи рівний доступ до соціальних прав, таких як житло, охорона здоров'я і працевлаштування.
- Майте на увазі, що існування ЛГБТІ-груп ще недостатньо організоване або усталене, як, наприклад, групи для людей похилого віку, ЛГБТІ-біженців, людей з інтерсексуальними станами та людей з обмеженими можливостями, і розробіть конкретну політику для задоволення їхніх особливих потреб.

ВИЗНАННЯ ПРАВ ЛГБТІ В МІСЦЕВОМУ ТА РЕГІОНАЛЬНОМУ ЗАКОНОДАВСТВІ

- Законодавство — доказ офіційного визнання! Зробіть перші кроки до визнання рівних прав ЛГБТІ-населення, таких як цивільне партнерство чи одностатеві шлюби.
- Використовуйте будь-який шанс для лобювання законодавчих змін! Пишіть пропозиції, протоколи та плани дій, пропагуйте політику, дружню до ЛГБТІ, і подавайте своїм містом яскравий приклад залучення ЛГБТІ.

ПІДВИЩЕННЯ ОБІЗНАНОСТІ, ПІДВИЩЕННЯ ВИДИМОСТІ ЛГБТІ-СПІЛЬНОТИ І ВРАХУВАННЯ ЇХНІХ ПРАВ У ПРОЦЕСАХ РОЗРОБКИ ПОЛІТИКИ

- Освіта та знання — найважливіша зброя проти дискримінації. Вживайте всіх необхідних заходів для підвищення обізнаності широкої громадськості за допомогою кампаній і заходів, які сприяють видимості ЛГБТІ-населення та його історії в наших суспільствах.

- Поважайте право на свободу зібрань ЛГБТІ, створюючи безпечне проведення публічних заходів, організованих ЛГБТІ, відповідно до законодавства вашої країни.
- Публічно засуджуйте злочини на ґрунті ненависті та всі акти переслідування і дискримінації, сприяйте повазі та врахуванню прав ЛГБТІ в усіх процесах формування політики.
- Створіть ради й департаменти ЛГБТІ у вашому регіоні, щоб спрямовувати й пропонувати допомогу всім зацікавленим сторонам, інформувати широку громадськість і забезпечувати їм орієнтир, таким чином сприяючи на практиці різноманітності та хорощим стосункам у місцевій громаді.

СПРИЯННЯ СПІВПРАЦІ МІЖ ОРГАНАМИ ВЛАДИ

- Працюйте в тісній співпраці з іншими місцевими, регіональними й національними органами влади, пропонуйте одне одному підтримку, обмінюйтеся досвідом і найкращими практиками, допомагайте у питаннях фінансування і діліться своєю політикою та підходами.
- Отримайте інформацію про існуючі міжнародні мережі, стратегії, події та святкові дні та переконайтеся, що берете участь у них разом зі своїм містом.

ЗАХИСТ ЛГБТІ-СПІЛЬНОТ І ПОКРАЩЕННЯ ЇХНЬОЇ БЕЗПЕКИ

- Дайте ЛГБТІ-громадянам відчуття безпеки, навчаючи професіоналів з питань гомофобії та трансфобії, щоб вони були краще підготовлені до боротьби з переслідуваннями чи іншими випадками дискримінації.
- Відновіть довіру вашої ЛГБТІ-спільноти до ваших правоохоронних органів, створивши поліцейську мережу, яка спеціалізується на злочинах на ґрунті ненависті та навчена працювати із ситуаціями домагання, переслідування, фізичного та вербального насильства або будь-якої дискримінації за ознакою сексуальної орієнтації чи гендерної ідентичності жертви.

ЧАСТИНА VI **Довідкові тексти та додаткова література**

Права людини та гендерна ідентичність: Каталог найкращих практик

Друга переглянута версія, грудень 2016 р., Ульріка Вестерлунд, Річард Колер та організації-члени TGEU.

Коротка збірка передових практик щодо політики боротьби з дискримінацією за ознакою сексуальної орієнтації та гендерної ідентичності на місцевому та регіональному рівнях

Рада Європи, червень 2016 р.:

<https://rm.coe.int/16806942c5>

Рада Європи, Комісар з прав людини — тематична робота по ЛГБТІ:

<https://www.coe.int/rm/web/commissioner/thematic-work/lgbti>

і доповідь Генерального секретаря Ради Європи: Стан демократії, прав людини й верховенства права (2017 р.) Популізм. Наскільки сильні системи стримувань і противаг у Європі?

Конгрес місцевих і регіональних органів влади, Комітет з поточних справ, звіт CG/2015(28)9 від 26 березня 2015 р.

Гарантування прав лесбіянок, геїв, бісексуалів і трансгендерів (ЛГБТ): відповідальність міст і регіонів Європи

«ВІЛЬНІ ТА РІВНІ» Інформаційні довідки, ООН за рівність ЛГБТІ

Інформаційний бюлетень: Права ЛГБТІ, поширені запитання

Принципи Джок'якарти

Застосування міжнародного права у сфері прав людини щодо сексуальної орієнтації та гендерної ідентичності

Публікації Агентства Європейського Союзу з основних прав (FRA) про ЛГБТІ:

<http://fra.europa.eu/en/theme/lgbti>

Посилання на цитовані ініціативи

- I. Конвенція 1951 р. про статус біженців Загальна декларація прав людини (ст. 14), Європейська конвенція про права людини (ст. 2, 3 і 5); Регламент Ради ЄС № 343/2003 від 18 лютого 2003 року, що встановлює критерії та механізми для визначення держави-члена, що несе відповідальність за розгляд заяви про надання притулку, поданої в одній із держав-членів громадянином третьої країни; Директива Ради 2004/83/ЄС від 29 квітня 2004 року про мінімальні стандарти кваліфікації та статусу громадян третіх країн або осіб без громадянства як біженців або осіб, які іншим чином потребують міжнародного захисту, і зміст наданого захисту
- II. <http://belgium.iom.int/myths-facts-and-answers-about-refugees-and-migrants>
- III. Уповноважений Ради Європи з прав людини — Позиції щодо прав мігрантів з нелегальним статусом: <https://rm.coe.int/16806db7f5> (завантажити); див. також: <http://www.coe.int/en/web/commissioner/thematic-work/migration>
- IV. <https://www.bloomberg.com/news/articles/2016-03-01/italian-villages-reach-out-to-refugees-as-oblivion-fear-mounts>; <http://citiscope.org/story/2015/italy-struggling-town-looks-refugees-revival>
- V. <http://www.sprar.it/english>
- VI. http://ipc.sabanciuniv.edu/wp-content/uploads/2017/01/Engaging-Syrian-Communities-The-Role-of-Local-Government-in-Istanbul_Auveen-Woods-Nihal-Kayal%4%B1.pdf
- VII. «Туреччина: Криза біженців, інформаційний бюлетень ЕЧО», Європейська комісія, гуманітарна допомога та цивільний захист, http://ec.europa.eu/echo/files/aid/countries/factsheets/turkey_syrian_crisis_en.pdf
- VIII. <http://www.sultanbeyli.istanbul/haberler/goc-idaresi-anadolu-yakasi-koordinasyon-burosu-hizmetegir-di>
- IX. <https://rm.coe.int/168058f6b8>
- X. <https://www.gdansk.pl/download/2016-12/82848.pdf>
- XI. <https://www.tag24.de/nachrichten/dresden-quartier-die-meisten-fluechtlinge-wohnungen-einsachsen-57616>
- XII. <https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?p=&id=2372185&Site=COE&direct=true>
- XIII. www.google.fr/url?sa=t&rc=1&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=0ahUKewi04PeunPnTAhWKpXoKHb3WAI4QFggpMAA&url=http%3A%2F%2Fmedia.strasbourg.eu%2Falfresco%2F%2Fworkspace%2FspacesStore%2F3dede2c5-de91-4ef5-9951-41ff74025c31%2FVADEME_CUM-%2520ACCUEILLIR%2520LES%2520REFUGIES%2520AVEC%2520DIGNITE.pdf&usq=AFQjCJNHMkVg2cHU6ZoChwiKlhShMm_klw
- XIV. www.amsterdam.nl/immigratie/vluchtelingen/information-for/interviews-with/immigrant/
- XV. <http://www.en.strasbourg.eu/news/220/15/Welcoming-refugees-with-dignity/>
- XVI. <http://www.bbc.com/news/in-pictures-37289713>
<http://impakter.com/what-to-do-with-refugees-the-italian-model/>

- XVII. <http://www.parismatch.com/Actu/Societe/Peyrelevade-un-village-francais-migrants-825323>;
<http://tempsreel.nouvelobs.com/l-obs-du-soir/20150907.OBS5415/les-refugies-ont-vraiment-dyna-mise-le-village.html>
- XVIII. <http://www.courrierinternational.com/article/france-charmant-village-accueille-migrants>
- XIX. <https://rm.coe.int/168058f6b8>
- XX. <http://www.dw.com/en/siemens-to-tap-refugee-talent-via-integration-program/a-18749638>
http://pjp-eu.coe.int/documents/6374912/6911360/Case+Study_Siemens_traineeships.pdf/baa62f8a-211c-44ff-9c7e-c9d1d2c55965
<https://rm.coe.int/168058f6b8>
- XXI. http://pjp-eu.coe.int/documents/6374912/6911360/Case+Study_Siemens_traineeships.pdf/baa62f8a-211c-44ff-9c7e-c9d1d2c55965
<https://rm.coe.int/168058f6b8>
<https://www.siemens.com/press/en/feature/2016/corporate/2016-09-refugees-at-siemens.php>;
<https://www.siemens.com/global/en/home/company/jobs/life-at-siemens/refugee-internships.html>
- XXII. <http://pjp-eu.coe.int/en/web/c4i>
- XXIII. <https://rm.coe.int/168058f6b8>
https://www.ne.ch/medias/Pages/151006_Projet-AGRIV-un-partenariat-entre-l%27Etat-et-le-monde-de-l%27agriculture-du-canton-de-Neuch%C3%A2tel-.aspx
- XXIV. <https://www.amsterdam.nl/burgerzaken/immigratie/>
- XXV. <http://www.eurocities.eu/>
- XXVI. <https://www.theguardian.com/global-development/2016/mar/02/germany-opens-doors-yazidi-women-children-northern-iraq-enslaved-isis>
- XXVII. Звіт Конгресу CG32(2017)07 Комітету з поточних справ <https://rm.coe.int/16806fe485>
- XXVIII. https://www.aljazeera.com/indepth/features/2016/06/german-village-helping-yazidi-women-raped-isis-160621083203597.html?utm_source=Al+Jazeera+English+Newsletter+%7C+Weekly&utm_campaign=a70d5efd2fw
- XXIX. www.baden-wuerttemberg.de/de/service/presse/pressemitteilung/pid/baden-wuerttemberg-begruesst-kanadisches-sonderkontingent-fuer-schutzbeduerftige-frauen-aus-dem-irak/
- XXX. <https://becomingadult.net/about-becoming-adult/>
- XXXI. www.after18.org.uk/activities/
- XXXII. www.after18.org.uk/category/events/
- XXXIII. <https://www.ortenaukreis.de/Th%C3%A8mes/L-arrondissement-administration/La-coop%C3%A9ration-transfrontali%C3%A8re/L-Eurodistrict>
- XXXIV. <https://multeciler.org.tr/eng/refugees-education-centre/>
- XXXV. http://ipc.sabanciuniv.edu/wp-content/uploads/2017/01/Engaging-Syrian-Communities-The-Role-of-Local-Government-in-Istanbul_Auveen-Woods-Nihal-Kayal%C4%B1.pdf <https://www.athensopenschools.gr/>
- XXXVI. www.athensopenschools.gr/
- XXXVII. <http://www.eu-startups.com/2015/10/funzi-launches-mobile-information-and-learning-service-for-asylum-seekers-in-europe/><https://sputniknews.com/europe/201601151033198979-finnish-mobile-app-refugee-help-education/>
www.espooinnovationgarden.fi/en/espoo-innovation-garden/stories/right-learning-in-the-right-place-at-the-right-time
- XXXVIII. www.congress-intercultural.eu/en/theme/24-communication-and-anti-rumour-campaigns.html
- XXXIX. <https://pjp-eu.coe.int/documents/6374912/0/Premis+079615+GBRFinal+2587+CitiesFreeRumours+WEB+21x21.pdf/c01ea15a-0195-494f-820f-00ada611f01f><https://rm.coe.int/1680591c8d>
- XL. <https://www.coe.int/en/web/interculturalcities/-/don-t-feed-the-rumour-1>, <https://www.coe.int/en/web/interculturalcities/-/don-t-feed-the-rumour-2>

- XLI. <https://rm.coe.int/1680591c8d>
- XLII. www.coe.int/en/web/interculturalcities/-/don-t-feed-the-rumour-1
- XLIII. www.siceurope.eu/sic-themes/migration/do-not-feed-rumor-how-amadora-city-council-challenging-stereotypes-against
- XLIV. Звіт про оцінку програми міжкультурних міст, січень 2015 р. <https://rm.coe.int/1680307e66>
- XLV. <https://www.awakeningphoto.com/about>
- XLVI. <https://rm.coe.int/1680720407>
- XLVII. www.mduls.gov.rs/doc/dokumenta/Zakon%20o%20lokalnoj%20samoupravi.pdf Закон o lokalnoj samoupravi, Službeni glasnik Republike Srbije
- XLVIII. [Закон про місцеве самоврядування] 129/2007, стаття 98,
- XLIX. https://www.ecoi.net/en/file/local/1051168/1226_1370359982_102083.pdf
- L. http://cloud2.snappages.com/ecc3fa83da15cf423fe3aaa342f545fa355b24f3/Seminar%20report_241013.pdf
- LI. <http://goodpracticeroma.ppa.coe.int/en/node/156>
- LII. <http://goodpracticeroma.ppa.coe.int/en/node/153>
- LIII. <http://goodpracticeroma.ppa.coe.int/en/node/380>
- LIV. <https://observatory.sustainablegreece2020.com/en/practice/iatrokoinwniko-kentro-roma-aliberioy-kentro-sthriksks-roma-a.752.html>
- LV. www.integrazionemigranti.gov.it/Normativa/Documents/Servizi%20Essenziali/Salute%20senza%20esclusione.pdf, Дослідження мобільності, міграції та бідності в Європейському Союзі (стор. 207)
- LVI. <http://goodpracticeroma.ppa.coe.int/en/node/305>
- LVII. <https://www.csmonitor.com/World/Europe/2016/0509/In-Central-Europe-one-town-offers-new-lessons-in-fighting-age-old-racism>
- LVIII. <http://www.sintiundroma.de/>
- LIX. <http://www.sintiundroma.de/en/centre/about-us.html>
- LX. <http://stm.baden-wuerttemberg.de/de/themen/sinti-und-roma/>
- LXI. http://ajuntament.barcelona.cat/dretssocials/sites/default/files/arxiu-documents/EstrategiaGITANO_DINA4_web.pdf
- LXII. Дискримінація на підставі сексуальної орієнтації та гендерної ідентичності в Європі, Рада Європи, вересень 2011 р., стор. 129–132: https://www.coe.int/t/commissioner/source/lgbt/lgbtstudy2011_en.pdf Визначення «інтерсексуальності» від Всесвітньої організації охорони здоров'я, «Генетичні компоненти статі та гендеру». Див. також Федеральне антидискримінаційне агентство, Benachteiligung von TransPersonen, insbesondere im Arbeitsleben, Берлін, 2010 р., стор. 11.
- LXIII. https://unfe.org/system/unfe-65-Intersex_Factsheet_ENGLISH.pdf Інформаційний бюлетень «Інтерсексуальність — ВІЛЬНІ ТА РІВНІ», ООН за рівність ЛГБТІ
- LXIV. <http://yogyakartaprinciples.org/introduction/> Визначення, засноване на Джек'якартських принципах застосування міжнародного права прав людини у зв'язку https://www.europewatchdog.info/wp-content/uploads/2016/11/LGBTStudy2011_en.pdf Дискримінація за ознаками сексуальної орієнтації та гендерної ідентичності в Європі, 2-е видання, Рада Європи, вересень 2011 р.
- LXV. www.unfe.org/wp-content/uploads/2017/05/LGBT-Rights-FAQs.pdf
- LXVI. <https://www.splcenter.org/fighting-hate/intelligence-report/2011/10-anti-gay-myths-debunked>
- LXVII. Статті 2(1) і 2(6) Міжнародного пакту про громадянські та політичні права. Стаття 2(2) Міжнародного пакту про економічні, соціальні та культурні права.
- LXVIII. Положення про недискримінацію Конвенції про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок; ст. 2 Конвенції про права дитини.

- LXIX. У 1999 році Європейський суд з прав людини підтвердив, що сексуальна орієнтація — ознака дискримінації, яка охоплюється статтею 14 Конвенції; Комітет міністрів Ради Європи ухвалив Рекомендацію щодо заходів боротьби з дискримінацією за ознаками сексуальної орієнтації чи гендерної ідентичності; Стаття 21.1 Хартії основоположних прав Європейського Союзу.
- LXX. www.bbc.com/news/magazine-26554710
- LXXI. <http://cdn.f1000.com/posters/docs/1691>
- LXXII. <https://rm.coe.int/16806942c5>
- LXXIII. <https://www.brighton-hove.gov.uk/content/housing/general-housing/housing-strategy-2015>
- LXXIV. <http://transexualia.org/socio-laboral/>
- LXXV. www.comune.torino.it/regolamenti/337/337.htmwww.comune.torino.it/anagrafe/unionicivili.htm
- LXXVI. Див.: Виступ Тургая Баяндіра під час семінару «Кращий досвід для ЛГБТ-активістів щодо взаємодії з місцевими та регіональними органами влади» на щорічній конференції ILGA-Europe в Афінах, 28–31 жовтня 2015 року.
- LXXVII. Окрім Німеччини, одностатеві шлюби визнають також такі країни-члени Ради Європи: Нідерланди, Бельгія, Іспанія, Норвегія, Швеція, Португалія, Ісландія, Данія, Франція, Велика Британія, Люксембург, Фінляндія та Ірландія.
<http://ceoworld.biz/2015/11/23/list-of-countries-where-same-sex-marriage-is-legal/>
- LXXVIII. <https://www.amsterdam.nl/bestuur-organisatie/organisatie/sociaal/onderwijs-jeugd-zorg/diversiteit/roze-agenda-2015/#h2ca0fc5c-e624-4451-af1e-fc98ae6fbc4>
- LXXIX. www.southlanarkshire.gov.uk/info/200200/equality_in_employment/592/equal_opportunities_and_diversity
- LXXX. <https://www.openstreetmap.org/way/38300088>
- LXXXI. https://www.stadt-zuerich.ch/prd/de/index/gleichstellung/themen/sexuelle_orientierung_geschlechtsidentitaet/infotafel_brunngasse.html
- LXXXII. http://www.comune.torino.it/politichedigenere/lgbt/lgbt_reti/lgbt_ready/ <http://www.comune.torino.it/>
Див. також: Електронне листування з Еуфеміо Джанлукою Труппою, Servizio LGBT, місто Турин, 1 лютого 2016 р.
- LXXXIII. <https://rm.coe.int/16806942c5>
- LXXXIV. <https://rm.coe.int/16801e8db7>
- LXXXV. www.google.fr/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=2&ved=0ahUKewj1nLty4O_UAhXH0RoKHcE9BRAQFggsMAE&url=http%3A%2F%2Fwww.mrt.gov.me%2FResourceManager%2FFileDownload.aspx%3Frid%3D154247%26rType%3D2%26file%3D130509%2520EN%2520-%2520LGBT%2520Action%2520Plan%25202013.pdf&usq=AFQjCNHZDlx-fskRj4yolLumukFWpd-UTA
- LXXXVI. www.cogam.es/stop-lgtbfobia/
- LXXXVII. <http://www.bbc.com/news/world-europe-39125187>; <https://twitter.com/logotv/>
- LXXXVIII. http://www.comune.torino.it/politichedigenere/bm-doc/spazio_pubblico_2011-04.pdf Інформацію надана мерією Турина

Біженці - Шукачі притулку Мігранти - ВПО Роми та мандрівники - ЛГБТІ

Сьогодні ніхто не заперечує роль місцевої та регіональної влади як передових суб'єктів у справі захисту прав людини. Але як ми можемо зробити права людини відчутною реальністю, максимально наближеною до людей?

Кілька років Конгрес місцевих і регіональних влад Ради Європи просуває права людини під час регулярних візитів для моніторингу виконання Європейської хартії місцевого самоврядування. Цей «*Посібник з прав людини для місцевих та регіональних органів влади*» становить частину цього підходу і є практичним інструментом для місцевих і регіональних вибраних посадовців, а також для персоналу територіальних адміністрацій.

Він наголошує право на недискримінацію, приділяючи особливу увагу трьом категоріям людей: біженцям, шукачам притулку, мігрантам і внутрішньо переміщеним особам (ВПО); ромам і мандрівникам; ЛГБТІ.

Цей Посібник, розроблений за підтримки Комісара Ради Європи з прав людини та Агентства Європейського Союзу з основних прав, представляє приклади ініціатив, реалізованих місцевими й регіональними органами влади, і містить контактну інформацію кожної з них. Мета — висвітлити конкретну реалізацію прав людини та сприяти обміну досвідом між місцевими й регіональними виборними органами влади.

www.coe.int/congress-human-rights
congress.monitoring@coe.int

УКР

www.coe.int

Рада Європи — це провідна правозахисна організація континенту. До її складу входять 47 держав-учасниць, включаючи всіх членів Європейського Союзу. Конгрес місцевих і регіональних влад — це інституція Ради Європи, яка відповідає за зміцнення місцевої та регіональної демократії в 47 державах-членах. Він складається з двох палат (Палати місцевих органів влади та Палати регіонів) і трьох комітетів і об'єднує 648 обраних посадовців, які представляють понад 150 000 місцевих і регіональних органів влади.

Конгрес

Le Congrès

РАДА ЄВРОПИ

CONSEIL DE L'EUROPE